

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 752

15. RUJNA 2017. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

HosanaFest: Rekordan broj izvođača

6

Koordinacija nacionalnih vijeća
Novi zakon restriktivniji od važećeg

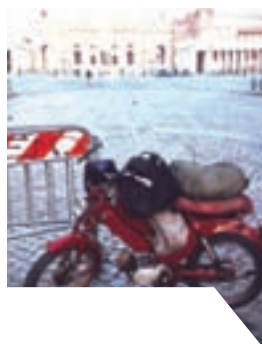
8

Država ima imovinu, ali ne i volje da obešteti bivše vlasnike
Restitucija bez kraja i konca

12

Mato Brlošić, predsjednik Hrvatske poljoprivredne komore
Izazovi i prednosti poljoprivredne proizvodnje u EU

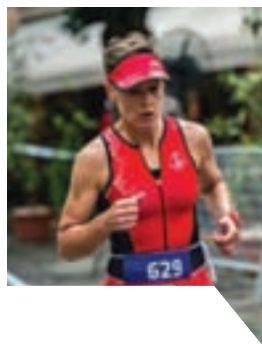
26

Blago Bašić iz Sombora i stari Tomos u avanturi dugoj 1.500 kilometara
Svi putevi vode u Rim

32

Dvjestota obljetnica Kapele Gospe od Mira u Srijemskim Karlovcima
Svjedokinja mira i pomirenja

45

Ildikó Fabó, trenerica Škole trčanja i triatlonka
Takt za tempo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić, Petar Pifat,

Josip Stantić, Andrej Španović, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(društvo, urednica Hrčka i korektura)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Smjer

O izmjenama krovnih zakona o pravima nacionalnih manjina pisali smo u prethodnim brojevima, pišemo i u ovom broju. Objavili smo nedavno tekstove dr. sc. **Slavena Bačića** koji je analizirao prvo nacrt izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, a zatim i prednacrt izmjena Zakona o nacionalnim vijećima. Njegov je zaključak da je »šteta što se u zakonodavne izmjene ušlo s *ad hoc* rješenjima umjesto strateških opredjeljenja, te sa stajališta uskoga umjesto afirmativnoga tumačenja manjinskih prava jer se pojedinim predloženim izmjenama ovlasti vijeća dalje krnje, a katkada i smanjuje stupanj stečenih prava«.

O prednacrtu novoga Zakona o nacionalnim vijećima raspravljala je prošloga tjedna i Koordinacija nacionalno-manjinskih vijeća u Srbiji, o čemu pišemo u ovome broju. Zaključak je ovoga tijela koji povezuje sve predstavnike nacionalno-manjinskih vijeća da proces izrade nacrt zakona ne ide u dobrom smjeru, to jest da su predložena rješenja izuzetno rigidna i idu u smjeru umanjavanja stečenih prava nacionalnih manjina. Predstavnici nacionalno-manjinskih vijeća koji čine Koordinaciju smatraju da je aktualna verzija prednacrt protivna kako zakonodavstvu i Ustavu Republike Srbije, tako i preporukama iz Akcijskog plana za manjine pregovaračkog poglavlja 23 te su donijeli odluku da od mjerodavnog ministra zatraže hitan sastanak kako bi ga upoznali sa stavovima.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**, koji je sudjelovao u radu Koordinacije, ocjenjuje da se novim, predloženim, zakonskim rješenjima preuzimaju restriktivna rješenja iz resornih zakona, što je posve protivno praksi i u susjednim državama, zdravoj logici i zdravom razumu. Koordinacija će zatražiti da ministar državne uprave i lokalne samouprave i predsjednica Narodne skupštine Republike Srbije prime na razgovor delegaciju Koordinacije s ciljem da se uvažavaju prijedlozi manjina kako bi ti zakoni dobili potreban legitimitet.

O ovoj temi oglasio se i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Srbiji **Tomislav Žigmanov** izjavom za javnost u kojoj ističe kako su »promjena ustava i definiranje manjinske politike dva temeljna preduvjeta koja moraju biti ispunjena prije bilo kakvih izmjena manjinskih zakona u Srbiji«. U protivnom, smatra Žigmanov, »imat ćemo ono što se događa – odsustvo elementarne transparentnosti u samome procesu kojim upravlja nadležno Ministarstvo, uključenost predstavnika samo dijela manjinskih samoupravnih tijela, neuvažavanje prijedloga predstavnika nacionalnih manjina u izradi nacrt izmjena zakona te brojne manjkavosti predloženih rješenja...

Ova tema se nastavlja, pa ćemo o tome kako su mjerodavna tijela reagirala na zahtjeve manjinskih predstavnika pisati u sljedećim brojevima. Nadamo se da će reakcije i nužnoga dijaloga o ovoj temi i biti.

J. D.

Nedopustivi propusti i opasne manjkavosti

» Iz predloženih rješenja izmjena krovnih zakona o nacionalnim manjinama posve je upitno koliko su pojedini sadržaji izmjena sukladni europskim standardima u području zaštite manjinskih prava. Toga bi trebala biti svjesna i premijerka **Ana Brnabić**, kada je nedavno izjavila kako je Srbija 'šampion' u poštovanju ljudskih i manjinskih prava, kao da je ovo područje društvenoga života neka grana sporta, recimo američki nogomet, gdje se države natječu u postizanju rezultata. Manjinska prava, prateći institucionalne aranžmane i manjinske politike i njihova primjena, daleko su složeniji i zahtjevniji društveni izazovi u čijim rješenjima i ostvarenjima nema 'šampiona' već postignute društvene pravde i zadovoljni građani. Spadaju li u tu skupinu i učenici završnoga razreda na hrvatskoj u subotičkoj gimnaziji koji tijekom svojega 12-ogodišnjeg školovanja nisu imali niti jedan udžbenik na materinjem jeziku u svojim rukama?», upitao je predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** u izjavi za javnost koju donosimo u cjelosti.

»Nećemo biti prvi koji će ustvrditi kako zakonodavna reforma u Srbiji ima brojne slabosti – od netransparentnosti procesa izrade zakonskih prijedloga, preko neinkluzivnoga odnosa predstavnika vlasti spram onih kojih se zakoni neposredno tiču i odsustva kvalificirane javne rasprave pa do samoga načina usvajanja u Narodnoj skupštini. Na žalost, ove konstatacije vrijede i kada je riječ o najavljenim promjenama tzv. manjinskih zakona, to jest Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina te Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, s tim da zbog osjetljivosti složenosti pitanja ovdje naznačene strukturalne slabosti srbijanskoga političkoga života imaju i moguće opasnije posljedice.

Najprije se postavlja pitanje zašto se u proces izmjene spomenutih zakona uopće ulazilo prije nego li se donese novi ili učine promjene postojećega Ustava Republike Srbije. Naime, u njemu bi trebala biti sadržana temeljna pravna načela o pitanjima naravi, načina i dosega integracija nacionalnih manjina u srbijansko društvo, iz kojih bi se onda trebala izvoditi zakonska rješenja. Ovdje je vjerojatno najintrigantnije pitanje ustavnog rješenja demokratske participacije nacionalnih manjina u procesima odlučivanja, osobito onih brojčano manjih, kako je to ukazano u nizu europskih dokumenata koji se odnose na Srbiju (ekspertna izvješća o stanju manjinskih prava, Rezolucije Komiteta ministara o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, godišnje Rezolucije Europskoga parlamenta o napretku Srbije u europskim integracijama).

Usporedo s tim bi se trebale utvrditi osnove manjinske politike Srbije – hoće li u Srbiji biti na djelu kao do sada segregativni model multikulturalizma ili će se graditi politike integrativnog multikulturalizma, za što se zalažu Vijeće Europe i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju.

Naravno, nova/stara manjinska politička paradigma treba također biti plod otvorene i stručne rasprave brojnih aktera Srbije danas, u kojoj bi značajnu ulogu imali i predstavnici nacionalnih manjina. Opetovano treba istaknuti kako Srbija i dalje nema strategiju o multikulturalizmu odnosno o upravljanju kulturološkim razlikama, uključujući i prava nacionalnih manjina. I sadašnji Ustav Republike Srbije zanijekao je činjenicu da nacionalne manjine u srbijanskom društvu čine značajan dio društva – riječ je o nešto manje od 13 % ukupnoga stanovništva – i umjesto da Ustav bude ugovor između države i svih njezinih građana, on je danas ugovor države i većinskog naroda, a nacionalne su manjine u ustavnoj definiciji države svrstane pod sve građane koji žive u Srbiji. Podsjetit ćemo još da Republika Srbija do danas nije donijela poseban zakon kojim bi se cjelovito uredio položaj nacionalnih manjina i odredilo koja je uloga nacionalnih manjina u sveopćem razvoju srbijanskoga društva – tek je pravno naslijedila Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, koji je usvojen u Skupštini Savezne Republike Jugoslavije početkom 2002. godine.

Promjenu ustava i definiranje manjinske politike držimo za dva temeljna preduvjeta koja moraju biti ispunjena prije bilo kakvih izmjena manjinskih zakona u Srbiji. U protivnom, imat ćemo ono što se događa – odsustvo elementarne transparentnosti u samome procesu kojim upravlja nadležno Ministarstvo za državnu i lokalnu samoupravu, uključenost predstavnika samo dijela manjinskih samoupravnih tijela – nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, neuvažavanje prijedloga predstavnika nacionalnih manjina u izradi nacрта izmjena zakona te brojne manjkavosti predloženih rješenja, od kojih su neke ne samo protuustavne nego i više nego opasne. Recimo, isključenost članova tijela političkih stranaka nacionalnih manjina u radu manjinskih samouprava (zamislimo da se za zastupnike u Narodnoj skupštini mogu kandidirati samo članovi kulturno-umjetničkih udruga!). Ili, da svi zapisnici, odluke i akti koje donose vijeća moraju odmah poslije sjednica vijeća biti dostavljeni nadležnom ministarstvu! Ili, da suradnja vijeća s matičnim državama mora biti u okvirima vanjske politike Republike Srbije?!... Drugim riječima, predloženim se rješenjima želi politički desubjektivizirati nacionalne manjine te osnažiti državni nadzor nad djelatnošću samouprava nacionalnih manjina.«

Tribina u SANU o multikulturalizmu

U prostoru Biblioteke Srpske akademije nauka i umetnosti u Beogradu, u srijedu, 12. rujna održana je tribina tijekom koje je predstavljena knjiga *Stanje i perspektive multikulturalizma u Srbiji u državama regije: zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 10–11. rujna 2015.* Urednici ovoga izdanja su **Vojislav Stanovčić** i **Goran Bašić**. Na tribini su govorili akademik **Tibor Varadi**, prof. emeritus dr. sc. **Vukašin Pavlović** i dr. sc. **Goran Bašić**.

U legislativi naše zemlje nije prihvaćena integrativna politika multikulturalnosti, utemeljena na multietničnosti Srbije, istaknuto je među ostalim tijekom tribine. Kada se u obzir uzme da se slične politike vode i u zemljama u regiji, a da je na globalnoj plohi multietničnost postala poštapalica politika utemeljenih na populizmu, čini se da se perspektive multikulturalizma zatvaraju u tautološke granice tolerancije različitosti, ukazao je Bašić.

U radu dr. sc. **Slavena Bačića** koji se nalazi u *Zborniku* može se pročitati o političkom organiziranju i djelotvornoj zastupljenosti nacionalnih manjina u tijelima javne vlasti. Tezu da je politika multikulturalizma nekonzistentna i nedorečena u Srbiji potvrđuju i mišljenja u drugim radovima na ovu temu. Protivno Ljubljanskim smjernicama OEES-a u kojima se inzistira na političkom predstavljanju manjina, koncept političkog predstavljanja nacionalnih manjina u Srbiji onemogućuje njihovo učinkovito sudjelovanje u političkom životu i otežava uspostavljanje integrativnih društvenih odnosa, navodi se.

Bila je ovo trinaesta ovogodišnja, a prva u jesenskom ciklusu tribina SANU-a. Zbornik sadrži 26 radova, pisanih na više jezika.

S. Jurić

Novi saziv Savjeta za Hrvate izvan RH

Vlada Republike Hrvatske je na svojoj prošlotjednoj sjednici donijela Odluku o osnivanju i imenovanju članova Savjeta

Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Kao predstavnici Hrvata iz Srbije u taj Savjet na mandat od četiri godine imenovani su: predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**, dopredsjednica HNV-a za područje Sombora **Snežana Periškić** i višegodišnji predsjednik HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice **Krunoslav Đaković**.

Članovi Savjeta su predstavnici Hrvata izvan Hrvatske i članovi po položaju – predstavnici najznačajnijih institucija u Hrvatskoj. Svi će oni, kako se navodi, pomagati hrvatskoj Vladi u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate koji žive izvan njenih granica.

Članovi Savjeta iz reda pripadnika Hrvata izvan Hrvatske su predstavnici udruga, organizacija i institucija Hrvata izvan Hrvatske, osobe uvažene u sredini u kojoj žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta svojih zajednica i na unapređenju odnosa s hrvatskom domovinom. Sukladno tomu, Savjet ima devet članova predstavnika Hrvata iz Bosne i Hercegovine od kojih jedan predstavnik Katoličke Crkve iz BiH, 17 članova predstavnika hrvatske manjine (od kojih su troje iz Srbije), 29 članova predstavnika hrvatskog iseljništva/dijas-pore.

Svoje predstavnike u Savjet predložile su zajednice Hrvata izvan Hrvatske. Predstavnike Hrvata iz Srbije odredilo je Hrvatsko nacionalno vijeće odlukom donijetom na sjednici u svibnju ove godine.

D. B. P.

Savjeti nisu zaživjeli

Srbija je Akcijskim planom za poglavlje 23 preuzela i obvezu promoviranja, uspostavljanja i djelotvornog funkcioniranja savjeta za međunacionalne odnose u svim lokalnim sredinama s etnički mješovitim stanovništvom, ali savjeti nisu zaživjeli u praksi, iako je njihovo osnivanje predviđeno Zakonom o lokalnoj samoupravi usvojenim prije deset godina. To su rekli sudionici skupa na kome je Zaštitnik građana **Zoran Pašalić** predstavio Poseban izvještaj o savjetima za nacionalne manjine.

Pašalić kaže da izmjenama Zakona treba preciznije definirati odredbu kako bi svaki pripadnik nacionalne manjine znao što znači nacionalna ravnopravnost, ali i bolje organizirati savjete u mješovitim sredinama. Od 72 etnički mješovite sredine u Srbiji, savjeti su osnovani u 53, a osim jednog, u 2016. mnogi nisu održali niti jednu sjednicu, kaže ombudsman i dodaje da se oni sastaju samo kada se dogode neki međunacionalni incidenti. »Njihov konstantan rad i njihova afirmacija je cilj Zaštitnika građana«, poručuje Pašalić.

U Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave kažu da je u tijeku procedura usvajanja izmjena Zakona o lokalnoj samoupravi, a pomoćnica ministra **Ivana Antić** očekuje da taj prijedlog uskoro utvrdi Vlada Srbije. Izmjene zakona, kaže, idu u pravcu preporuka Zaštitnika građana, i navodi da će se Poseban izvještaj o Savjetima uzeti u obzir prilikom kreiranja politika u toj oblasti.

H. R.

NOVI ZAKON restriktivniji od važećeg

Na sastanku Koordinacije dogovoreno da se do konca ovoga tjedna uputi dopis mjerodavnom ministru i zatraži hitan sastanak, kada će se ukazati da proces izrade Nacrta zakona ne ide u dobrome smjeru, da su predložena rješenja iznimno rigidna, te da idu u smjeru umanjjenja stečenih prava nacionalnih manjina. U tome smislu aktualna verzija prednacrta je protivna kako zakonodavstvu i Ustavu Republike Srbije, tako i preporukama iz Akcijskog plana za manjine pregovaračkog poglavlja 23

Prednacrt novoga Zakona o nacionalnim vijećima bio je temom rasprave na posljednjoj sjednici Koordinacije nacionalnih vijeća, na kojoj je sudjelovao i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**. U najkraćem, prvi dojam je šokantan, kako kaže, s obzirom na to da su uočena brojna ograničenja, koja u velikoj mjeri svode rad nacionalnih vijeća na simboliku. Veći je problem, kako navodi sugovornik, to što su novim rješenjima otvorena vrata za umanjivanje stečenih nacionalno-manjinskih prava.

Do predstavnika nacionalnih vijeća je tijekom šestoga mjeseca došla radna verzija Nacrta novoga Zakona o nacionalnim vijećima.

»Moram reći da smo šokirani rješenjima koja su u njega već ugrađena. Zatražio sam od radne skupine informaciju je li taj nacrt koji smo mogli vidjeti zapravo konsenzualni prijedlog svih njezinih članova, što bi značilo da su se oni s time složili do mjere do koje je Nacrt sada izrađen, kao i pet članova Koordinacije, ili je to samo nulti prijedlog nekog državnog ministarstva koji bismo mogli nazvati revijom želja, iz perspektive državne uprave. Nažalost, na dva puta ponovljeno pitanje nisam dobio odgovor. Ipak, ne možemo ma koga silom natjerati na iskaz«, kaže Darko Sarić Lukendić.

Ubuduće bez političkih partija u vijećima

Članak 9.4 Akcijskog plana za manjine pregovaračkog poglavlja 23 eksplicitno predviđa jačanje institucionalnog položaja nacionalnih vijeća. Naš sugovornik navodi ipak primjere iz Nacrta novoga zakona na kojima se vidi ograničavanje, tj. umanjjenje dosadašnje mogućnosti zastupanja nacionalnih vijeća.

Kako doznajemo, u jednom segmentu predloženi zakon pokušava osporiti pravo predstavnicima političkih organizacija nacionalnih manjina kandidirati se za vijećnike u nacionalnim vijećima.

»To je posve neshvatljivo i upravo to se može smatrati umanjnjem stečenih prava. Naime, u svim državnim strukturama, po uspravnoj hijerarhiji, od Narodne skupštine, preko Skupštine AP Vojvodine, pa do lokalnih samouprava, nalaze se stranački prvaci. I nigdje nije preduvjet da oni koji se žele kandidirati za narodne zastupnike ili vijećnike u parlamentima ne smiju biti politički angažirani. Dapače, to se pretpostavlja i očekuje, jer je to način da oni legitimno artikuliraju određene političke interese i na taj način nastupe u ime onih koji su ih kandidirali«, ukazuje Sarić Lukendić.

On ističe da je bit problema u članku gdje se predviđaju nacionalna vijeća kao tijela manjinske samouprave i ako se ide u tome smjeru, a legitimitet nacionalna vijeća crpe i iz izbornoga procesa koji je neposredan i demokratski kao što je to i izborni proces za (primjerice) republička predstavnička tijela, onda je ova odredba posve neshvatljiva.

»Ali ona nije jedina ovakva i nije jedina koja ide u smjeru ograničenja. Primjerice, prema važećem Zakonu o nacionalnim vijećima za institucije koje su proglašene za one od važnosti za pojedine nacionalne zajednice, svako nacionalno vijeće koje je to učinilo ima pravo u tijelo uprave delegirati jednoga člana. Po novome prijedlogu, a što je osobito značajno za Suboticu gdje postoji više nacionalnih manjina i čija je kultura utkana u temelje toga grada, kao i u sve ustanove i institucije koje ovdje djeluju, ukoliko više nacionalnih vijeća proglase određenu ustanovu za onu od značaja za tu nacionalnu manjinu, onda bi se međusobno trebali dogovoriti o zajedničkom predstavniku«, kaže Sarić Lukendić i obrazlaže: »Naime, iz sebi znanih razloga je svaka manjina tu instituciju proglasila za onu od značaja i želi osigurati interes u obliku prisustva i vidljivosti vlastita kulturnog naslijeđa. Zajednički predstavnik neće voditi računa o interesima drugih nacionalnih zajednica koje bi trebao zastupati, već samo o interesima one koja ga je tamo delegirala. Što mu je svrha, smisao i cilj«.

Ovo predstavnici HNV-a također vide kao umanjeno stečenih prava.

Potruga za boljitkom

Jedna, po ocjeni predstavnika HNV-a, veoma loša i restriktivna odredba koja je ugrađena u prethodnoj iteraciji aktualnog zakona, a to je obveza da članovi izvršnog odbora moraju biti vijećnici, ovoga puta nije uklonjena, unatoč tomu što je u proteklih nekoliko godina pokazala iznimno loše učinke. Naime, niti u jednom predstavničkom tijelu nije premisa da članovi izvršnog tijela koje to predstavničko tijelo bira moraju biti i njegovi članovi. Dapače, upravo je obrnuto. Ministri u vladi ne mogu biti zastupnici u Skupštini i tako je sve do lokalne samouprave. U važećem zakonu o nacionalnim vijećima stoji da članovi izvršnog odbora upravo moraju biti vijećnici. Ovakvoj se odredbi ne vidi niti svrha niti cilj, kaže sugovornik.

Postoje ustanove i institucije nad kojima su pojedina nacionalna vijeća preuzela osnivačka prava i u potpunosti obavljaju upravljačku ulogu, a financiraju se neposredno iz proračuna lokalnih samouprava, Pokrajine ili Republike. Prije svega, riječ je o kulturnim i obrazovnim institucijama.

»Nisu sve nacionalne manjine imale mogućnost preuzeti osnivačka prava, prije svega jer odgovarajućih ustanova nije niti bilo. Raniji, sadašnji, a nadam se i budući zakon ostavlja mogućnost nacionalnim vijećima osnivati ustanove iz područja obrazovanja, kulture, informiranja i uporabe jezika i pisma. Istodobno, pak, ne predviđa mehanizam obveznog redovitog proračunskog financiranja rada tih ustanova. To praktički znači da hrvatska nacionalna manjina može osnovati primjerice kazalište, ali ne postoji garancija da će se ono financirati iz proračuna grada, Pokrajine ili Republike«, kaže sugovornik.

Manjine koje su iz prethodnog razdoblja imale tu sreću naslijediti opet primjerice kazalište, ono se nastavlja redovito financirati iz navedenih proračuna.

»Znači li to da su neke manjine više jednake od drugih u Srbiji? Zašto se to pravo ne ustanovi novim zakonom?«, postavlja pitanje predstavnik HNV-a.

Obrazloženje koje su dobili je da se ovo pravo treba ustanoviti kao mehanizam u resornim zakonima. Kada su se mijenjali ti resorni zakoni, Sarić Lukendić kaže kako je iz mjerodavnih ministarstava listom odgovarano da će ta specifična prava biti regulirana zakonom o nacionalnim vijećima, što je i logično. »Ali se to sada ne događa i to nam je veliki problem«, zaključuje predsjednik IO HNV.

Resorni zakoni odnose se na određena područja u općem smislu, za sve. A nacionalne manjine su specifikum, izuzetak u odnosu na pravilo. Zakon o nacionalnim vijećima bi upravo trebao predvidjeti načine i mehanizme ostvarivanja i implementiranja tih specifičnih kolektivnih prava i dati im pravni temelj. Sada se novim zakonom, naprotiv, preuzimaju restriktivna rješenja iz resornih zakona, što je posve protivno praksi i u susjednim državama, zdravoj logici i zdravom razumu, ocjenjuje sugovornik.

Centralizirani pristup

Prema informacijama o radnom ozračju u skupini za izradu nacrtu ovoga zakona, da se zaključiti da dijaloga nema među članovima, već nalikuje tome da se daju prijedlozi, a potom državni tajnici iz raznih područja odlučuju što može, a što ne.

»To, iz našeg kuta, nije dijalog već monolog državnih struktura«, kaže Sarić Lukendić.

S time u vezi, upravo u vrijeme izrade Nacrta zakona o pravima i slobodama nacionalnih manjina, član radne skupine dr. **Slaven Bačić** je uvidjevši da dijaloga uopće nema, napustio radnu skupinu. Takva se praksa nastavlja i u ovoj radnoj skupini.

»Poučeni takvim iskustvima, sada nastojimo reagirati prije nego konačna verzija nacrtu bude gotova i upućena na javnu raspravu. U tome je trenutku zapravo moguće uvesti

samo kozmetičke i tehničke ispravke, ali se suština zapravo ne može izmijeniti. Sada je stoga trenutak kada treba reagirati«, upozorava Sarić Lukendić.

Do konca tjedna bit će artikulirane sve primjedbe na radnu verziju Nacrta, s ciljem ilustriranja opsega problema i pokušaja otvaranja procesa dijaloga za koji se tvrdi da nije oličenje ozračja u radnoj skupini za izradu nacrtu spomenutog zakona, tvrde u HNV-u. Također je na sastanku Koordinacije dogovoreno da se do konca ovoga tjedna uputi dopis mjerodavnom ministru i zatraži hitan sastanak, kada će se ukazati da proces izrade Nacrta Zakona o nacionalnim vijećima ne ide u dobrome smjeru, da su predložena rješenja iznimno rigidna, te da idu u smjeru umanjeno stečenih prava nacionalnih manjina. U tome smislu aktualna verzija prednacrtu je protivna, kako zakonodavstvu i Ustavu Srbije tako i preporukama iz Akcijskog plana za manjine pregovaračkog poglavlja 23.

Siniša Jurić

Država ima imovinu, ali ne i volje da obešteti bivše vlasnike

Restitucija bez kraja i konca

Bivši vlasnici za oduzetu imovinu dobit će obveznice s rokom dospeljeća od 12 godina. Isplata obeštećenja za Mrežu za restituciju je neprihvatljiva i za oduzetu imovinu traže vraćanje u naturi, jer je državne imovine više nego što traže bivši vlasnici i njihovi nasljednici

Restitucija ili povrat imovine nacionalizirane nakon Drugog svjetskog rata trebalo je biti ispravljanje višedesetljetne nepravde, ali ovaj proces ni nekoliko godina poslije donošenja zakona nije ni izbliza pri kraju, jer je isplata obeštećenja za oduzetu imovinu odgođena za prosinac 2018. Bivši vlasnici bit će obeštećeni obveznicama s rokom dospeljeća od 12 godina.

Čekanje dugo 12 godina

Vraćanje oduzete imovine nekadašnjim vlasnicima i njihovim potomcima poslije društvenih promjena u Srbiji najavljivano je kao prvi zakon koji će donijeti nova, demokratska vlast. Umjesto donošenja najavljenog zakona o restituciji usvojeno je nekoliko drugih zakona koji su praktički omogućili privatizaciju nacionalizirane imovine pretvarajući vrijednu državnu imovinu u privatno vlasništvo. Konačno, Zakon o vraćanju oduzete imovine poslije nekoliko verzija koje su tek stigle do faze nacrtu zakona, usvojen je 2011. godine, dakle 11 godina od danog obećanja da će vraćanje oduzete imovine biti prvi zakon nove, demokratske srbijanske vlasti. Po slovu tog zakona pravo na vraćanje oduze-

te imovine imaju fizičke osobe ili njihovi nasljednici, zadužbine odnosno njihovi pravni sljednici, te strani državljani, ali samo pod uvjetom da postoji načelo reciprociteta. Ako imovinu nije moguće vratiti, bivši vlasnici bit će obeštećeni. Tako kaže slovo zakona. A kako restitucija izgleda u praksi najbolje znaju oni koji su krenuli u bitku za svoju imovinu. Od obilaska arhiva, katastarskih, sudova, a ta bitka za dokumentaciju uglavnom se dobivala uz angažiranje odvjetnika. Krajnji rok za podnošenje zahtjeva za oduzetu imovinu istekao je ožujka 2014. godine i svi koji su prošli taj rok ostat će bez svoje djedovine.

I dok se vraćanje imovine u naturi, bez obzira na poteškoće, ipak pomjerilo s mrtve točke, vlasnici one imovine koja ne može biti vraćena u naturi načekat će se pravde. A to čekanje otegnut će se na čak 12 godina. Počevši od kraja naredne godine. Kako je iz Agencije za restituciju najavljeno, maksimalni iznos koji će vlasnici moći dobiti za svoju imovinu je 500.000 eura, bez obzira na tržišnu vrijednost te imovine. Ravnatelj Agencije za restituciju **Strahinja Sekulić** kazao je da će imovina biti nadoknađena u iznosu koji je manji od vrijednosti te imovine, jer ni jedna država u svijetu, bogatija od Srbije, nije bila u mogućnosti građanima

isplatiti nadoknadu u stopostotnom iznosu. Prema Sekulićevim riječima Agencija za restituciju utvrđivat će koja se imovina ne može vratiti u naturi, a Porezna uprava će procijeniti vrijednost imovine sukladno s kriterijima prijenosa apsolutnih prava. Koeficijente na osnovu kojih će se izračunavati visina obeštećenja odredit će Vlada Srbije imajući u vidu da je već zakonom predviđeno da se za restituciju iz proračuna može izdvojiti maksimalno dvije milijarde eura. Obeštećenje će dobiti između 25 i 30 posto građana koji su podnijeli i kojima su prihvaćeni zahtjevi za restituciju.

Korupcija koči pravednu restituciju

Međutim, ovakvo rješenje nije prihvatljivo za Mrežu za restituciju koja traži izmjene zakona i najavljuje da će se ovih dana pismeno obratiti i premijerki Vlade Srbije i predsjedniku države.

»Nas zanima samo vraćanje imovine u naturi. Tamo gdje ne može biti vraćena imovina koja je oduzeta može se ići u zamjenu. To za državu ne bi trebao biti problem jer državne imovine ima mnogo više nego što potražuju bivši vlasnici. Mi apsolutno inzistiramo na izmjeni zakona. Isumiše se dugo odugovlačilo s tim izmjenama, a nema ni jednog razloga da se te zakonske izmjene ne nađu vrlo brzo u skupštinskoj proceduri. Mi tražimo da se zakon izmijeni tako da se omogući supstitucija u najširem smislu. Znači ako se ne može vratiti stan, može se vratiti poljoprivredno, šumsko ili građevinsko zemljište koga Srbija ima u izobilju i mogla bi namiriti ne jedan puta nego stotinu puta sve bivše vlasnike. Novca nema i ne treba ga izdvajati za restituciju. Mi ćemo kao *Mreža za restituciju* uputiti inicijativu i nadležnim ministarstvima i predsjednici Vlade, ali i jednu obavijest predsjedniku države, iako to nije njegova formalna nadležnost, da su izmjene Zakona o restituciji jedan od najefikasnijih vidova smanjenja javnog duga i umanjenja moći neformalnih grupa, koje su moćne bile i ranije, ali nažalost njihova moć postoji i dalje. Tu mislim na moć nekadašnjih socijalističkih direktora koji sebe danas nazivaju gospodarstvenicima. Birajući između njih i građana Srbije ja mislim da dileme ne bi trebalo biti«, kaže predsjednik *Mreže za restituciju* **Mile Antić**.

Antić podsjeća da je u Zakonu o restituciji iz 2011. godine predviđena mogućnost vraćanja imovine u naturi i obeštećenje, jer je tadašnja vlast, iskreno ili neiskreno, bila opredijeljena za europske integracije, pa je zbog interesiranja EU usvojen takav zakon u kome je predviđeno vraćanje u naturi. »Da nije bilo tog interesiranja EU i Europske komisije u zakonu ne bi ni bilo odredbi o vraćanju imovine u naturi, već samo obeštećenja. Međutim, restitucija u naturi je moguća i za nas jedino prihvatljiva, jer država Srbija u svom vlasništvu ima najmanje 650.000 hektara poljoprivrednog zemljišta. Vjerojatno je to i više, ali je to zemljište sakriveno. Dakle, postoji državna imovina kojom bi se mogli obešteti bivši vlasnici«, kaže Antić i dodaje kako je nedopustivo da teret restitucije padne na građane Srbije koji bi trebali izdvajati sredstva za restituciju, a sve to da bi oni koji koriste državnu imovinu postali još bogatiji i bahatiji. »Proračunski fond za restituciju koji na papiru postoji godinama, nema sredstava za bilo kakve isplate a dodatna izdvajanja i povećanje javnog duga zbog restitucije je apsolutno neprihvatljivo za interese građana Srbije, same države i potražioce«, kaže Antić.

U *Mreži za restituciju* najavljuju da će intenzivirati brigu o državnoj imovini, s obzirom na to da oni koji su za to zaduženi nisu u stanju to raditi.

»Kroz tu brigu i sprječavanje zlouporabe mi ćemo biti najveća smetnja onima koji su u vlasti, a na neki način su uključeni u zlouporabe s državnom imovinom«, kaže Antić i još jednom naglašava da je za bivše vlasnike jedino moguće rješenje vraćanje oduzete imovine u naturi, a tamo gdje se ne može vratiti ono što je oduzeto obeštećenje nekom drugom nekretninom.

Zlata Vasiljević

Statistika

Od 76.000 podnijetih zahtjeva za vraćanje oduzete imovine do sada je obrađeno više od 62 posto. Među tim zahtjevima oko tisuću se odnosi na obeštećenje bivših vlasnika. Do kraja kolovoza bivšim vlasnicima vraćen je 5.861 poslovni prostor, zgrade i stanovi ukupne površine oko 450.000 četvornih metara. Najviše je vraćeno u beogradskoj općini Stari grad, gdje se nalazi čak petina vraćenih poslovnih prostora, zgrada i stanova. Do sada je vraćeno 24.500 hektara poljoprivrednog zemljišta, oko 5.000 hektara šumskog zemljišta i oko 300 hektara neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta.

Crkvena imovina

Vraćanje imovine vjerskim zajednicama regulirano je Zakonom o vraćanju imovine crkvama i vjerskim zajednicama koji je usvojen 2006. godine. U zakonskom roku, a to je bila 2008. godina, crkve i vjerske zajednice podnijele su više od 3.049 zahtjeva za povrat oduzete imovine. Polovina tih zahtjeva odnosi se na Srpsku Pravoslavnu Crkvu. Židovska zajednica podnijela je 520 zahtjeva za vraćanje imovine, Rimokatolička Crkva 467, a Slovačka Evangelička Crkva 236. Ostale crkve i vjerske zajednice podnijele su manje od 50 zahtjeva. Na popisu traženih dobara su kuće, stanovi, poljoprivredno zemljište, ali i umjetničke slike, matične knjige, groblja.

Prema podacima Agencije za restituciju Rimokatolička Crkva u postupku restitucije traži vraćanje 3.998 hektara zemljišta i to 3.956 ha poljoprivrednog zemljišta i 42 ha građevinskog zemljišta, 81 poslovni objekt ukupne procijenjene površine od 49.400 četvornih metara i 167 stambenih objekata ukupne površine od 64.461 četvorna metra, 37 grobalja, tri umjetničke slike, a podnijeta su i 73 zahtjeva za povrat matičnih knjiga.

Usamljeni srijemski dragulj

Neštinci se uglavnom bave poljoprivredom, najviše voćarstvom i vinogradarstvom. Vrijeme dok nisu postojale granice između Srbije i Hrvatske Neštinci pamte kao ljepše i bolje, pogotovo što im je tada bila olakšana prodaja robe. Danas im je ta mogućnost uskraćena, a blizina granice, u većem broju životnih situacija, predstavlja im otežavajuću okolnost

Na obroncima Fruške gore, pored Dunava, u neposrednoj blizini graničnog prijelaza s Hrvatskom, nalazi se mjesto Neštin. Iako ovo naselje pripada Općini Bačka Palanka, ono teritorijalno pripada Srijemu, a u njemu danas živi oko 700 stanovnika. Među njima i manji broj Hrvata. Zbog svog geografskog položaja i prirodnih kapaciteta, blizine granice, Neštin bi mogao biti centar ruralnog i vinskog turizma, no nekako je ovaj, kako ga s ponosom nazivaju »srijemski dragulj«, ostao u »zapećku«, nedodirljiv i usamljen. Iako su im najbliži gradovi Ilok i Bačka Palanka, gdje su nekada Neštinci plasirali svoje proizvode na tržnicama, zbog graničnih prijelaza to im je danas onemogućeno. Da bi svoje voće, ratarske kulture i stoku mogli odnijeti u tvornicu u Bačku Palanku danas im za to trebaju posebne dozvole Europske unije. Većina ih je prinuđena voziti okolnim putem više od 100 kilometara preko Novog Sada, kako bi stigli do svog odredišta.

Blizina granice više mana nego prednost

Neštinci se uglavnom bave poljoprivredom, najviše voćarstvom i vinogradarstvom. Vrijeme dok nisu postojale granice između Srbije i Hrvatske Neštinci pamte kao ljepše i bolje, pogotovo što im je tada bila olakšana prodaja robe. Danas im je ta mogućnost uskraćena, a blizina granice, u većem broju životnih situacija, predstavlja im otežavajuću okolnost:

»Od 700 stanovnika, koliko je registrirano da živi u Neštinu, nisu svi naseljeni ovdje. Ovdje se nalazi i osnovna škola i vrtić, a djece je iz godine u godinu nažalost sve manji broj. Djeca od petog do osmog razreda školu pohađaju u Bačkoj Palanci i prilikom svakodnevnog putovanja prelaze četiri granična prijelaza što predstavlja veliki problem kako za djecu tako i za njihove roditelje«, ističe tajnica Mjesne zajednice Neštin **Evica Kovačević**, dodajući: »Natalitet opada, a stanovništvo je ovdje sve starije. Uglavnom se mještani bave poljoprivredom, odnosno voćarstvom i vinogradarstvom. Ovdje se nalazi veliki broj zasada jabuka i krušaka, kao i vinove loze. Veoma nam je svima teško prodati te kulture, odnijeti preko granice, tako da nam je ta granica danas velika prepreka. Imamo dobru pograničnu suradnju s mjestima u Hrvatskoj, posebno s Ilokom, međutim mi veliku količinu robe koju proizvedemo ovdje ne možemo prenijeti do granice. Za malu količinu, nekoliko gajbica voća ili grožđa, nije problem. Nekad nam je potrebno i duže vremena da prijeđemo granicu, nekad deset minuta, a nekad i po sat-dva, sve u zavisnosti od toga koliki je broj automobila na prijelazu. Veliki problem su nam i putovnice,

Malobrojni, ali aktivni

Na brežuljku ovog prelijepog Fruškogorskog mjesta nalazi se crkva svete Ane, gdje se župljani redovito okupljaju na misnim slavljinama:

»Crkva svete Ane u Neštini građena je sredinom XIX. stoljeća i tijekom proteklog razdoblja dva puta je bila paljena. Tijekom prvog paljenja bio je zapaljen oltar, dok je drugog puta 2011. godine požar zahvatio veći dio crkve. Uz pomoć prijašnjeg župnika **Marka Lončara**, vjernika i mnogih donatora, uspjelo se crkvu dovesti u kakav-takav red. Ovaj ružni čin nije u velikoj mjeri utjecao na kasnije međuljudske odnose u ovoj župi, ali svakako da su tada među župljanima zavladao šok i nevjerica. Vremenom se sve to normaliziralo. Na ovom području je i ranije bilo katolika, ali uvijek u manjini. Danas ih ima negdje oko 10 posto od ukupnog broja stanovnika«, kaže župnik **Zdravko Čabrajac**.

Crkva u Neštini posvećena je svetoj Ani (bez Joakima) a ranije je pripadala Iloku:

»Iločki franjevci su bili ovdje. Možda bi tako trebalo biti i danas i ovoj crkvi vratiti integritet Iloka, s obzirom na to da se on nalazi na tek dva kilometra od ovog mjesta. Jedina smetnja je granica. Tako da je danas ovo filijala župe Čerević, koji se nalazi 25 kilometara odavde. Ne predstavlja problem ni fizička udaljenost, jedino postoji ta nelogičnost, s obzirom na to da je ova župa dugo pripadala drugoj župi«.

Katolici, iako malobrojni, vrlo su aktivni u vjerskom životu:

»Oni pokušavaju biti aktivni. U crkvi se održava misa jednom mjesečno. Župljanima je ponuđeno održavanje misa više puta, no nismo uspjeli. Unatoč tomu, oni pokazuju zainteresiranost i kroz te teške prilike nije ih ništa obeshrabilo da pokazuju svoju pripadnost kao kršćani«, ističe vlč. Čabrajac.

Napustili smo Neštin i uputili se drugim, kako ga Srijemci popularno nazivaju, »partizanskim putem«, mnogo dužim nego što je to put preko Iloka. Samo iz razloga kako bismo izbjegli gužve na graničnim prijelazima i tako možda sebi još više produžili putovanje. Ostavili smo Neštince da uživaju u svim svojim prirodnim ljepotama u nadi da ćemo ih prilikom idućeg posjeta vidjeti sretnije i zadovoljnije i da će im proizvesti koje ubiru sa svojih plantaža donositi veću korist nego što je danas slučaj, kao i da će im granica barem u nekim situacijama biti ponekad i prednost, a ne samo mana.

S. Darabašić

koje se svakodnevno pečatiraju, pa mještani moraju često praviti nove, što predstavlja veliki izdatak za njih«, navodi tajnica Mjesne zajednice Neštin.

Kao jedno od rješenja oni vide izgradnju novog mosta koji bi ih povezao sa susjednom im Bačkom. S obzirom na to da je to skupa investicija, Neštinci su sumnjičavi da bi se to moglo uskoro dogoditi.

Bez granica puno lakše

Kako navode mještani, raditi moraju i boriti se za svaki dinar kako bi prehranili svoju obitelj, unatoč problemima koje imaju:

»Ja sam bio zaposlen u mjesnoj zajednici, gdje sam prije nekoliko godina dobio otkaz. Danas se malo bavim poljoprivredom jer od toga živim i čekam mirovinu koju bih trebao dobiti za dvije godine. Do posljednjeg rata živjelo se mnogo bolje. Od kada su postavljene granice, mnogo nam je teže. Ovdje nas je danas tek nekolicina Hrvata. Odnosi su dobri u selu, a ja osobno nisam imao problema ni ratnih devedesetih godina. Nitko me nije dirao. Radim i gledam svoj život, još kada ne bi postojale granice, bilo bi nam puno lakše«, kaže **Ilija Varečka**.

Umirovljenik **Antun Varečka**, zvonar je u crkvi. Svakodnevno vodi brigu o njoj, a kako kaže, nastavio je posao koji je radio i njegov otac:

»Radio sam u pošti. Sad sam u mirovini, bavim se poljoprivredom i redovito dolazim u crkvu. Zatvaram je, otvaram, zvonim kada netko umre i pomažem velečasnom kad god treba. Kada je crkva bila zapaljena, među prvima sam priskočio u pomoć i pozvao vatrogasce. Za sve nas župljane mogu da kažem da živimo skromno, radimo koliko možemo, ali svakako da bi bilo mnogo lakše kada ne bi postojale granice. Tada bi nam bilo sve dostupnije i bliže«, kaže Antun.

Šteta od suše u Hrvatskoj 200 milijuna eura
Sustavom za navodnjavanje pokriveno tek dva posto obradivog zemljišta* Ulazak Hrvatske u EU donio boljitak samo onima koji se bave ekološkom proizvodnjom*

Izazovi i prednosti poljoprivredne proizvodnje u EU

Poljoprivrednici, kako oni u Srbiji tako i oni u Hrvatskoj, ovih tjedana zbrajaju štetu od suše. Suša je i u Srbiji i u Hrvatskoj ponovno otvorila vječito pitanje navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Aktualno je ovih tjedana bilo i pitanje hoće li, kada i pod kojim uvjetima državljani EU moći kupovati zemlju u Srbiji. Hrvatska je to odgodila za nekoliko godina, Srbija je u posljednjem momentu usvojila izmjene zakona. Nedavno je top politička vijest bila i povećanje pristojbi za uvoz poljoprivrednih proizvoda u Hrvatsku. O svemu tome, ali i drugim temama razgovarali smo s predsjednikom Hrvatske poljoprivredne komore **Matom Brlošićem**.

Regija je ove godine pogođena sušom. Koliku su štetu pretrpjeli hrvatski poljoprivrednici? Koliko su smanjeni prinosi i koliko će ovogodišnja šteta biti izražena u kunama ili eurima?

Ša sušom smo suočeni još od početka travnja. Ali ova godina specifična je jer smo od početka godine imali nekoliko elementarnih nepogoda. Prvo rani mrazevi, zatim olujno nevrijeme s tučom i jakim vjetrom i onda suša i požari. Štete po svim ovim osnovama, a prema procjenama koje su rađene na kraju sedmog mjeseca, iznose oko 200 milijuna eura. Štete nije bilo na pšenici, ječmu, zobi i uljanoj repici i ti jesenski usjevi dali su dobre, u nekim slučajevima čak i natprosječne, prinose. Kod proljetnih usjeva je šarenilo, jer je u nekim područjima bilo više, a u nekim manje kiše. Tako će se smanjenje prinosa kretati od 20 posto, ali će biti i parcela gdje će šteta biti stopostotna, jer se neće isplatiti ni ulaziti u polja.

Ovog ljeta Hrvatsku nisu mimoišli ni požari. Koliko je štete na tim područjima i imaju li poljoprivrednici načina za nadoknadu te štete kao i štete koju im je nanijela suša?

Požari su pričinili velike štete, ali su to područja gdje poljoprivreda nije razvijena. Radi se uglavnom o šumskim predjelima i nešto malo maslenicima i vinogradima. Za opožarena područja Ministarstvo poljoprivrede raspisalo je natječaj za nadoknadu štete. Financira se iz europskih fondova i za tu štetu predviđeno je 20 milijuna eura. S tim iznosom bi se mogla pokriti šteta od požara. Nadoknadu štete mogu dobiti samo oni poljoprivrednici kojima su izgorjeli višegodišnji zasadi, poljoprivredni strojevi, skladišni prostori. A što se tiče naknade štete od suše, također postoji mogućnost nadoknade, uz uvjet da su poljoprivrednici osigurali gospodarstva, kako zasijane površine tako i stoku. To osiguranje se subvencionira sa 65 posto, a premija se isplaćuje ako je šteta veća od 30 posto. To je ono što mogu očekivati hrvatski poljoprivrednici jer su dio zajedničke poljoprivredne politike Europske unije.

Čini se da smo sve češće svjedoci sušnih godina. Je li to dovoljno upozorenje da Hrvatska radi na sustavnom navodnjavanju? Koliko se u Hrvatskoj navodnjava njiva, koliko je sustavima za navodnjavanje pokrivena osnovna ratarska proizvodnja – kukuruz, soja, repa? Ili je navodnjavanje rezervirano za intenzivnije kulture i proizvodnje kao što je povrtlarstvo?

Hrvatska ima velike količine vode, ali taj resurs malo koristi za navodnjavanje. Tek oko dva posto poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj se može navodnjavati. Nedavno je u Baranji pušten

jedan sustav otvorenog navodnjavanja za navodnjavanje 5.000 hektara intenzivne proizvodnje. Procjene *Hrvatskih voda* su da bi do 2020. godine u sustavu navodnjavanja moglo biti 65.000 hektara, što je 5,6 posto poljoprivrednog zemljišta. To je zaista malo, ali Hrvatska u pogledu navodnjavanja 30 godina nije ništa napravila. Sada su nam za sustav navodnjavanja na raspolaganju europski fondovi. U tijeku je izgradnja kanala Dunav – Sava (trenutačno u fazi iskopa) što će omogućiti navodnjavanje zavidnog broja hektara. Postoje i poljoprivrednici koji imaju svoje bunare, koje su legalizirali i koje koriste za navodnjavanje svojih njiva. Svjesni smo da nas čekaju sušna razdoblja i ratarska proizvodnja, naročito intenzivnih kultura, bit će sve rizičnija. To shvaćaju i poljoprivrednici i nadamo se da će uz korištenje europskih fondova povećavati površine pod sustavom navodnjavanja.

Prije mjesec dana vijest u regiji bila je povećanje pristojbi za uvoz poljoprivrednih proizvoda u Hrvatsku. Tako su pristojbe za uvoz iz Srbije, ali i drugih zemalja u regiji, s 12 eura povećane na 270. Postalo je to političko pitanje, a novinski naslovi bili su u stilu »Hrvatska blokira uvoz iz Srbije«. Poslije nekoliko dana te pristojbe vraćene su na staro. Reagirala je Hrvatska poljoprivredna komora, ističući kako se ovim vraćanjem pristojbi na staro hrvatski poljoprivrednici stavljaju u neravnopravni položaj. Molim Vas da to pojasnite.

Hrvatski poljoprivrednik, recimo proizvođač krumpira, ako želi izvesti taj krumpir u Njemačku mora uraditi sve potrebne analize jer postoje pravila što taj krumpir ne smije sadržati. Tek tada, bez obzira što je Hrvatska u Europskoj uniji, taj krumpir može u Njemačku. U Hrvatskoj je veliki broj insekticida, herbicida i fungicida zabranjen. Došle su nove generacije kemijskih sredstava koje su manje opasne, ali i manje djelotvorne, što poskupljuje proizvodnju. Također, početkom godine Europska komisija naložila je članicama EU da se rade strože kontrole na ostatke pesticida i herbicida. Ako je u Hrvatskoj zabranjen neki pesticid ili herbicid znači i da neki poljoprivredni proizvod koji sadrži ostatke zabranjenih kemikalija ne može ući na hrvatsko tržište. Stoga smo mi podržali ministra poljoprivrede u nastojanju da se takve analize rade i pri uvozu iz Srbije ili Bosne i Hercegovine. Do sada se takve analize nisu radile. Dakle, s jedne strane hrvatskom poljoprivredniku se analize rade, a za robu iz uvoza se to ne traži što znači da nismo u ravnopravnom položaju. Te analize koštaju i treba ih platiti, a to trebaju platiti trgovci. Mislim da je ovdje politika potpuno krivo sve ocijenila i ova mjera je, da tako kažem, povučena. Nije u biti povučena jer će se te analize raditi, radit će se kontrola, ali na štetu državnog proračuna Hrvatske. S 12 eura ta kontrola se ne može napraviti, pa će to ići na trošak proračuna Hrvatske, a trebao bi to biti trošak koji plaća trgovac. Primjerice, jedna analiza na rezidue herbicida košta 2.500 kuna (oko 335 eura). Rekao bih zato da ovdje nije pobijedila ni politika Srbije ni politika Hrvatske već trgovački lobi. Ako nešto poskupi 22 puta, očekivano je da to izazove reakcije, ali kada je Hrvatska ušla u Europsku uniju 40.000 proizvođača mlijeka je propalo jer je Hrvatska propisala standard da mlijeko mora biti prve klase. Prije 20 godine Hrvatska je imala 60.000 proizvođača mlijeka, a danas ih je tek 7.000.

Ono što je potreslo regiju jest posrtanje Agrokor. Vi ste član Privremenog vjerovničkog vijeća Agrokor, a i kao

predsjednik HPK zastupate i štitite interese poljoprivrednika. Kraj srpnja bio je rok u kome se očekivala isplata duga OPG-ima (obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima). Je li taj rok ispoštovan, odnosno imaju li OPG potraživanja prema Agrokoru?

Veliki broj poljoprivrednih gospodarstava bio je uključen u zajedničku proizvodnju s *Agrokorom* i kada su kulminirali problemi u *Agrokoru* u problemu je bilo na desetke tisuća poljoprivrednika. Vlada Hrvatske odlučila je donijeti zakon kojim je prije svega zaštitila one najmanje. Tako su obiteljskim gospodarstvima i obrtima isplaćena potraživanja za robu predanu prije 10. travnja. Trenutačno se radi na srednjim tvrtkama, a pred kraj godine radit će se na velikim tvrtkama. Te tvrtke neće dobiti svih sto posto svojih potraživanja, već će taj iznos biti umanjen. Dakle, dugovi prema obiteljskim gospodarstvima su isplaćeni.

U Srbiji se ovih dana polemika vodila oko izmjene zakona koje bi trebale onemogućiti državljane EU da postanu vlasnici zemlje u Srbiji. Iako članica EU, Hrvatska je tu obvezu odgodila do 2020. godine, ali ima li nekih poprečnih mogućnosti da stranci ipak postanu vlasnici hrvatskih oranica i kako to komentirate?

Trenutačno stranci ne mogu kupiti poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj, ali mogu postati vlasnici tvrtke koja ima poljoprivredno zemljište, s tim da to zemljište mogu dobiti samo na višegodišnji zakup na 20 ili 50 godina. Dakle, stranci mogu biti u posjedu tih površina, ali ne i njihovi vlasnici. Kao poljoprivredni proizvođači tražili smo da sve ono državno zemljište koje je dano na raspolaganje obiteljskim gospodarstvima njima bude i prodano. Smatrali smo da je 2020. godina krajnji rok u kome bi oni to zemljište kupili uz obvezu da ukoliko kasnije tu zemlju žele prodati prvo ta zemlja mora biti ponuđena državi. Prethodna vlast nije imala razumijevanja za ove naše zahtjeve, ali mi se nadamo da ćemo do 2020. godine naći zajednički jezik s Vladom.

Spomenuli ste državno poljoprivredno zemljište. Tko i kako ga može koristiti u Hrvatskoj?

U Hrvatskoj su nekada postojali veliki poljoprivredni kombinati koji su obrađivali oko 250.000 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta. Tamo gdje su ostali ti veliki sistemi, oni su dobili prioritetne koncesije za koje ne plaćaju puno. To su primjerice *Belje*, *Vupik*, *PIK Vinkovci*. Općine su opredijelile koje zemljište ide za pravne subjekte, a koje za obiteljska gospodarstva. Oko 60 do 70 posto državnog poljoprivrednog zemljišta je predviđeno za obiteljska gospodarstva. Od aktualne vlasti očekujemo da piše novi zakon u kome bi se obiteljskim gospodarstvima zemlja u zakup davala na 25 godina uz mogućnost još jednog produženja.

Iza hrvatskih poljoprivrednika je višegodišnje iskustvo proizvodnje u Europskoj uniji. Kakve je to konkretne promjene donijelo?

Prije ulaska u EU Hrvatska je imala sustav potpore gdje se plaćanje obavljalo po kilogramu. To su poljoprivrednici relativno dobro prihvatili. Koliko su proizveli tona nečega toliko su dobili potpore i oni bolji i vještiji dobivali su više. Ulaskom u EU prihvatili smo zajedničku poljoprivrednu politiku. To znači da više nema plaćanja po kilogramu već po površini, odnosno po hektaru. Naši poljoprivrednici zadržali su i određena povijesna

prava. To povijesno pravo odnosi se na poljoprivrednike koji su se dugi niz godina bavili proizvodnjom mlijeka ili tovom junadi. Ta povijesna prava dodana su na osnovna plaćanja, tako da smo mi u pregovorima s Europskom unijom na ta osnovna plaćanja po hektaru uspjeli izboriti se za dodatna plaćanja po osnovi povijesnih prava. Inače, Hrvatska je odabrala jedan od najsloženijih modela. Imamo zelena plaćanja koja iznose 30 posto od osnovnih plaćanja. Ako smo zadovoljili zadane ekološke standarde, dobivamo tih 30 posto. Na godišnjoj razini ta zelena plaćanja su 373 milijuna eura. Prve godine kada smo ušli u EU iz nje je stiglo 25 posto, a svake godine diže se omotnica iz EU i 2022. godine cjelokupni iznos poticaja dobit ćemo iz europskog poljoprivrednog proračuna. Hrvatska je prva država koja je imala mogućnost svom seljaku platiti cjelokupnu razliku, ali od ulaska u EU Hrvatska u svom proračunu osigurava 20 posto manje sredstava, tako da mi poljoprivrednici dobivamo oko 80 posto svojih prava. Radi se o poticajima koje dobivamo za obradu zemljišta i standarde ekološke zaštite.

Sami ste rekli da je ovaj sustav financiranja kompliciran, pa da pojasnimo na primjeru jednog obiteljskog gospodarstva koje se primjerice bavi ratarskom proizvodnjom. Kolike poticaje može dobiti takvo gospodarstvo?

Prije je svaki poljoprivrednik po hektaru imao jednako. Uzeo smo jedan novi model i u jednom hektaru su tri plaćanja – osnovno plaćanje, preraspodijeljeno plaćanje i zeleno plaćanje. Preraspodijeljeno plaćanje uvedeno je s ciljem da oni mali dobiju više. To znači da za one s gospodarstvom do 20 hektara postoji dodatak od 60 eura po hektaru. Veći poljoprivrednici imaju samo osnovno i zeleno plaćanje. Kada zbrojimo ta tri plaćanja, poticaji po hektaru su 250 do 300 eura. Dio sredstava se povlači za ekološku proizvodnju pa tko ima ekološki višegodišnji zasad, ima tisuću eura potpore. Postoje i područja definirana kao područja u kojima su teži uvjeti gospodarenja i to je dodatno plaćeno. Svaki poljoprivrednik ima svoju omotnicu i za svakog se posebno izračunava. Uvijek je hektar osnova, a poticaji su od 1.500 do 3.500 kuna. Kod onih stočara koji nemaju puno zemlje, ali imaju velika povijesna prava, dakle proizvodili su puno mlijeka ili veliki tov junadi, poticaju mogu doći i nekoliko tisuća eura.

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju promijenio je način isplate poticaja poljoprivrednicima. Postali ste dio jednog velikog tržišta, ali koliko je to tržište dostupno za plasman poljoprivrednih proizvoda iz Hrvatske?

Nama je tržište dostupno, ali traže se standardi i količine. Ako želite izvoziti na tržište Unije morate imati određene količine proizvoda, što je nama još uvijek problem. S druge strane, veliki broj proizvoda stigao je na naše tržište i tako gledano imali smo više štete nego li koristi od ulaska u Europsku uniju. Naš proizvođač je smanjio svoju proizvodnju, a i cijena je pala. Ne možemo reći da je otvaranje tržišta nešto dobro donijelo. Jedino zadovoljni mogu biti ekološki proizvođači koji su dobili novo tržište i njima je zajedničko tržište Europske unije donijelo korist. Ostali proizvođači suočeni su s padom cijena poljoprivrednih proizvoda.

Zlata Vasiljević

Mladen Šimić, predsjednik Hrvatske kulturne udruge *Antun Sorgg* iz Vajske

Entuzijazam za organizaciju događanja

Hrvatska zajednica u Srbiji je nedavno dobila još jednu udrugu – Hrvatsku kulturnu udrugu *Antun Sorgg* iz Vajske. Njihova osnivačka skupština održana je 16. srpnja u Vajskoj. Prema Statutu, udruga je osnovana s ciljem očuvanja tradicije, običaja i govora šokačkih Hrvata u Vojvodini. Povodom osnutka, razgovarali smo s predsjednikom udruge **Mladom Šimićem**. Šimić je rođen 1969. u Vajskoj. Po obrazovanju je bravar, a radi u lokalnom komunalnom poduzeću. Bio je jedan od osnivača HKUPD-a *Dukat* iz Vajske 2002. godine.

»Preteča osnivanju nove udruge *Antun Sorgg* bila je *Šokačka večer* u Vajskoj koju smo organizirali u veljači ove godine u restoranu *Bački Dvor* na jezeru Provala. Nastupili su tada poznati tamburaški sastav *Dike* iz Vinkovaca, operna diva **Antonija Mirat** iz Hrvatske i pjevačka skupina iz Babine Grede. Na našu veliku radost, imali smo dosta gostiju. To je prva takva manifestacija u Vajskoj i mi želimo da ona preraste u tradiciju. Ideja za organiziranjem ove večeri potekla je od **Daria Bošnjaka, Dalibora Šebića** i mene, a mi smo i osnivači HKU *Antun Sorgg*. Želim dodati i to da su nam u organizaciji *Šokačke večeri* pomogli HNV i DSHV«, kaže naš sugovornik na početku razgovora.

Kažite nam tko je bio *Antun Sorgg*, po kojem vaša udruga nosi ime?

Antun Sorgg je bio svećenik, župnik u Vajskoj. Umro je 1926. godine. Razlog zbog kojega smo udruzi dali njegovo ime je taj što je Sorgg puno pomagao hrvatski narod u Vajskoj, stao je uz njih kada su osnivali ogranak Hrvatske seljačke stranke. Udruga će se, među ostalim, baviti i istraživanjem njegova života i djela.

Koliko članova ima udruga, imate li sekcije?

Mi smo tek osnovani, imamo pedesetak članova. Sekcije još nemamo, ali nećemo imati folklornu ili tamburašku sekciju. Za

takve sekcije treba dosta sredstava, mi ćemo se više baviti organizacijom događanja.

Imate li prostorije za rad, kako se financirate?

Prostorije za rad nemamo. Što se tiče prostora u selu koji su u vlasništvu lokalne samouprave, oni su, kao primjerice Vatrogašni dom, u zapuštenom stanju, pa nećemo ni tražiti takvo nekakvo rješenje. Za sastanke ćemo koristiti župni ured u selu, a za manifestacije bismo iznajmljivali prostorije. Imamo potporu mjesnog župnika **Vinka Cvijina**.

Glede financiranja, javljat ćemo se na natječe koje su dostupni hrvatskim udrugama u zemlji i Hrvatskoj. Imamo članove koji su sposobni pisati projekte za natječe. Planiramo također otvoriti i facebook stranicu udruge.

Kakav je život hrvatske zajednice u Vajskoj?

Prema posljednjem popisu stanovništva, u Vajskoj ima 310 građana hrvatske nacionalnosti od ukupno preko dvije tisuće stanovnika. Na nedjeljnoj misi na hrvatskom jeziku u crkvi sv. Jurja bude oko 120 vjernika. Želimo da Hrvati u Vajskoj budu bolje organizirani, poput Hrvata u Plavni, gdje djeluje HKUPD *Matuš*. To je, po meni, najjača hrvatska udruga u Općini Bač. Imamo dobru suradnju s njima, oni su nam pomogli oko organizacije *Šokačke večeri* u Vajskoj. S drugim hrvatskim udrugama u Općini Bač za sada nemamo još neku suradnju. Što se tiče javnog očitovanja hrvatske nacionalne pripadnosti, koliko ja znam, nema više razloga za strah.

Vajska nije veliko mjesto. Kako to da onda imate tri hrvatske udruge, uz vašu to su i ranije osnovane HKUPD *Dukat* i HKPU *Zora*?

Niste prvi koji me pita – zašto u Vajskoj ima tri udruge? Moje je mišljenje, kada bi svi Hrvati u Vajskoj bili uključeni u rad udruge, tri udruge ne bi bilo previše. No, ipak moram reći da su druge dvije udruge u Vajskoj, po mojem mišljenju, praktički neaktivne i ne pojavljuju se u javnosti. Mi smo takoreći jedna nova skupina ljudi koja želi probuditi entuzijazam i osjećaj nacionalne pripadnosti kod Hrvata u Vajskoj.

Planovi udruge?

Za početak želimo urediti grob svećenika Antuna Sorgga na mjesnom groblju koji je u zapuštenom stanju. Da ljudi vide gdje je on pokopan i pobrinuti se ujedno i da, oni koji ne znaju, saznaju tko je bio Sorgg. Jedan od planova za iduću godinu nam je organizirati okupljanje Hrvata koji su živjeli u Vajskoj, a koji su se iselili u inozemstvo. Najviše njih je iselilo u Hrvatsku, kad je bio rat, dosta njih je mijenjalo kuće. Plan nam je organizirati i književne večeri hrvatskih autora iz Vojvodine.

D. B. P.

Kad su cvjetale trešnje...

Lijepa, romantična fotografija i uspomena iz nekadašnjeg Đurđina. U školskom albumu, u kojem se čuva stara snimka, navodi se lokacija – »Park ispred Doma« – i vrijeme nastanka – 50-ih godina... Naravno, pedesetih godina prošlog stoljeća. Pogled na fotografiju starije odmah podsjeti da su nekad ispred Zadrugnog doma (kasnije Dom kulture) bile posađene trešnje.

Manje upućene u povijest i razvoj Đurđina ova fotografija nakon bezmalo sedam desetljeća, ipak ostavlja u nedoumici: ako je snimljena ispred Doma, gdje je druga strana ulice?! Tad je još nije bilo. Đurđin je ranije drugačije izgledao; malobrojni javni objekti bili su koncentrirani bliže željezničkoj postaji (ovuda je 1908. godine prolazila pruga Subotica – Crvenka). Šezdesetih godina prošlog stoljeća, međutim, s razvojem sela grade se mnoge nove kuće, a preko puta Doma nastaje druga strana ulice, tu se podiže i upravna zgrada Kombinata *Nova brazda* (danas prazna). Istovremeno se i mnogi Đurđinčani sa salaša i brojnih šorova iz okolice preseljavaju u selo, formirajući i ovu i druge sesoske ulice. Ova nosi ime Ulica Borisa Kidriča i na njenom kraju u vrijeme intenzivne izgradnje sela nikla je i školska zgrada.

Zaljubljenici u lijepo selo Đurđin pamte još jednu zanimljivost iz iste ulice. Nekada su neposredno uz kolnik s obje strane bili zasađeni drvoredi topole, a devedesetih godina prošlog stoljeća zamijenile su ih breze, posađene bliže trotoarima, čineći ulicu vizualno širom.

Disciplina

U vrtiću nema disciplinskih problema

Vjerujem da je većini čitatelja kada čuju riječ disciplina prva asocijacija vojska. Nekako je svima to prihvatljivo da u jednoj takvoj općedruštvenoj, važnoj, organizaciji postoji hijerarhija i gvozdena disciplina, jer samo to osigurava željeni uspjeh. Smatra se da samo disciplina može osigurati željeni cilj »obranu od neprijatelja«, kako se danas izražavaju čelnici naše domovine (govori se: »mi nećemo biti i nikada nismo bili agresori«!). Pošteno moram priznati da svojevremeno baš nisam želio služiti predviđenih godinu dana u JNA. U krajnjem roku sam ipak morao »izvršiti dužnost prema domovini« tako da sam svoj 27. rođendan slavio u vojsci. Nakon odsluženja još više sam stekao uvjerenje da je tip »općenarodne vojske« prevaziđen i veoma skup, i da vojska i naše zemlje treba biti profesionalna. Iz ovog razloga ne dopadaju mi se razmišljanja da ponovno treba uvesti izvjesnu vojnu obuku. Nažalost, posljedice takvog ipak militarističkog duha i dan danas trpimo. Naravno, skoro isti značaj ima i policija koja treba braniti unutarnju sigurnost i mir svih nas građana. Pripadnicima ove dvije organizacije (kao i pripadnicima obavještajnih službi) određeni ministri u idućoj godini žele povećavati prinadležnosti (naprosto plaće) za 10 %. Aktualna Premijerka, uz zagonetni osmjeh, govori otprilike: »No bumo to tek vidjeli dečki.« Ove zahtjeve mogu donekle i razumjeti, treba profesionalne pripadnike vojske i policije motivirati.

Pedagoški odgoj!?

Kada sam čuo najave povećanja plaća za spomenute institucije, odmah mi je na um palo pitanje: Što se događa sa školstvom, s isto tako vrlo važnom institucijom društva koja treba brinuti o razvoju i budućnosti našeg društva? Po mom mišljenju ova institucija je mnogo važnija od spomenute tri, jer ona treba odgajati »našu budućnost« počevši od najmlađih do punoljet-

nih članova zajednice (najmanje 12 godina). Nastavnici su isto više godina nezadovoljni s plaćom, neki pedagoški sindikati su započeli školsku godinu sa štrajkovima upozorenja. Srećom po nadležne, ima četiri sindikata, koji nisu (bar zasada) jedinstveni, zato ministarstvo hladno odgovara: ima vas previše, 4000 ljudi treba otpustiti, s tajnom porukom: budite zadovoljni i s ovim što imate i ne talasajte previše i najavljuje svakakve novine u ovoj oblasti. Skoro smo mogli videti prototipove više nego grozne školske uniforme – dječaci i devojčice s prevaziđenim crvenim kravatama. Valjda će ova mjera pridonijeti većoj disciplini u školama koja manjka. Po meni, i u ovoj instituciji je potrebna disciplina počevši od đaka, preko nastavnika do roditelja, pitanje je samo kakva i kako je provesti u život. Radeći na fakultetu primijetio sam da je svaka nova generacija koja se upisivala na studije, imala sve manju razinu općeg obrazovanja i bila sve manje disciplinirana. Znači s dvanaestogodišnjim pedagoškim odgojem nešto nije u redu. Da budem iskren, imao sam i izvanredno marljive i disciplinirane studente, ali nažalost to nije prosjek.

Vježbanje tijela

U zdravom tijelu zdrav duh, kaže stara grčka izreka. Upravo na satima tjelovježbe je potrebna najveća disciplina, jer je mogućnost ozljede veća nego na ostalim satovima, a nedisciplina tu opasnost još uvećava. Prije nekoliko godina jedan mladi nastavnik tjelesnog odgoja u svibnju, prije isteka školske godine, dao je svojevoljno otkaz u osnovnoj školi. Kada smo ga upitali zašto je to uradio, odgovor je glasio: »Zato jer nisam znao koga prije da tučem; đake, roditelje ili kolege nastavnike.« Mladić je jedna mirna osoba i uopće nije agresivan. Nakon ovog je otišao u Englesku da radi bilo kakav posao. Drugi primjer: jedan nastavnik, isto tjelesnog, dobio je otkaz jer je za vrijeme sata iza njegovih leđa jedan učenik ošamario drugog učenika, koji je slučajno bio »tatin sin«, a tata je imao dosta veliki utjecaj. Njegov grijeh je bio da nije spriječio ovaj incident. Nažalost, ovi primjeri su samo vrh ledenog brijega. U ovom važnom segmentu društva je nešto trulo. Primjera radi, iako ima sve manje đaka, u nekim školama nastava se izvodi u dvije smjene, čak i u nižim razredima i radi kvazi pravičnosti ovaj raspored se mijenja svakog mjeseca. Događa se da u istoj obitelji jedno dijete ide prije, a drugo poslijepodne pa je teško uskladiti sve to. Sumnjam da »ministar reformator« razmišlja o ovome, to je briga roditelja, a On se bavi elektroničkim dnevnicima. Očito ne zna da se kuća gradi od temelja, a ne od krova.

Predstavnici Koordinacije vijeća i nacionalnih manjina Zagreba u HNV-u

Razmjena iskustava

Svako manjinsko vijeće u Zagrebu ima tajnike koji su na platnom spisku Grada i mi smo zadovoljni odnosom lokalne samouprave prema nama, istaknuo je predsjednik zagrebačke Koordinacije Dušan Mišković

»**M**islim da se pripadnici manjina u Hrvatskoj i Srbiji razumiju bolje nego što pripadnici većinskih naroda razumiju probleme nacionalnih manjina«, naglasio je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. **Slaven Bačić** na sastanku s predstavnicima Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Zagreba. Sastanak je održan 10. rujna u Subotici u prostorijama HNV-a, a svrha razgovora je bila razmjena informacija i iskustava.

»U Zagrebu žive građani svih 22 nacionalnih manjina koliko ih ima u Hrvatskoj te su na temelju Ustavnog zakona 18 nacionalnih manjina iskoristili pravo da se organiziraju. Koordinaciju su osnovala nacionalna vijeća, a naša zadaća je da zajedno s Gradom Zagrebom koordiniramo aktivnosti vijeća nacionalnih manjina. Financiramo se iz sredstava Grada Zagreba, koji osigurava sve financijske pretpostavke svim nacionalnim vijećima i Koordinaciji«, istaknuo je predsjednik zagrebačke Koordinacije **Dušan Mišković**.

Razlike u radu manjinskih tijela

»Svako manjinsko vijeće u Zagrebu ima tajnike koji su na platnom spisku Grada i mi smo u biti zadovoljni odnosom lokalne samouprave prema nama. Ukoliko ima problema, rješavamo ih s gradskim strukturama. Ne smatramo se suprotstavljenim stranama, sve se rješava u dogovoru. Zagreb je ostvario uvjete za rad manjinskih vijeća i predstavnika. U mogućnosti smo da uz logističku podršku koju nam pruža Grad Zagreb proizvedemo mnogo toga značajnog za manjine. Kada je riječ o državnoj razini, nacionalne manjine imaju osam zastupnika u Hrvatskom saboru. Sada smo u fazi potpisivanja ugovora za prostor rada Koordinacije, koji će biti osiguran bez naknade«, rekao je Mišković.

Slaven Bačić je u razgovoru naglasio kako u Hrvatskoj postoje nacionalna vijeća na razinama gradske samouprave, što nije slučaj u Srbiji.

»U Srbiji postoji poseban popis birača nacionalnih manjina, a građani se upisuju na dragovoljnoj osnovi. Kada se vijećnici biraju izravno, uvijek je da 40 posto pripadnika manjine bude upisano u taj poseban popis birača. To nisu dostigle još tri manjine u Srbiji, osim Slovenaca i Makedonaca, kao ni mi, Hrvati. Razlog je što po posljednjem popisu od 57.000 Hrvata, njih oko 7.500 živi u Beogradu, a oko 2.500 u središnjoj Srbiji. Oni jednostavno nisu autohtoni Hrvati, nemaju taj osjećaj manjinskog života i malo ih je upisanih u poseban popis birača. Tako su naši vijećnici izabrani putem elektorskih izbornika iza kojih stoje potpisi 60 pripadnika manjine koji su dali potpis za određenog elektora«,

rekao je Bačić i istaknuo da HNV ima određene ovlasti u području obrazovanja i informiranja na materinskom jeziku, kulture i službene uporabe jezika »ali HNV malo odlučuje, većinom tek daje mišljenje i često se svodimo na 'fikus'«.

Sastanak u Vukovaru

Prethodnog dana, predstavnici Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Zagreba sastali su se s njihovim kolegama iz Vukovarsko-srijemske županije u Vukovaru. Posjet manjinskoj koordinaciji u Vukovaru početak je procesa tijekom kojeg će se ostvariti suradnja s manjinskim koordinacijama i u drugim županijama.

»Stvaranje uvjeta za suradnju oko problema s kojima se suočavaju manjinske zajednice u različitim sredinama bile su svrha razgovora manjinskih vijećnika i predstavnika Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Zagreba s njihovim kolegama iz Vukovarsko-srijemske županije. Predsjednik zagrebačke koordinacije Mišković je istaknuo da je posjeta manjinskoj koordinaciji u Vukovaru početak procesa tijekom kojeg će se ostvariti suradnja s manjinskim koordinacijama u drugim županijama, ali da je nužno institucionalizirati tu suradnju«, kaže za HR novinar zagrebačkih *Novosti* **Nenad Jovanović** i zastupnik u vijeću srpske nacionalne manjine Grada Zagreba.

Jovanović navodi i riječi zamjenika župana iz redova srpske nacionalne manjine **Đorđa Ćurčića** tijekom sastanka, koji je rekao da »lokalna samouprava treba imati više obzira prema nacionalnim manjinama, a ne da se hvali kako su manjine bogatstvo, a kad se trebaju rješavati stvari koje se tiču nacionalnih manjina one budu na marginama«, pri čemu je Ćurčić izrazio nezadovoljstvo rješenjem po kome sve manjine, bez obzira na brojnost, dobivaju isti iznos sredstava.

Na sastancima u Vukovaru i Subotici bila je delegacija zagrebačke koordinacije na čelu s predsjednikom Dušanom Miškovićem, zamjenikom **Raškom Ivanovim** i tajnikom **Zoltánom Pirijem** u kojoj su bili i predstavnici Grada Zagreba – pomoćnica pročelnika za promicanje ljudskih prava, civilno društvo i nacionalne manjine **Elizabeta Knorr**, članovi Odbora za nacionalne manjine u Skupštini Grada Zagreba **Marko Torjanac** i **Dubravka Stamač** te predsjednici i tajnici nekoliko manjinskih vijeća, a na sastanku u Subotici je nazočio i predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

Z. S.

Tavankučani na Danima slavonske šume Velika potpora iz Našica

Festival *Dani slavonske šume* u Našicama održan je sedamnaestu godinu za redom pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, a organizatori su bili Grad Našice, Hrvatske šume – Uprava šuma podružnica Našice, Ogranak Matice hrvatske u Našicama i Turistička zajednica Grada Našica. Program festivala sadržavao je stručna predavanja, znanstveno-stručne skupove, izložbe, natjecanja, nastupe popularnih hrvatskih glazbenika, Obrtnički sajam, Sajem proizvoda i usluga ruralne Slavonije te predstavljanje nacionalnih manjina u Hrvatskoj i Hrvata kao nacionalne manjine u drugim zemljama. Tako su se na *Danima* predstavile i dvije hrvatske udruge iz Tavankuta – HKPD *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame. Predstavile su se tradicionalnim suvenirima od slame, degustacijom rakije s *piska* kao i prezentacijom turističkih kapaciteta.

Predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* **Ladislav Suknović** kaže kako im je sudjelovanje na ovoj manifestaciji značajno zbog mogućnosti predstavljanja turističko-gospodarskih potencijala i ponude Tavankuta te uspostave moguće suradnje u tim područjima. »Turistička zajednica Grada Našica, na čelu s ravnateljem **Srećkom Perkovićem** od našeg početka bavljenja seoskim turizmom nam je stalna potpora. Svake godine naše gostovanje otvara niz novih ideja i prijedloga za suradnju kako s Turističkim zajednicom ali tako i sa sudionicima ovog Festivala koji dolaze iz cijele Hrvatske. To je dobra prigoda da se razmijene iskustva, sagledaju potencijali i dogovore nastupajuće aktivnosti i oblici suradnje«, kaže Suknović.

Osim sudjelovanja na festivalu, Tavankučani su ovoga puta imali zadatak više. Naime, zahvaljujući prethodno navedenoj suradnji i prepoznatljivosti udruge, od poduzeća *Nexe grupa* iz Našica dobili su donaciju od 105 m², keramičkih pločica koje su iskoristili za poboljšanje kvalitete usluga na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu. Tom prigodom predsjednik Udruge **Ladislav Suknović** je u znak zahvalnosti na potpori projektima Hrvata u Tavankutu predsjedniku *Nexe grupe* **Ivanu Ergoviću** uručio sliku nastalu u tehnici slame. Ergović je poručio da je spreman i dalje potpomagati kvalitetne programe i projekte koji se realiziraju

u Tavankutu, radi očuvanja i prezentacije kulture Hrvata izvan Hrvatske.

I. D.

Srijemci Srijemu u Staroj Pazovi

Ovogodišnja manifestacija *Srijemci Srijemu* bit će održana u subotu, 16. rujna, s početkom u 19.30 sati, u Centru za kulturu u Staroj Pazovi. U programu će, uz domaćina – HKPD *Tomislav* iz Golubinaca, sudjelovati članovi srijemskih udruga kulture: HKPD *Matija Gubec* Ruma, HKC *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, HKD *Šid* iz Šida, HKD *Ljuba* iz Ljube, Društva hrvatske mladeži Zemuna iz Zemuna i Zajednice Hrvata Zemuna – knjižnice i čitaonice *Ilija Okrugić* iz Zemuna te Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina. Kao gosti nastupit će članovi HKC-a *Bunjevačko kolo* Subotica – ogranak u Žedniku i Hrvatske čitaonice Subotica. Manifestaciju zajednički organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD *Tomislav* iz Golubinaca uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata te medijsko pokroviteljstvo NIU *Hrvatska riječ*.

250 godina crkve u Starčevu

Proslava 250 godina katoličke crkve u Starčevu bit će održana u idući petak i subotu 22. i 23. rujna. U petak 22. rujna, u 11 sati, bit će služena sveta misa u čast Svetog Mauricija, zaštitnika

ove crkve. Sutradan, u subotu 23. rujna, u mjesnom Domu kulture s početkom u 20 sati bit će priređena svečana akademija i koncert zagrebačkog KUD-a *Horvati*. Organizatori proslave su Rimokatolička crkvena općina u Starčevu i Udruga banatskih Hrvata.

Nastava hrvatskog u Somboru

Nastava hrvatskog jezika, koja je od prošle godine organizirana u HKUD *Vladimir Nazor* u Somboru bit će nastavljena i ove školske godine. Sati će biti utorkom u Hrvatskom domu od 18 do 19 sati, a grupe će biti formirane ovisno o broju prijavljenih osnovaca i srednjoškolaca.

Z.V.

Rekordan broj izvođača

Pod sloganom *Punina zakona je ljubav* (Rim 13, 10) u subotu, 9. rujna u Dvorani sportova u Subotici održan je XII. Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*. Na Festivalu je predstavljeno 15 novih pjesama, a pobjednica ovogodišnje manifestacije je **Marija Perković** iz Stuttgarta.

Broj punine i ljubavi

Sudionici ovogodišnjeg *HosanaFesta* bili su iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Njemačke, a ono što predsjednik Organi-

zacijskog odbora i osnivač *HosanaFesta* vlč. dr. **Marinko Stantić** s posebnom radošću naglašava je podatak da je ove godine na pozornici prodefiliralo najviše izvođača, do sada u povijesti Festivala. »Sve je bilo dobro, a ono što je bilo najbolje je činjenica da je bilo najviše izvođača do sada na pozornici, čak 134 njih je bilo uključeno u 15 pjesama. Reakcije od sudionika i publike su pozitivne, što je nama poticaj za daljnji rad«, rekao je vlč. Stantić. On je objasnio i da slogan ovogodišnjeg Festivala govori o ljubavi jer je XII. po redu, a taj broj je broj punine te da je ljubav ono po čemu se kršćani trebaju prepoznati u svijetu.

Suzana Gagić, Marija Perković i Rudolf Vujević

Marija Perković, Kristina Crnković i Ana Ivanković Radak

Pobjednica HosanaFesta, koja je izabrana glasovima samih sudionika Marija Perković pjevala je pjesmu Probudi me, za koju je sama napisala i tekst

Pobjednica *HosanaFesta*, koja je izabrana glasovima samih sudionika Marija Perković pjevala je pjesmu *Probudi me*, za koju je sama napisala i tekst. Kaže da nije vjerovala da će pobijediti te da su za nju svi sudionici pobjednici jer svi pjevaju i slave Boga.

»Kroz pjesmu *Probudi me* zvala sam Boga da nas probudi iz zaspalosti duše naše. Pjesma je nastala u trenutku u kojemu sam se sama pitala gdje je taj moj Bog i zašto ga ne osjetim onda kad ga želim osjetiti i u odgovoru na to moje pitanje nastala je pjesma koja govori Bogu da me probudi iz ovog mog sna, iz ove moje zaspalosti i da mi pomogne da pronađem odgovore na sva moja pitanja.«

Perković je ovo četvrti nastup na *HosanaFestu*, a nakon lanjskog uspjeha, druga nagrada na subotičkom festivalu. Naime, prošle godine je također bila nagrađena s pjesmom *Tišina ljubavi* za koju je dobila nagradu za najbolji tekst. Kaže da rado dolazi na *HosanaFest* i da joj je svaki put sve ljepši, a ove godine ju je posebno dojmila bina. Pjesme piše još od rane mladosti, a prvenstveno zbog svoje djece odlučila je pjevati samo duhovnu glazbu.

Nagrade

Nagradu stručnog žirija dobila je **Kristina Crnković** iz Tavankute koja je izvela pjesmu *Sunce*. Nagrada za najboljeg debitanta pripala je franjovačkoj mladeži Frama iz Posušja čija pjesma se zvala *Pjesma o slugi Gospodnjem*. Nagradu koju dodjeljuju štitenici Humanitarnoterapijske zajednice *Hosana* pripala je **Božici Spoljarić** iz Valpova koja je nastupila s pjesmom *Vječna je ljubav Tvoja*, a nagradu za najbolji tekst dobila je **Liza Draganić** iz Županje za pjesmu *More milosti* koju je izveo zbor *Aeternum*.

Na festivalu je izvedeno 15 pjesama. Osim spomenutih izvođača nastupili su i *Sliryc 33 ft. Marijana* (Dugo selo), Frama Posušje (Posušje), *VIS Noa* (Subotica), *Anima Una* (Zagreb), **Emilija Kovačev** (Bođani), *VIS Snaga vjere* (Kaštel Novi), **Sanja Vujić** (Subotica), **Mihajlo Parčetić** (Sombor), **Dario Bezik** (Osijek), *VIS Znak pobjede* (Split), *VIS Ritam vjere* (Subotica).

U revijalnom dijelu programa nastupila je **Marija Kovač** iz Subotice koja je otpjevala nekoliko duhovnih pjesama. Program festivala vodila je **Suzana Gagić**.

Generalni pokrovitelj *HosanaFesta* i ove godine bila je Zagrebačka županija.

J. D. B.

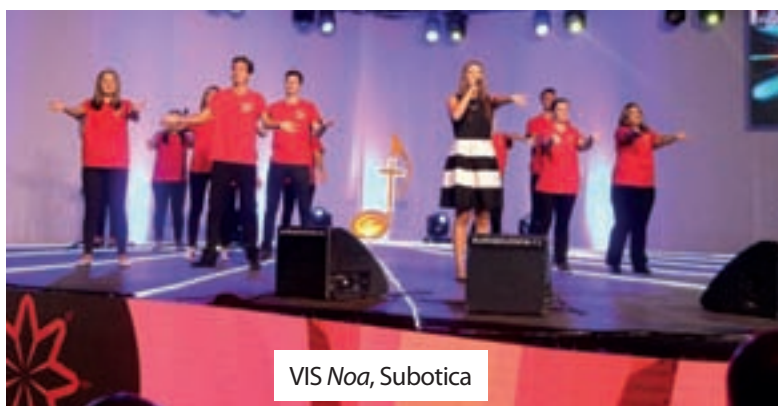
Fotogaleriju s preostalim fotografijama možete pogledati na Facebook stranici *Hrvatske riječi* – NIU *Hrvatska riječ* Subotica.

Sliryc 33 ft. Marijana, Dugo Selo

Kristina Križan i vlč. Marinko Stantić

VIS Noa, Subotica

VIS Ritam vjere, Subotica

Pčelarstvo u Hrvatskoj: Opstat će svaki deseti pčelar

Sudbinu kroje otkupljivači i trgovci

*Broj pčelara u Hrvatskoj za deset godina
je udvostručen, ali procjene su da će u
narednih deset godina opstati tek svaki
deseti hrvatski pčelar*

Sombor je nedavno bio domaćin Sajma pčelarstva na koje-
mu su kao gosti sudjelovali i pčelari iz Hrvatske i Mađarske.
Pčelarima u tri države – Srbiji, Mađarskoj i Hrvatskoj pro-
blemi su isti pa je to i razlog što planiraju zajednički regionalni
sajam pčelarstva. Dolazak pčelara iz Hrvatske iskoristili smo za
razgovor o problemima hrvatskih pčelara, o tome što im je do-
nio ulazak Hrvatske u Europsku uniju, o patvorenom medu i o
tome koliko će hrvatskih pčelara opstati u ovoj proizvodnji.

Nema boljitka u EU

Pojava patvorenog meda na tržištu, problemi s plasmanom
meda i gubici pčelinjih zajednica zajednički su problemi koje
imaju pčelari u sve tri države. Granice ograničavaju promet
meda i pčelarskog materijala, ali zato ne sprječavaju razmjenu
iskustava, ideja i informacija. »Hrvatska je ušla u Europsku uniju
i dogodilo nam se ono što nismo očekivali – u Hrvatsku je ušao
med koji je jeftiniji od našeg, umjesto da je bilo obratno – da je
naš med dobio bolju cijenu i izišao na inozemna tržišta«, kaže
Dalibor Aćimović, predsjednik Pčelarske udruge *Baranja* iz Be-
log Manastira. On kaže da su hrvatski pčelari na tržištu Europske
unije više meda prodavali prije nego što je Hrvatska postala čla-
nica EU. »Jeftiniji med je iz različitih zemalja preko trgovačkih
lanaca i otkupljivača stigao u Hrvatsku. Kupci traže jeftinije. I to
je taj paradoks. Dakle, mi boljitka od ulaska u EU nismo osjetili.
Neki boljitak bi bio kada bi svatko od nas pčelara natovarao svoj
med i privatnim linijama tražio način da ga proda. Ali u smislu
organiziranog otkupa i zainteresiranosti tvrtki za otkup našeg

meda nema. Nažalost, trgovci i kupci su više zainteresirani za
jeftiniji med nego za naš domaći, kvalitetan med«, kaže Aćimo-
vić. »Iz Ukrajine je u EU došlo 36.000 tona meda u 2016. godi-
ni. U Hrvatsku je uvezeno 1000 tona, a u Mađarsku 1.500 tona
tog meda. To je med koji košta dva eura i naši otkupljivači ga
dobivaju već u teglama s deklaracijom. Ne moraju se mučiti ići
od proizvođača do proizvođača, cjenkati i natezati se. To je med
uglavnom iz Kine ili Argentine. Kako ćemo protiv toga?« nemoć-
no je upitao dr. sc. **Stipan Kovačić** iz Darde, jedan od najvećih
proizvođača pčelinjih matica u Hrvatskoj.

Na naš upit koliko košta med kod hrvatskih pčelara Kovačić
kaže da suncokretov i livadskim med koštaju pet eura, a bagre-
mov sedam. Na veliko cijena je od dva eura, pa do četiri i pol
eura koliko se plaća bagremov med.

Na sve te probleme treba dodati i pojavu patvorenog meda
na tržištu s kojim se ni kao članica Europske unije Hrvatska nije
uspjela izboriti.

Višak pčelara

Hrvatske pčelare brine i to što su sve učestalije loše godine
za proizvodnju meda, jer su klimatske promjene sve izraženije.

Srbija

U Srbiji trenutačno jedna košnica dolazi na 5,9
stanovnika. Prema podacima Saveza pčelarskih
organizacija u Srbiji ima 230 pčelarskih udruga koje
imaju oko 10.000 članova. Ova godina bila je loša za
pčelarsku proizvodnju, a najviše je podbacila bagre-
mova paša koja je i osnova proizvodnje meda u Srbiji.

Tjedan u Bačkoj

NAREĐENJE

»Ipak, ono što je najveći problem su pesticidi i zagađenje okoliša, kao i nedostatak paše za pčelinja društva. Više praktički da i nema livada, ore se do asfalta i moramo puno pomagati pčelama kako bi preživjele pa je time i taj ekonomski benefit od pčelarenja svake godine sve manji«, kaže prvi čovjek baranjskih pčelara. Slaže se s njim i Kovačić, ali u fokus stavlja drugi problem, a to je prodaja meda. »I kada bi imali puno meda pitanje je što bi s njim, jer je kod nas problem prodaja meda. Posljedica je to uopće globalizacije i uvoza svih poljoprivrednih proizvoda pa tako i meda, koji je čak i dvostruko jeftiniji od domaćeg. Kako hrvatski med prodati domaćim kupcima kada prodaju i otkup drže trgovinski lanci koji traže ono što je jeftinije? Mi proizvođači guramo tako što med prodajemo s kućnog praga, na tržnicama, turistima, ali uopćeno teško je doći do potrošača«, kaže Kovačić. Naši sugovornici procjenjuju da će se zbog svih ovih problema broj pčelara u Hrvatskoj narednih godina smanjivati. »Mi kažemo da postoje ljudi koji drže košnice i pčele i oni koji se bave pčelarstvom pa broj košnica nije mjerilo bavi li se netko uspješno pčelarstvom ili ne. Na ovim našim područjima uslijed nedostatka posla preferira se pčelarstvo, ali u drugim zemljama vi nemate puno profesionalnih pčelara, jer je to izuzetno rizično zanimanje. Ako ste razgovarali s pčelarima onda ste čuli da se može dogoditi da ostanu bez 50 posto pčelinje zajednice, tako da je pčelarstvo jedan hobi koji može biti dopuna uz neko drugo zanimanje, ali samo od pčelarstva teško je živjeti«, objašnjava Aćimović.

»Ima i puno pčelara. Dvostruko više nego prije 10 godina. Svi su se zbog nezaposlenosti krenuli baviti pčelarstvom, ali tu velike sreće nema i mnogi su se razočarali i propali. Mislim da će u narednih 10 godina opstati svaki deseti pčelar. Zapada se mi ne bojimo. Većina država u Europi ne proizvodi dovoljno meda već ga uvozi, a njihov domaći med je zaštićen samim tim što je domaći i što ga nema dovoljno. Naš problem je što mi proizvodimo više meda nego što je nama potrebno. Hrvatska godišnje proizvede od 5 do 8.000 tona meda. Godišnji izvoz je oko 1.500 tona, ali se s druge strane godišnje uveze oko tisuću tona meda«, kaže Kovačić.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore Hrvatska je u 2016. godini uvezla više od 1.500 tona meda, što je dvostruko više nego 2015. godine.

Zlata Vasiljević

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na temelju članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA
JE POTREBNA IZRADA STUDIJA PROCJENE UTJECAJA
NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

za projekt *Industrijsko-skladišni kompleks*, na katastarskim parcelama 3691/3; 3691/11; 3691/12; 3691/13; 3691/14; 3691/15; 3691/16; 3691/17; 3691/18; 3691/19; 3691/23; 3691/24; 3691/25; 3691/27; KO Palić, između ulica Lovačke, 41. Nove, Palmine i sjeveroistočne granice građevinskog rejonu u Subotici (46.1133467°; 19.7556014°), nositelja projekta ANDEX DOO, Segedinski put 110, Subotica.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-332-2017.pdf

S vremena na vrijeme pišu mi razne službe. Ne one tajne, daleko bilo, već uglavnom porezna, komunalna i ona sudska. I već znam kada oni pišu dobro nije. Ili su našli da dugujem nekakav porez, neku samo njima znanu naknadu za navodnjavanje ili odvodnjavanje, svejedno. Ili me obavještavaju o mojoj obvezi za neko plaćanje. Uglavnom da je dobro – nije. (Kako sam prošla s onom sudskom čitali ste prije tjedan, dva). Zato svaku kuvertu koja stiže iz ovih službi uzimam oprezno, sve predomišljajući se uzeti ju ili ne. I uvijek je uzmem, jer čemu odgađanje kada će prije ili kasnije ta zlokobna plava (ili bijela, svejedno) kuverta stići do mene. A jedna takva plava kuverta do mene je, iz prve, stigla prije nekoliko dana. Iskreno, zatekla me nesprenu i u čudu kakvo me to iznenađenje sada čeka. A kad ono, unutra ne iznenađenje već NAREĐENJE. Doslovce, NAREĐENJE baš ovako krupnim slovima. Naređuje mi se da uklonim bespravno podignute objekte na katastarskoj parceli broj taj i taj. Pazite, naređuje mi se! Ne obavještavate se da ste dužni u roku tom i tom ukloniti bespravno podignute objekte, te i te, po članku tom i tom i slično. Već ultimativno, NAREĐUJE SE. Pokušavam vratiti film nekoliko desetljeća unazad, koliko mi od mog punoljetsva stižu razne plave (ili bijele) kuverte, i nikao se ne mogu sjetiti da mi je ikada stiglo bilo kakvo NAREĐENJE.

Ne znam piše li u Zakonu da se onima koji imaju bespravno izgrađene objekte izdaju naređenja? Čak i da piše, nije li to prejaka, neprikladna riječ!? Ili upravo ta riječ treba uplašiti, natjerati one koji su prije oho-ho godina sklepali neke šupe, čardake i nastrešnice da brže bolje to i poruše? One koji su, nebu pod oblake, izgradili katnice i dvorce takvo naređenje (očekivano) neće ni štrećnuti.

Sjetit će se oni koji su služili vojsku da je u vojsci važilo pravilo »izvrši naređenje pa se žali«. E, ja ću se žaliti prije izvršenja. Upitat ću ih što je u mom dvorištu nelegalno podignuto (jet to ne piše) kada je u izvodu iz zemljišne knjige ucrtna svaka šupa. Kuća i još četiri objekta. Da nije nelegalno izgrađeni objekt nastrešnica iznad ljetne kuhinje, ili možda rašireni suncobran u vrtu? E, zato ću ja suprotno onoj vojničkoj »izvrši pa se žali« prvo sve isprovjeravati, a i pitati gdje to piše da komunalne službe izdaju naređenja.

Z. V.

Održana peta međunarodna likovna kolonija u Šidu

Dar udruzi za dalje aktivnosti

Hrvatsko kulturno društvo *Šid* od 8. do 10. rujna ugostilo je dvadesetak slikara iz Hrvatske, Mađarske i Srbije na svojoj petoj likovnoj koloniji. Tijekom tri dana slikari su, koristeći tehnike akvarela, pastela i ulja na platnu stvarali svoja djela u župnom dvorištu, koja su po završetku darovali hrvatskoj udruzi u Šidu. Ideja za organiziranjem ove kolonije nastala je prije pet godina tijekom razgovora predsjednika likovne udruge *Croart* iz Subotice **Josipa Horvata** i prethodnog predsjednika hrvatske udruge u Šidu **Josipa Hodaka**. Suradnja je zahvaljujući entuzijazmu članova obje udruge urodila plodom, a slikari se svake godine u sve većem broju vraćaju u Šid. Prvi puta ove godine na likovnoj koloniji sudjelovali su članovi likovne udruge *Croart*, slikari iz Belišća, Šida, Srijemske Mitrovice, umjetnici iz Iloka i Tovarnika, a prvi put sudjelovala su i talentirana djeca iz šidske osnovne škole.

ju svoju vrijednost, jer oni, za razliku od čovjeka koji se troši i nestaje, potvrđuju naše bitisanje i druženje. Ove slike ostaju trajni svjedoci njihovih stvaralaca i želje za njihovim dokazivanjem prilikom stvaranja umjetničkih djela. To je ta neka nit koja nas drži, koja nam omogućuje da ostvarujemo svoje planove. A to je bit *Croarta*, suradnja sa svim udrugama iz hrvatske zajednice», ističe Josip Horvat.

U spomen na sve slikare

Tijekom proteklih pet godina na likovnim kolonijama u Šidu sudjelovalo je preko 100 likovnih stvaralaca, koji su udruzi ostavili veliki broj umjetničkih djela:

»Za ovih pet godina održavanja likovnih kolonija mogu reći s velikom radošću da je ovo jedna od boljih. Poslije završetka kolonije pokušat ćemo izraditi katalog posvećen svim do sada

Radovi stvoreni talentom slikara pomoći će hrvatskoj udruzi u Šidu da realiziraju neke od svojih planiranih aktivnosti

Djela kao trajni svjedoci

Radovi stvoreni talentom slikara pomoći će hrvatskoj udruzi u Šidu da realiziraju neke od svojih planiranih aktivnosti:

»Nadam se da ćemo smoći snage da se i u narednim godinama sastajemo. Drago nam je što nešto tako lijepo poput ovih slika možemo podariti svojim dragim prijateljima. Ti radovi ima-

održanim kolonijama u Šidu, gdje će biti obuhvaćeni svi slikari koji su tijekom pet godina ovdje boravili i stvarali. Naravno da je najveći značaj njenog održavanja druženje i upoznavanje sa slikarima s drugih prostora. S druge strane je taj financijski efekt i mogućnost da slike poklonimo ljudima dobre volje i sponzorima koji pomažu rad naše udruge«, ističe predsjednik HKD-a *Šid* **Josip Pavlović**, dodajući kako se nada da će slike i s ove kolonije

Tjedan u Srijemu

POBUNA roditelja

Sada je već izvjesno da će nastavu u šidskim osnovnim školama pohađati i djeca migranata koja su smještena u prihvatnim centrima u Šidu. Ova informacija službeno je potvrđena, kako sam već pisala, i od strane Komesarijata za izbjeglice, iako se još uvijek nitko od čelnika lokalne samouprave povodom toga nije oglasio. Održan je i sastanak predstavnika Školske uprave Novi Sad i ravnatelja osnovnih i srednjih šidskih škola gdje je potvrđeno da će u školske klupe u šidskoj općini sjesti više od stotinu djece migranata. Izvjesno je da je to projekt Vlade Republike Srbije koji je podržala lokalna samouprava i koji se mora provesti. Takva poruka prenesena je i šidskim prosvjetarima. Povodom toga oglasili su se roditelji djece iz šidske općine, koji su proteklog tjedna organizirali prosvjede u nekoliko mjesta općine. Osim u Šidu, okupili su se i u Adaševcima, Višnjicevu i Bačincima, negodujući da njihova djeca zajedno s djecom migranata sjednu u učeničke klupe. Počelo je i s potpisivanjem peticije koju će roditelji predati nadležnim državnim institucijama. Općina Šid nije jedina općina gdje će djeca migranata pohađati nastavu u školama. Iz Komesarijata za izbjeglice kažu da u drugim mjestima nije bilo problema, kao i da su samo u Šidu zabilježene ovakve reakcije. Roditelji djece tvrde da oni nisu ni rasisti ni fašisti zbog svog izričitog stava, već samo zabrinuti roditelji koji brinu za higijenu i sigurnost svoje djece. Neki od njih spremni su, kako kažu, zbog novonastale situacije i ispisati dijete iz škole. Polazak djece migranata u šidske škole bila je jedna od tema i posljednje sjednice lokalne skupštine. Vijećnica oporbenе stranke SDS-a **Nataša Cvjetković** između ostalih pitanja predsjedniku Skupštine, postavila je i pitanje vezano za novonastalu situaciju, ističući da se obraća kao zabrinuti roditelj. Jedno od njih glasilo je: »Koje tijelo lokalne samouprave je podržalo projekt Vlade Republike Srbije u vezi s integracijom djece migranata u obrazovni sistem na području šidske općine i zašto roditelji o tome nisu blagovremeno obaviješteni?« Kao jedan od razloga nezadovoljstva roditelja navela je da je nedopustivo da se djeci u jednoj od šidskih škola, bez suglasnosti roditelja, pročitaju upute kako se trebaju ponašati prema djeci migrantima, navodeći kako se ta djeca trebaju prilagođavati normama države u kojoj se nalaze, uz očuvanje njihove tradicije na mjestima predviđenim za to. Kako će se okončati novonastala situacija ostaje tek da se vidi nakon najavljenog posjeta zamjenika ministra prosvjete koji je obaviješten o novonastaloj situaciji u Šidu.

S. D.

unijeti toplinu u domove svih onih koji se odluče kupiti ih, a tako i onima kojima ih budu darovali.

Ambijent za dobru inspiraciju

Božica Zoko iz Gradišta u Hrvatskoj je ove godine prvi puta sudjelovala na likovnoj koloniji u Šidu. Iako joj ovo nije prva suradnja s HKD-om *Šid*, s likovne kolonije ponijet će, kako kaže, samo lijepe dojmove:

»Prvi susret s predstavnicima udruge iz Šida bio je na književnoj večeri posvećenoj **Isi Velikanoviću**, na kojoj sam sudjelovala. Inače sam književnica, a ovo novo iskustvo sa slikarima mi je jako lijepo. Slikam godinama samozatajno, u samoći. Slabo prodajem slike, uglavnom ih darujem. Inače slikam u svim tehnikama. Za svoj rad u Šidu sam odabrala ulje i uglavnom slikam sakralne motive, koje radim i na ovoj koloniji. Zašto sakralni? Jednoga dana rekla sam sebi da ako smo kršćani, onda je vrijeme za neke nove Gospe i obitelji, pogotovo danas kada se obitelj raspada, kada su svi nešto namргоđeni i smrknuti. Situacija kako vidim nije vedra ni u Hrvatskoj, a ni ovdje u Srbiji. Zato su moje slike uglavnom s vedrim i živim bojama. Tko zna, možda je to neki moj залог za ljepšu budućnost«, kaže Božica.

Divna Lučić Jovčić iz Subotice drugi puta sudjeluje na likovnoj koloniji u Šidu. Njeni motivi, kao i tehnika kojom radi, dojmili su mnoge:

»Ponovno sam rado došla kada su me pozvali. Ovdje mi se jako dopada atmosfera i ambijent, a i sama organizacija je izuzetna. Domaća je i opuštena atmosfera i jako se lijepo ovdje osjećam. Radim uglavnom suhi pastel i to mi je omiljena tehnika jer sam bliža crtanju nego slikanju, a moja omiljena tema su konji. Prilikom crtanja pokušavam izraziti emocije koje konji imaju, a one su potpuno iste kao i kod ljudi. Radim i mrtvu prirodu, ženske aktove i detalje iz prirode. U ovom ambijentu sam i prošli put uradila izuzetno lijepe slike i pretpostavljam da je to zbog samog grada, domaćina, mještana i atmosfere koja ovdje vlada i koja me opušta i inspirira«.

S. Darabašić

Blago Bašić iz Sombora i stari *Tomos* u avanturi dugoj 1.500 kilometara

Svi putevi vode u Rim

Svi putevi vode u Rim, pa čak i motociklom. Tako bi mogla početi ova priča o neobičnom pothvatu Somborca **Blage Bašića**. Njemu su 73 godine, a njegovom motociklu malom *Tomosu* skoro 40, ali to za Blaga nije bila prepreka da ove godine krene na put za Rim, dug 1.500 kilometara u jednom pravcu. Istina, nije se Blago nadao da će to biti put u samo jednom smjeru i da će se iz Rima umjesto motociklom vratiti autobusom, ali želju je ispunio – u vječni grad Rim stigao je svojim malim *Tomosom*. To mu je nakon 12 odlazaka u Međugorje i bila želja – stići do Rima i Vatikana.

Priča je počela prije 13 godina kada su Blaga pritisle velike brige i problemi. Takvi da nije vidio izlaska iz tog začaranog kruga i jednostavno je sjeo na svoj motocikl i krenuo. Tada je prvi puta stigao u Međugorje motociklom. A onda još 11 puta poslije toga. Svake godine s početka rujna. Obišao je na tom svom hodočašću Blago Hrvatsku, Bosnu, Crnu Goru i Srbiju jer se uvijek vraćao drugim putem. Kaže, novoga se više nije imalo što vidjeti pa je razmišljao o nekoj novoj avanturi i uputio se ove godine u Međugorje, ali preko Rima.

Četiri dana u Vječnom gradu

Nije Blago ništa prepustio slučaju i za ovako dug i zahtjevan put brižno je pripremio svoj stari *Tomos*. Pripremio se i on, jer dobro je znao da će put u Rim s motorčićem koji prosječno može ići brzinom od 30 km na sat biti više od avanture. Brinulo ga je jedino hoće li ga zbog motorčića pustiti da uđe u Italiju, gdje ipak vladaju stroži propisi u prometu. Ali, bio je odlučan da ne odustane i da po svaku cijenu nađe način da dođe do Vječnog grada. »Iz Sombora sam preko Osijeka stigao do Požege, zatim preko Okučana, Karlovaca, Senja do Karlobaga gdje sam neplanirano, zbog bure, tri dana proveo kod prijatelja. Nisam ni dočekao da se bura potpuno stiša već sam krenuo prema Zadru na trajekt za Italiju. Preko Ascone i Pescara konačno sam stigao u Rim«, priča Blago o putu koji je trajao nekoliko dana. U Rimu je želio vidjeti Vatikan i obići sve poznate katedrale. Popis onoga što treba obvezno vidjeti Blago je dobio od somborskog župnika **Josipa Pekanovića**. Očekivano, posebice mu se dojmio Vatikan i Trg svetog Petra. Četiri dana je razgledao sve znamenitosti ovog grada, ne odvajajući se od svog *Tomosa* i stvari na njemu, spavao vani, snalazio se. A kada je trebalo iz Rima izaći pokazalo se da to nije baš tako lako. Cesta kojom je krenuo bila je zatvorena zbog radova, a na autocestu nije smio, jer znao je policija će ga odmah zaustaviti. »Nemajući kud, otišao sam u policiju i prijavio se da ću ipak krenuti autocestom. Nisam prešao ni nekoliko desetaka kilometara kad evo policajca. Uzalud sam objašnjavao da sam već bio u policiji i da nemam drugog načina

 Međugorje

»Ovaj moj odlazak u Međugorje je poseban jer sam svjestan da mi je Bog pomogao – dao mi je snagu da se spasim«, kaže Blago na kraju avanture koja je trajala 17 dana i tijekom koje je 13 noći proveo na otvorenom

da izađem iz Rima. On je bio neumoljiv, nije me ni slušao već je odmah zvao pojačanje. Sjetio sam se tada da mu pokažem *Hrvatsku rijeku* od prošle godine i još nekoliko novinskih tekstova o mom dosadašnjem putu u Međugorje motociklom. To ga je skroz smekšalo, toliko da me je policija pod rotacijom izvela iz Rima do ceste gdje sam već mogao ići motociklom«, priča Blago.

Nevolje u zabačenom selu

Do tada jedina nedaća na putu bila mu je probušena guma. Nastavak puta nije bio nimalo tako lijep i jednostavan jer ono što je Blago doživio na povratku iz Rima, praktički je, kako kaže, bilo pitanje života. A sve se desilo na jednom, pokazalo se pogrešnom, skretanju prema Ascoliju. »Našao sam se u jednom čudnom selu. Nitko mi nije rekao ni dobar dan, ljudi kada su me vidjeli samo su se okretali i ulazili u kuće. Čudno neko mjesto. Jasno mi je bilo da odatle trebam što prije otići. Krenuo sam bježati prema šumi, a da bi mi bilo lakše bacio sam i motocikl i sve stvari. Ta prava životna drama u kojoj su me proganjali i prijetili smrću trajala je 20 sati. Život je bio u pitanju. Bog me je spasio. Nema drugo objašnjenje«, potreseno Blago prepričava što mu se dogodilo u jednom zabačenom talijanskom selu iz kojega ga je izbavila Hitna pomoć.

Usprkos svemu, Italija mu je ostala u sjećanju kao lijepa i zanimljiva zemlja, ali kaže da su ljudi uglavnom zatvoreni u kuće i nerado komuniciraju sa strancima. Ipak, pamtit će da mu je jedan Talijan ponudio večeru i 10 eura za benzin.

Iz Italije je za Zagreb krenuo autobusom bez stvari, motocikla, samo s osobnim dokumentima. A umjesto u Zagrebu umalo da nije završio u Münchenu, jer je od umora i stresa prespavao gotovo cijeli put i probudio se tek 40 kilometara prije Münchena. Sretna okolnost bila je što je uspio da se preko Austrije i Slovenije vrati do Zagreba. »Ovaj moj odlazak u Međugorje je poseban jer sam svjestan da mi je Bog pomogao – dao mi je snagu da se spasim«, kaže Blago na kraju avanture koja je trajala 17 dana i tijekom koje je 13 noći proveo na otvorenom. Dodaje da mu je žao što više neće biti ovih njegovih putovanja, jer pokazalo se da je to ipak prevelik rizik. Ono što će ostati su fotografije iz skoro svakog mjesta kroz koje je prošao i susreti i poznanstva s ljudima koje je sretno i koji su mu pomagali na putovanjima.

Z. V.

Rim

Vatikan

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini

SUBOTICA – Ovogodišnji *Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini* nastavlja se programima koji će biti održani za vikend u Tavankutu i Subotici. Sutra (subota, 16. rujna) na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu, od 19 sati bit će prikazana ostvarenja nastala na filmskoj radionici *Kad se male ruke slože* koju su polazila djeca i mladi iz hrvatske zajednice u Vojvodini. Bit će prikazani dokumentarni filmovi – *Magareće godine* i *Priskakanje vatre*, kratki igrani film *Tajna drvene kućice* te *Making of* (film o tijeku i radu radionice). Mentori radionice bili su: **Zoltán Siflis**, **Irena Škorić** i **Branko Ištvančić**. Ovom projekcijom ujedno će biti označen i završetak ove filmske radionice.

Drugi dio programa bit će održan u u nedjelju 17. rujna, u Art kinu *Lifka*, u 19 sati, a posvećen je recentnom hrvatskom neza-

visnom dokumentarnom filmu. Na programu će biti uspješan i nagrađivani dokumentarac *Neželjena baština* iz 2016. redateljice Irene Škorić. Film govori o sudbini iznimno vrijednih spomenika antifašističke borbe u Drugom svjetskom ratu, a kojih je od 1945. do 1990. godine izgrađeno na tisuće po cijeloj bivšoj Jugoslaviji. U pitanju je priča o spomenicima naših vrhunskih umjetnika srušenim od devedesetih do danas. Nakon projekcije, publika će moći razgovarati s autoricom filma.

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini organiziraju Udruga za audiovizualno stvaralaštvo Artizana i ZKVH uz potporu HAVC-a u okviru programa međunarodne suradnje. Ulaz na projekcije je slobodan.

Kulturna baština Bunjevaca bez granica u Gari

GARA – U organizaciji Hrvatske samouprave u Gari u subotu 16. rujna bit će održan festival *Kulturna baština Bunjevaca bez granica*. Festival se održava u mjesnom Domu kulture s početkom u 18 sati.

U programu će nastupiti HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, UBH *Dužijanica*, HGU *Festival bunjevački pisama* i Hrvatska čitaonica iz Subotice te KUD *Bunjevačka zlatna grana* iz Baje, Bunjevački kulturni krug iz Čavolja, KUD *Rokoko* iz Čikerije, KUD *Kolo* iz Tompe, KUD *Leptir* iz Gare i Tamburaški orkestar *Bačka* iz Gare.

Manifestacija se održava pod pokroviteljstvom Hrvatske državne samouprave i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

Susret bunjevačkih udruga iz Mađarske i Srbije organizira se drugi puta, nakon što je prošle godine održan u Tavankutu, s ciljem okupljanja bunjevačkih Hrvata, kako bi pridonijeli jačanju suradnje i samih udruga.

Znanstveni kolokvij o glazbi srijemskih Hrvata

PETROVARADIN – ZKVH organizira L. znanstveni kolokvij na temu *Glazbeni život srijemskih Hrvata u kontekstu prakse očuvanja i njegovanja tradicijske glazbe*. Kolokvij će biti održan u nedjelju, 17. rujna, u vjeronaučnoj dvorani župe Uzvišenja sv. Križa, uredu HKPD-a *Jelačić* u Petrovaradinu (Koste Nađa 21), s početkom u 18 sati.

Uvodničarka je **Klara Zečević Bogojević**, studentica muzikologije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu i Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, sudionica terenskog etnološkog istraživanja srijemskih Hrvata tijekom 2017. godine, realiziranog u suradnji Odsjeka i Zavoda, pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**.

Vojvođani na Vinkovačkim jesenima

VINKOVCI – HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora i KUDH *Bodrog* iz Monoštora sudjelovat će na 52. Vinkovačkim jesenima, koje traju od 8. do 17. rujna. Gosti iz Sombora i Monoštora sudjelovat će 17. rujna, završnog dana Vinkovačkih jeseni, u svečanom mimohodu od 10 sati, bit će dio najvećeg kola *Vinkovačkih jeseni* i sudionici Smotre izvornog folklornog stvaralaštva.

Z. V.

Prirodnjačka izložba Rađanje gore

NOVI SAD – U povodu obilježavanja Svjetskog dana geologa, u ponedjeljak 18. rujna u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode bit će otvorena izložba fosila Fruške gore pod nazivom *Rađanje gore*. Autor izložbe je dr. **Ivan A. Dulić**. Otvorenje je u 19 sati.

VII. tavankutski festival voća

TAVANKUT – VII. tavankutski festival voća bit će održan u subotu, 30. rujna, na Etno salašu *Balažević* s početkom u 10 sati. Manifestacija je posvećena predstavljanju privrednih potencijala i proizvoda, autentičnih rukotvorina, kao i proizvoda starih zanata Tavankuta. Svečano otvorenje manifestacije je u 11 sati uz revijalnu izložbu poljoprivrednih proizvoda i rukotvorina, kulturni program, degustaciju i akcijsku prodaju izložbenih proizvoda. U 13 sati bit će služen ručak po povoljnim cijenama za posjetitelje. Festival će biti zatvoren u 16 sati. Održavanje festivala podržali su Grad Subotica, Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i Zagrebačka županija.

Knjiga Branke Dačević predstavljena u Novom Sadu

Pjesnički treptaji duše

U novosadskom kafiću *Jana*, u subotu je održana promocija zbirke poezije **Branke Dačević** *Gdje je moj dom*. Uvodnu riječ dao je **Branimir Miroslav Cakić**, voditelj Književnog kluba HKUPD-a *Stanislav Preprek*, u čijem izdanju, a u okviru edicije *Preprekovi pjesnici* je ova zbirka i objavljena.

Uz podsjećanje na nedavno preminulog kolegu **Sinišu Božulića**, Cakić je govorio o aktivnostima Književnog kluba, koji ima dvadesetak članova i koji u posljednje vrijeme niže uspjehe, tako da će se s pet novih izdanja u ovoj godini pojaviti i na Sajmu knjiga u Beogradu, a sudjelovao je i na ovogodišnjem Salonu knjiga u Novom Sadu. Izlaganje je praćeno slajdovima koje je priredio **Ivan Dermanov**.

Pjesnička zbirka Branke Dačević ima četiri ciklusa: *Srce moje plovi*, *Nostalgija*, *Gdje sam to ja* i *Refleksija života* i u njima se ističu pjesme; *Noć na rivi*, *Onog dana*, *Miris djetinjstva*, *Sv. Duh*, *Noćna mora*, *Sudnji dan* a posebno *Rujan 1991*. na kajkavskom narječju.

»Cijeli jedan životni put stoji pred nama tako odvažno da ne možemo, a da ne budemo puni poštovanja prema takvom bogatstvu, a svaki i najmanji treptaj ove duše osjećamo kroz poeziju Branke Dačević i poruke koje nam šalje, te se toj skupini pridružuju i pjesme *Tuga*, *Rijeka nosi*, *Milo moje*, *Kapljica*, *Alpinist*, *Izgubljena duša*, *Stope*, *Kao slika Doryana Greya...*«, navela je, među ostalim, doktorica književnosti i književna kritičarka **Dragana Todosreskov**.

Pjesme iz zbirke nadahnuto su čitale autorica Branka Dačević i **Ana Marija Kaluđerović**, a svaka je pjesma ispraćena dugim pljeskom.

A. M. K.

Natječaj za kratku priču *Preprekova jesen 2017.*

Prva nagrada za *Badlove Vlaha Ercegovića*

Priča **Badlove Vlaha Ercegovića** iz Dubrovnika osvojila je prvu nagradu na natječaju za najbolju kratku priču pisanu na standardnom hrvatskom jeziku *Preprekova jesen 2017.* kojega je raspisalo HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada, priopćio je Književni klub te udruge. Drugo mjesto pripalo je priči *Bomboni sa zemlje* **Branke Dačević** iz Novog Sada, a treće mjesto priči *Batak Ruže Silađev* iz Sonte.

»Smještajući svoju pripovijetku u fantastični milje, Vlaho Ercegović opisuje neobični susret u vlaku s divovskim žoharom. Slučajni suputnik i razgovor što se vodi s njim otvaraju se na više razina tumačenja: one u isti mah tretiraju pitanje samoće, čovjekova životna izbora i puta, istine i zablude što se nadvijaju nad nama, te paralelne percepcije i zrcanja. Uvodeći pažljivo i postupno, no nadasve efektno, lik žohara, Ercegović mu pridaje niz ljudskih osobina, no ovdje se ne radi o parabolni niti o alegoriji. Dapače, kao da pisac namjerno potencira područje između dva svijetova koji se susreću, te tako draž njegovoga pripovijedanja počiva u međuprostoru – vlaku koji nije ni tamo ni ovdje. Uz-

budljivost i neizvjesnost, koje autor održava do samoga konca, a donekle i ambijentalni apsurd odlikuju i visoko pozicioniraju *Badlove* u ovogodišnjoj nadasve ozbiljnoj konkurenciji priča i autora«, navodi se u obrazloženju nagrade.

Odluku o nagradama donio je žiri u sastavu: dr. **Dragana V. Todosreskov** (predsjednica), preč. **Marko Kljajić** i mr. **Pavel Domonji**. Osim tri nagrađene, u užu izbor ušlo je još pet priča: *Kuća od kamika* **Siniše Božulića** iz Novog Sada, *Dobar čovjek* **Paule Čačić** iz Županje, *Klarine sestre* **Jagode Prebeg** iz Rijeke, *Batak Ruže Silađev* iz Sonte, *Globalno uvrtnje* **Branimira Miroslava Tomlekina** iz Novog Sada i *Gospođa Empirija i gospođica Teorija* **Slađane Varićak** iz Novog Sada.

Prispjele priče koje zadovoljavaju uvjete natječaja bit će tiskane u zbirci *Preprekova jesen 2017.*, čija je promocija, uz bogat kulturno-umjetnički program, zakazana za 21. listopada u holu zgrade Banovine u Novom Sadu, s početkom u 18 sati, a na kojoj će nagrađeni autori čitati svoje priče.

D. B. P.

Lijepa i svečana unatoč izazovima

Organizaciji UBH *Dužijanca* nedavno je održan sastanak proširenog Organizacijskog odbora *Dužijance 2017.*, s temom analize ovogodišnjeg izdanja te manifestacije, priopćila je ta udruga.

Zahvalivši svima koji su sudjelovali u organizaciji ovogodišnje *Dužijance*, predsjednik Udruge dr. **Andrija Anišić** je naglasio kako organizacija te manifestacije postaje sve teža zato što je sve manje onih koji su zainteresirani angažirati se u njezinim brojnim programima, ali i zato što Udruga ima zadaću biti aktivna i prisutna tijekom čitave godine a ne samo od travnja do kolovoza. Pozvao je sve da i dalje ostanu vjerni *Dužijanci* i potaknuo ih da pokušaju pronaći nove suradnike i radnike koji će poput njih zdušno raditi u pripremi i organizaciji *Dužijance*. Anišić je zaključio kako je ovogodišnja *Dužijanca*, usprkos nepredviđenim okolnostima zbog kiše, prošla dobro. Ozračje je na svim priredbama, kako ističe, bilo lijepo i svečano. Izrazio je žaljenje što nije mogla biti održana Folklorna večer kao ni svečana povorka, pogotovo stoga što je Hrvatska televizija ove godine snimala sva značajnija događanja *Dužijance*.

»Mislim da smijem ustvrditi da je i ovogodišnja *Dužijanca* bila posve u skladu s geslom naše udruge: Zahvala Bogu i pohvala čovjeku i njegovu radu«, rekao je dr. Anišić.

Malo turista

Direktor UBH *Dužijanca* **Marinko Piuković** se također zahvalio svima na pomoći i angažiranju oko ovogodišnje manifestacije. Ustvrdio je da je bio lijepi broj publike na manifestacijama ali je turista bilo malo, što znači da se oko turističke promocije organizatori moraju više potruditi. U vezi s kišom, istaknuo je da su se organizatori dobro snašli ali da ubuduće treba svakako osigurati da folklorci nastupe, jer je šteta što – pogotovo gosti – nisu imali mogućnosti nastupiti i predstaviti se subotičkoj publici. Glede buduće organizacije Piuković je naglasio nužnu reorganizaciju raspodjele obveza. Moraju se podijeliti obveze po pojedinim programima *Dužijance* i da svatko preuzme potpunu odgovornost a ne da sve »spadne na njega«. Veću prisutnost u medijima istaknuo je kao pozitivni pomak u organizaciji, jer bez prisutnosti u medijima, manifestacija teško može okupiti brojniju publiku. Piuković je na kraju izlaganja podsjetio kako je iduća, 2018. godina jubilara za organizaciju *Dužijance*. Naime, iduće godine navršava se 50 godina od pokretanja tzv. gradske

Dužijance u Subotici i 25 godina od ujedinjenja crkvene i gradske *Dužijance*. Ta činjenica, kako je zaključio, zahtijeva i dodatne napore u organizaciji.

Bolja suradnja s HKC-om

Među ostalim, istaknuta je i puno bolja suradnja s HKC-om *Bunjevačko kolo*. Predsjednik HKC-a **Lazar Cvijin** naglasio je kako bi se organizatori trebali potruditi da na *Dužijancu* dovedu svake godine nekoliko autobusa turista iz Hrvatske. Tim bi se povećao i broj sudionika i publike. **Mario Dulić** je rekao kako bi UBH i HKC trebali imati zajedničku logistiku ne samo u organizaciji *Dužijance* nego i u drugim programima. On je također rekao da valja definirati ulogu i način izbora domaćina *Takmičenja risara*, kako bi se izabrale prave osobe ali i da im bude na vrijeme pojašnjena njihova uloga.

Vlatko Vojnić Purčar i **Martin Gabrić** su istaknuli da je ozračje među konjarima bilo dobro i da se nepotrebno digla tenzija glede izjave **Vece Bašića** u *Subotičkim novinama*. On nikada nije bio na popisu onih koji sudjeluju u dijelu programa vezanom za konje i zaprege, stoga je izraženo čuđenje da se on povodom toga oglasio u novinama. Još je čudnije, kako je istaknuto, što su *Subotičke novine* njemu i njegovoj izjavi posvetile prostor nakon, inače, korektnog članka, o završnoj proslavi *Dužijance*.

Povratak starih kulisa

Ivan Piuković, kao odgovoran za koordinaciju s bivšim bandašima i bandašicama, istaknuo je da je razočaran ovogodišnjim odzivom i njihovim angažiranjem u *Dužijanci*. Potrebno je poraditi još više, naglašavati kako je njihova dužnost angažirati se i pomoći u organizaciji *Dužijance* jer im je time što su bili bandaš i bandašica svojevremeno ukazana velika čast. **Jelena Piuković** ocijenila je da je ovogodišnja organizacija postavljanja izloga prošla dobro iako je bilo manje izlagača, ali su se pojavili i neki novi ljudi, što je pohvalno i dobro.

Sudionici sastanka su izrazili želju da se na binu vrate stare »kulise«, tj. maketa salaša, jer svečana bina sada izgleda »jadno i siromašno«. Marinko Piuković zaključio je da je potrebno izdvojiti značajna sredstva za isplatu ležarine tih kulisa kao i za njihovu nužnu i znatnu obnovu.

Glede financija, Piuković je naglasio da još ne može »podvući crtu« jer nisu pristigle sve uplate po ugovorima, ali da ove godine organizacija financijski bolje stoji, budući da im je ponovno dana potpora Grada Zagreba.

Priredio: D. B. P.

IX. smotra hrvatskih tamburaških sastava u Mirgešu

Bogatstvo različitih stilova

Zahvaljujući tamburaškom odjelu mjesne hrvatske udruge u Mirgešu već devet godina se u tom selu održava Smotra hrvatskih tamburaških sastava. Nekada je ovo društvo radilo u više odjela, no trenutno je aktivna jedino tamburaška sekcija.

Ovogodišnja smotra održana je 10. rujna, a okupila je tamburaše iz triju država – Srbije (TS Ruže iz Subotice, orkestar HKPD-a Tomislav iz Golubinaca i tamburaška sekcija domaćina HKUD-a Ljutovo), Hrvatske (TS Paori iz Požege) i Mađarske (ŽTS Dunavkinje iz Mohača).

Predsjednik Organizacijskog odbora manifestacije **Marinko Šimić** ističe kako su zadovoljni jer su uspjeli okupiti tamburaše iz triju država te sačuvati raznolikost programa. Kako dodaje, organiziranje smotre je zahtjevan posao, ali se trud isplati kada vide da su mještani i gosti zadovoljni. U nadi da će imati dovoljno snage i kapaciteta planira se iduća, deseta jubilara smotra.

Poznati subotički tamburaš i tamburaški pedagog **Stipan Jaramazović** nekoliko godina unatrag prati mirgešku smotru. »Mislim da je smotra pogodila svoj profil, prije svega to što je dala priliku onim tamburaškim sastavima koji na drugim mjestima zbog raznih propozicija ne mogu sudjelovati, a svakako imaju potrebu i pravo, pa i zaslužuju to svojim radom. U tom smislu, mislim da je ova smotra popunila jednu prazninu u odnosu na sva ona druga događanja koja se dešavaju u tamburaškom svijetu i mislim da kao takva ima svoju perspektivu. Na smotri u Mirgešu mogli smo vidjeti nekoliko pristupa sviranju tambure, a raznolikost uvijek pruža priliku da se nešto nauči. Uvijek kada se sudaraju stilovi, različiti pristupi, tada dobijemo jedno bogatstvo«, kaže Jaramazović.

Smotri su, među ostalim, nazočili predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Generalnog konzulata Hrvatske u Subotici. Pokrovitelji ovogodišnje smotre bili su Grad Subotica i Obiteljsko gospodarstvo Josipa Mačkovića.

I. D.

Orkestar HKPD-a Tomislav iz Golubinaca

ŽTS Dunavkinje iz Mohača

TS Paori iz Požege

Dvjestota obljetnica kapele Gospe od Mira u Srijemskim Karlovcima

Svjedokinja mira i pomirenja

Davno su prošle godine, gotovo i stoljeće, kada bi zvona pravoslavnih crkava u Srijemskim Karlovcima najavljivala prolazak većih katoličkih procesija kroz to mjesto, i obrnuto. Bilo je to vrijeme idiličnog suživota, visokog međupoštovanja i zajedničke suradnje crkava na duhovnoj izgradnji manjinskog katoličkog i većinskog pravoslavnog življa toga brdovitog srijemskoga i fruškogorskog naselja na obali Dunava. Zvona rimo-katoličke župne crkve Presveto Trojstvo i danas svakodnevno pozivaju na molitvu i bogoslužje, a ona iz kapele Gospe od Mira, s brdašca obližnje Švapske, tek na veće marijanske blagdane. Među tim blagdanima, središnje je mjesto oduvijek zauzimala svetkovina Rođenja Blažene Djevice Marije – tzv. Mala Gospa čijoj zaštiti karlovački katolici povjeriše svoju svetinju – kapelu Marije Mira ili Gospe od Mira, podignutu na prostoru u čijoj neposrednoj blizini je 1699. godine potpisan glasoviti mirovni sporazum između austrijske i otomanske imperije, pa time i okončan Veliki bečki rat (1683. – 1699.). Želju da se na mjestu drvene vijećnice (tzv. konferencijske kuće) u kojoj je sklopljen mir izgradi bogomolja na slavu i zahvalu Bogu, iskazali su Osmanlije, a u djelo proveli petrovaradinski franjevci koji su novčane priloge za taj pothvat prikupljali »uz carsku zaštitu«. Najizdašniji milodari sakupljeni su među katolicima u Poljskoj, pa je Bogomolja Marije Mira postala, uz kasniju župnu crkvu Presvetoga Trojstva, poseban dragulj vjerskoga života karlovačkih katolika.

Tako je kraj rata, ovjekovječen mirovnim ugovorom, postao početkom života bogomolje koja će otada pa do početka 19. stoljeća nekoliko puta mijenjati svoj izgled i arhitekturu. Kapelom i

grobljem oko nje, tijekom 18. stoljeća upravljati će petrovaradinski franjevci, a u potonjim stoljećima karlovački župnici, sve do danas. Njihovu epohu obilježiti će procesije s kipom Bogorodice, vođene napose na dva Gospina blagdane – Pohođenje Marijino i Rođenje Blažene Djevice Marije.

Kamen temeljac posljednjeg u nizu sakralnih objekata koji su se smjenjivali na mjestu današnje Kapele bit će položen 1810. godine, a završetak »bez enterijera« 1814. god. Konačno dovršenje unutrašnjega uređenja bit će izvedeno 1817. godine što će karlovački katolici ovjekovječiti postavljanjem spomen-ploče na ulaznom portalu Kapele, natpisom »Na spomen Mira 29. siečnja 1699. između kršćanskih saveznika i Turaka, podigli su ovu kapelu Karlovački katolici 1817.«. Dva stoljeća poslije, upravo ove 2017. godine, taj su spomen na »rođenje« postojećeg elipsoidnog hrama kapele i rođendana Bogorodice Marije, svečano proslavili vjernici srijemskokarlovačke i susjednih župa petrovaradinskoga dekanata.

Misno slavlje

Prisutnost srijemskoga biskupa mons. **Đure Gašparovića**, kao predvoditelja ovoga jubilarnog slavlja sa slikom upadljivo većeg broja okupljenih svećenika i vjernika, dao je ovoj proslavi svečaniji obol od svih prijašnjih koje pamtimo. Već u uvodnim riječima liturgije biskup Gašparović podsjetio je okupljenu zajednicu na trostrukost slavlja koje se u ovome danu Gospina rođenja ogleda u proslavi Njezina rođendana, slavlju dvjestote obljetnice crkve -

**Mir prevazilazi državne,
ali i religiozne granice.
On spaja i ujedinjuje.
On je trajan, jer čovjek
za njim žudi neprestano.
Kapela Gospe od Mira to
upravo predstavlja i da-
nas – poziv na mir**

građevine i svete mise – Kristove žrtve Nebeskom Ocu za sve sa-
brane u zajedništvu. Vodeća tema u biskupovoj propovijedi bila
je, svakako, Bogorodica Marija o čijem je rođendanu govorio
kao početku ljudskoga spasenja, a o Njoj kao osobi koja je prva
uspostavila vezu između Neba i zemlje. »Slaviti Mariju i njezin
rođendan«, nastavio je biskup, »znači diviti se Njezinom životu i
prihvaćati Njezine životne stavove i ulogu. Marija je bila i ostala
naš uzor i danas. Ona je bila ona koja sluša i ona je i danas ona
koja sluša.« Govoreći nadalje o Mariji kao zagovornici ljudskih
duša, istaknuo je da »kao što je Isus posrednik između Boga i
ljudi – čovjeka, tako je i Marija posrednica svijeta i Krista... Marija
je najkraći i najsigurniji put do Isusa Krista«.

Završnu riječ na kraju misnoga slavlja imao je i župni upravi-
telj, odnosno ravnatelj Kapele, prečasni **Marko Loš** koji je, po-
zdravljajući petero bivših upravitelja župa, prisutnih na ovome
slavlju, zahvalio svim vjernicima na pomoći u organiziranju jubi-
larne proslave, te na dobrom primjeru zajedništva koje se prigo-
dom ovakvih i sličnih događaja ogleda u njihovom okupljanju
iz cijelog petrovaradinskog dekanata. Na koncu, ravnatelj Loš
je sa zadovoljstvom primijetio kako je Srijemska biskupija bla-
goslovljena lijepim brojem marijanskih crkava koje je okružuju,
počevši od Zemunske Gospe, pa sve do novosadske župe i crkve
Imena Marijina.

Blagoslovom podijeljenim po rukama biskupa i himnom – po-
pijevkom u čast Gospi od Mira koju su otpjevali pjevači srijem-
skog karlovačkoga zbora s pjevačima susjednih župa, završena

je središnja svečanost nakon koje je za sve sudionike priređen
domjenak u dvorištu pastoralnog centra.

Poruka mira

Unatoč nestajanju, ali i iznova hrabrom opstajanju malobrojnih
obitelji karlovačkih katolika, kapela Gospe od Mira ostaje i nadalje
njihov znameniti spomenik kulture na mjestu koje je svjedok mira
i pomirenja suprotstavljenih strana, krajnje odredište hodočasnika
i turista iz zemlje i inozemstva. Svojim životom oni svjedoče da je
ona i više od toga – spomenik Majci Božjoj, svetinja u kojoj se služi
liturgija pomirenja – služba Božja pomoću koje se čovjek – kršća-
nin pomiruje s Bogom, braćom i ljudima.

Kapela Gospe od Mira i danas nosi poruku da se ratom ništa
ne postiže, a mirom sve dobija. Mir se traži od Boga i od njega
dobija. Blažena Majka Tereza, dobitnica Nobelove nagrade za
mir, često je govorila da ne treba prosvjedovati PROTIV rata, već
da se treba boriti ZA mir.

Pokoljenja koja su podigla ovu kapelu posvetili su je u čast
Mariji – Bogorodici Mira, Onoj koja je rodila Krista prilikom čijega
rođenja su, kako nam Biblija kazuje, i anđeli pjevali »Slava Bogu
na visini, a na zemlji MIR ljudima – miljenicima njegovim«.

Mir prevazilazi državne, ali i religiozne granice. On spaja i uje-
dinjuje. On je trajan, jer čovjek za njim žudi neprestano. Kapela
Gospe od Mira to upravo predstavlja i danas – poziv na mir.

Melher Kralj

Spomen ploča kralju Tomislavu

Karlovačka kapela Gospe od Mira poslužila je 1925. godine
Hrvatima Srijemskih Karlovaca na čelu s tadašnjim župnikom
Josipom Bertićem da na njezinom vanjskom zidu postave
spomen-ploču u čast »Tomislavu – prvom kralju Hrvatskomu«,
koja je vandalskim činom devedesetih godina prošloga stolje-
ća razbijena i otuđena, te dosad nije obnovljena, čak ni prigo-
dom posljednje temeljne adaptacije objekta 2009. godine.

GOSPA u polju

»Prikupili smo sredstva i za obnovu naše župne crkve Presvetog Trojstva. Međutim, to je nedovoljno, a za njenu kompletnu obnovu potrebna nam je pomoć i Srbije i Hrvatske i nekih europskih fondova, kako bi se ta crkva sačuvala za budućnost naše djece. Dokle god smo živi mi ćemo dolaziti i pomagati, jer tu su naši korijeni i to ne smijemo zaboraviti«, istaknula je predsjednica Zavičajne udruge – Kukujevci Tatjana Rigo

Tatjana Rigo

mons. Đuro Gašparović

Nakon više od dvadeset godina Kukujevcani, oni koji su ratnih devedesetih prognani iz svog rodnog sela, ali i ostali župljani iz šidske općine, 8. rujna, na blagdan Male Gospe, hodočastili su zavjetnoj kapeli Blažene Djevice Marije u polju Kukujevaca. Desetljećima su Kukujevčani na blagdan Male Gospe dolazili u kapelicu slaviti Marijin rođendan sve do onog dana kada su morali napustiti svoje domove. Do samo prije nekoliko mjeseci kapelica u kukujevačkom ataru bila je zapuštena, ruinirana i obrasla u korov. Ove godine članovi Zavičajne udruge – *Kukujevci* odlučili su u dogovoru sa župnikom **Nikicom Bošnjakovićem** prikupiti donacije kako bi obnovili kapelu. U nekoliko radnih akcija uspjeli su je osposobiti i urediti kako bi, kao i nekad, mogli hodočastiti na to sveto mjesto. Za samo nekoliko mjeseci kapela je potpuno obnovljena od krovšta, stolarije, betonskih staza, a završeni su i svi molerski i fasadni radovi:

»Sve te radove predvodio je Kukujevcanin **Milan Cindrić** zajedno sa svim ostalim Kukujevcanima koje je uspio animirati i koji su prihvatili poziv da sređuju ono što mogu. Ono što nam je najviše na srcu, to je crkva Presvetoga Trojstva u selu kojoj smo zavjetovani kroz ovu obnovu kapele da nam Majka Božja pomogne u prikupljanju donacija i pronalasku izvođača kako bismo započeli i njenu rekonstrukciju«, rekao je vlč. Bošnjaković.

Ovaj dan bio je vrlo značajan dan za sve Kukujevčane, a svake godine na blagdan Male Gospe, od sada, za sve njih ponovno će biti hodočasnički zavjetni dan Gospi u polju.

Riječi zahvale

Misno slavlje u obnovljenoj kapeli predvodio je srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović**:

»Radujem se danas što zajedno s vama možemo proslaviti ovaj zavjet Blaženoj Djevici Mariji, obnoviti ga tako da ona zagovara kod Gospodina i da nama daje snagu kako bismo mogli, počevši od ove kapele koja je tako lijepo obnovljena, nastaviti i obnovu župne crkve u Kukujevcima. Djevica Marija je uvijek tražila volju i dobrobit dobrih ljudi. A tako i sada traži od nas riječi zahvale za sve što je učinila i čini danas. Zahvalnost Djevici Mariji pokazali smo upravo kroz obnovu ove kapelice koja je bila neko vrijeme i zaboravljena. Bilo mi je drago vidjeti sve što se ovdje događalo od vremena prvih radova na njoj obnovi do danas kada je kapela u novom ruhu. Drago mi je što smo danas svi zajedno ponovno ovdje, a tako će vjerujem biti i ubuduće«, istaknuo je srijemski biskup Gašparović.

Ulaganje za budućnost

Kukujevcani su se organizirali i kroz nekoliko akcija u kojima su i sami sudjelovali, uspjeli su najprije raščistiti teren a potom završiti i ostale radove oko crkve:

»Uklonili smo granje, sklonili panjeve, pripremili teren za betoniranje, a zatim riješili i kompletno krovšte i betonske staze oko crkve. Nešto više od 60 Kukujevcana dalo je svoje dobrovoljne priloge i prikupili smo više od 20.000 kuna. Želim se zahvaliti svima koji su sudjelovali u radovima jer ovo je ispunjavanje naše volje i želje da se ova kapela obnovi. Mi smo voljni da pomognemo i obnovu župne crkve iako su za to potrebna ogromna financijska sredstva. Ali ja vjerujem i u župnika i u biskupa da ćemo to uspjeti zajednički uraditi«, rekao je Milan Cindrić.

Dugi niz godina, Kukujevcani raseljeni po cijeloj Hrvatskoj, redovito dolaze obilaziti svoje pokojne na kukujevačkom groblju:

»Mi smo dosta raseljeni, ali se družimo i nastojimo da se često sastajemo. Volimo dolaziti ovdje jer tu su nam korijeni. Kako bismo prilikom dolaska u svoje rodno selo imali mjesto da se svi skupa okupimo, došli smo na ideju da obnovimo zavjetnu kapelu koja je godinama bila zapuštena. Prikupili smo novac i na našu radost uspjeli smo je privesti namjeni i evo danas ponovno smo ovdje na svetoj misi u našoj zavjetnoj kapeli u polju. Prikupili smo sredstva i za obnovu naše župne crkve Presvetog Trojstva. Međutim, to je nedovoljno, a za njenu adaptaciju potrebno je mnogo više. Za njenu kompletnu obnovu potrebna nam je pomoć i Srbije i Hrvatske i nekih europskih fondova, kako bi se ta crkva sačuvala za budućnost naše djece. Dokle god smo živi mi ćemo dolaziti i pomagati, jer tu su naši korijeni i to ne smijemo zaboraviti«, istaknula je predsjednica Zavičajne udruge – Kukujevci **Tatjana Rigo**.

S. Darabašić

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Po praštanju se prepoznaju kršćani

Nepravda je uvijek postojala u ljudskom društvu, tako da je pitanje praštanja stalno aktualno. Također, praštanje se vezuje uz ljubav na koju nas Isus stalno poziva i podsjeća. Ipak, o praštanju je lako govoriti kada se ono odnosi na nekog drugog, no kada sami dođemo u situaciju da trebamo oprostiti shvatimo da to nije lako, te nam se u glavi pojavi mnoštvo pitanja. Međutim, Isus na sva naša pitanja i nedoumice oko praštanja daje odgovore u prispodobi o kralju i njegovom dužniku (usp. Mt 18, 21-35).

Prispodoba o kralju

Kada dođemo u situaciju da smo povrijeđeni, da smo podnijeli neku vrstu nepravde, pa je nakon toga potrebno oprostiti, javlja se pitanje nije li naše praštanje ohrabrenje onima koji su nam nanijeli zlo da to mogu učiniti ponovo. Iako smo svi kao kršćani međusobno braća, te bi među nama trebao vladati zakon ljubavi koji uvijek gleda dobro svoga brata, te koji podrazumijeva i praštanje, braća itekako znaju povrijediti i nanijeti nepravdu. Pa nije li praštanje nepravde njeno uvećavanje? Kada je rekao Petru da praštati bratu nije dovoljno samo sedam puta, nego sedamdeset i sedam, što bi značilo uvijek, Isus je znao da će nam se javiti gore postavljena pitanja, pa je ispričao prispodobu o kralju i njegovom dužniku.

Kralj iz Isusove prispodobe odlučio je riješiti račune sa svojim slugama. Jedan sluga nije imao vratiti što je bio dužan, te je molio kralja za strpljenje i ovaj mu je oprostio. Isus tom prispodobom ističe da među braćom uvijek mora postojati volja za davanje nove prilike onome koji je pogriješio, a koji je novu priliku zatražio. Svaki put kada se krivac pokaje i prizna svoju krivicu, kada iznese molbu za oprost, bratska i kršćanska dužnost je oprostiti. Važno je uočiti da je sluga zamolio strpljenje i spremno obećao kako će sve vratiti. Dakle, nije mu kralj oprostio sam od sebe, nego je odgovorio milosrdno na dužnikov vapaj. Tako milosrđe i praštanje idu iznad zakona. Na taj način nas Isus poučava da, iako nas je netko povrijedio, nešto nam ostao dužan, kada postoji iskreno priznanje pogreške i želja za poboljšanjem, treba čovjeku dati priliku.

Isto tako Bog postupa sa svakim od nas, jer pred njim se svatko ima za što kajati, ali on nam uvijek daje drugu šansu, strpljiv je s nama

i prašta nam. Svi smo mi njemu dužnici, sve što imamo i jesmo njemu dugujemo. Ljubav kojom on podnosi sve naše krive odluke i putove, našu nezahvalnost i oholost toliko je velika da je zbog nas na križ poslao svoga Jedinorođenca. I opet daje drugu šansu nakon svakog našeg pokajanja, ne kažnjava nas, nego strpljivo čeka da tražimo oprost. Ostavio nam je zato sakrament ispovijedi kao sredstvo milosnog pomirenja i znak njegovog praštanja.

U pozadini je ljubav

Za praštanje je potrebna ljubav. I sami znamo da onima koje volimo nekako lakše praštamo, a ako nam netko i inače nije po volji, teško ćemo mu oprostiti. No, kršćanin ne smije selektivno ljubiti, nego treba ljubiti svakog kao svoga brata. A praštanje je pravi test za ljubav.

S druge strane, ljubav je potrebna i da bismo tražili oprost. Kad ne ljubimo, nije nam bitno jesmo li nekog povrijedili, ne kajemo se niti molimo za oprost. A kada ljubimo žao nam je i želimo popraviti stvari. Stoga se praštanje, bilo da se daje ili traži, usko vezuje za ljubav i signalizira nam jesmo li vjerni Isusovoj zapovijedi da ljubimo jedni druge.

Praštanje nije lako, kao ni tražiti oprost. To su trenuci kada trebamo prijeći preko svoga ponosa, što nam je često preteško. Zato je Isus ispričao drugi dio prispodobe. Naime, sluga kojemu je kralj oprostio, nije isto milosrđe pokazao prema svome dužniku, nego ga je poslao u tamnicu dok mu dug ne vrati. Pošto je čuo što se dogodilo gospodar se rasrdio na svoga slugu i učinio s njim isto. Isus zaključuje prispodobu riječima: »Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama ako svatko od srca ne oprost svomu bratu« (Mt 18, 35).

A kada dođu trenuci da je teško oprostiti, kada ljubav nije dovoljno snažna za čin praštanja, ostaje nam molitva. Bog je onaj koji u naša srca izliva ljubav, koji nam daje snage za oprost, od kojeg dolaze sva naša plemenita osjećanja. Kada u iskrenoj molitvi stavimo pred njega žarku želju da oprostimo bratu, a sami za to nemamo snage, Bog će nam priteći u pomoć. Po tome se razlikuju oni koji žive u zajedništvu s Bogom od ostalih. Pravi kršćanin koji se na Boga u svemu oslanja ljubi svog bližnjeg i prašta. Po tome su se kršćani prepoznavali od prvih kršćanskih vremena.

Mini intervju:

Emilija Kovačev iz Bođana

Pjeva, svira i igra

Emilija Kovačev iz Bođana učenica je Muzičke škole *Isidor Bajić* u Novom Sadu. Svira klavir i kontrabas, a voli i pjevati. Sudjelovala je na brojnim festivalima, među kojima je zapažene nastupe imala i na *HosanaFestu* na kojemu je pjevala ove i prošle godine. Također igra folklor, pjeva u crkvenom zboru u Novom Sadu, a u Bođanima je kantoriga u crkvi.

Novi Sad je grad velikih mogućnosti za mlade. Jeste li aktivni u nekim udrugama?

Bođani su malo selo s nevelikim mogućnostima i zato kad sam upisala srednju školu u Novom Sadu aktivirala sam se na sve strane. Učlanila sam se u zbor *Glasnici Božje radosti* i u Slovačko kulturno umjetničko društvo *Pavel Jozef Šarafik* gdje po potrebi sviram, ali uvijek radije igram jer puno sviram na raznim događajima sa školom.

Pjevate, svirate, igrate... Jeste li našli put da ove svoje talente pokazete i u Bođanima?

Da, aktivna sam u Crkvi i uglavnom dolazim kući za vikend te sviram i pjevam nedjeljom na misi. Drago mi je što mogu uljepšati misu, jer kada nema mene nema tko da svira, niti pjeva. Također sam posljednjih nekoliko godina pripremala djecu za *Zlatnu harfu*.

Kakvi su Vam dojmovi s nedavno održanog HosanaFesta?

Rado sudjelujem na ovom festivalu i sviđa mi se ideja da se kroz drukčiju, interesantniju glazbu mladima približi Riječ Božja i da se na taj način mladi aktiviraju u Crkvi.

Ima li dovoljno aktivnih mladih u Crkvi?

Definitivno ne. Na primjer u mojoj rodnoj župi u Bođanima nema tko da svira i pjeva kada ja ne dođem na misu. U dosta sela je slična situacija, što je tužno. U Novom Sadu ima mladih, aktivni su, ali kad pogledam koliko grad ima stanovnika i ovdje bi broj mladih u Crkvi mogao biti puno veći.

Koji žanr muzike najradije izvodite i slušate?

Svaka vrsta muzike je na svoj način posebna. Volim i duhovnu i svjetovnu, i klasičnu i narodnu... Bitno je samo da je kvalitetna.

Kakva je dosadašnja Vaša glazbena naobrazba?

Završila sam osnovnu muzičku školu za klavir i kontrabas, a sada sam četvrta godina srednje Muzičke škole *Isidor Bajić* u Novom Sadu.

Planirate li i dalje nadograđivati znanje iz glazbe kroz školovanje?

Da. S obzirom na to da znam slovački jer mi je mama Slovačkinja, želim sljedeće godine upisati u Bratislavi Visoku školu muzičkih umjetnosti gdje se uči muzika, likovna kultura i ples. Iako je moj povratak sa studija daleko, željela bih se nakon diplomiranja ipak vratiti doma.

J. D. B.

Kužiš?!

Jelena Bajić, studentica Akademije umjetnosti

UPORNOST se isplati

Jelena Bajić ima 20 godina i živi na Verušiću s roditeljima, sestrom **Kristinom** (17) i bratom **Lukom** (10). Ove godine je upisala Akademiju umjetnosti u Novom Sadu, smjer grafički dizajn, a srednju i osnovnu školu je završila u Subotici.

Iako je voljela slikati cijeli život, kaže da joj se ozbiljnija ljubav i želja da se time bavi javila tek krajem srednje škole. Nakon što je maturirala u Politehničkoj školi Jelena je pokušala upisati Akademiju umjetnosti u Novom Sadu, ali nije bila primljena na proračun. Kako nam kaže, to nije bilo prihvatljivo te je godinu dana pauzirala, dva puta tjedno putovala na privatne sate ne bi li se što bolje pripremila za prijamni ispit sljedeće godine. Zahvaljujući upornosti i istrajnosti da studira ono što voli, Jelena je ove godine položila prijamni s izvrsnim rezultatima i dospjela na prvo mjesto liste.

Jelena kaže da sve voli slikati, i životinje i ljude i prirodu te da joj je bitno samo da su zastupljene živopisne i jake boje. Platna, boje i sprejeve kupuje u Subotici i Novom Sadu, a pravila kada i gdje slika kaže da nema. Da Jelena talent za slikanje nedvojbeno ima dokaz je i nekoliko slika koje je već prodala i crtanje na zid na zahtjev ljudi koji su je pronašli preko njezine Facebook stranice *Slikanje na zid*. Jelena je poznata i kao idejni tvorac ukrašavanja autobuske stanice Verušić na kojoj već četvrtu godinu za redom svake godine uz pomoć sumještanki slika različite motive ne bi li čekanje autobusa učinila ljepšim i prikratila vrijeme putnicima.

Jelena je članica Vokalno-instrumentalnog sastava *Noa* iz Subotice te je ove godine i prvi puta nastupila na *HosanaFestu*.

J. D. B.

Cowboy Junkies – album *The Trinity Session*

Manifest melankolije

autori **Jason Isbell** i **Will Johnson**. *Americana*, kao glazbeni pravac, izrastao je i u našem podneblju, a jedan od značajnih predstavnika je subotički bend *Wooden Ambulance*.

Što je ustvari svjetonazor autora koji stvaraju u okviru glazbenog žanra *Americana*? To je opozicija materijalnoj civilizaciji u kojoj živimo. *Americana* je biti desperado, čovjek izvan zakona u odnosu na sistem, *Americana* je biti protiv glavnog toka aktualne civilizacije. *Americana* podrazumijeva i da ponekad čovjek radi na svoju štetu, ali ostaje čist pred samim sobom. *Americana* je utočište i neprilagođenih i onih koji misle svojom glavom.

Melankolični izričaj, autorstvo Michaela Timmins, na koji se naličio drhtavi, baršunasti, samotni glas Margo Timmins, uz križanje *country-blues* pjesmarica, **Leonarda Cohena**, Hanka Williamsa i *The velvet Unergrund* rezultiralo je globalnim priznanjem. Kanada je donijela mnoštvo melankolika rock and rolla: **Joni Mitchell**, **Neila Younga**, **Robbiea Robertsona**, spomenutog Cohena. Svi su oni reinterpretirali američku glazbu na čudesan kanadski način, stvarajući pjesme o ljudima koji su prošli ili prolaze kroz kaos osjećaja.

Glazba za kišne večeri

Cowboy Junkies stvaraju glazbu raspoloženja uz vrhunske stihove za rock pjesme, tako će u pjesmi *Bijeg je tako jednostavan* Margo otpjevati i sljedeće stihove: način na koji si me jutros poljubio / rekao mi je da ćeš uskoro otići / nisi me čak ni u oči pogledao / kada si rekao zbogom / i mogla bih ovdje prosjediti čitavu večer / pronalazeći razloge zbog kojih nisi kraj mene / umjesto toga, otići ću u kuhinju / naći ću čvrstu stolicu da sjednem na nju / i napit ću se do beskraj / bijeg je tako jednostavan... Glazba *Cowboy Junkies* je stvorena za kišne večeri ili uz prigušenu kasnonoćnu atmosferu u zadimljenom baru.

Bend je u svom imenu spojio dva kontradiktorna pojma iz mitologije pop-kulture. Kauboja, kao simbola pionirskog optimizma – i narkomana, kao metaforu posrnuća u lažnom snu kemije, a u svojim pjesmama spajaju osjećaje nespokojstva i tihog optimizma. Ogoljenost i minimalistička struktura glazbe *Cowboy Junkies* donosi melankolični ugođaj, sjetni lebdeći vokal uz pratnju gitara i nenametljive ritam sekcije, a ako poslušate i njihove ostale albume osim *The Trinity Session*, što je sve dostupno na internetu, tu su i električna mandolina, zvuci usne harmonike i pedal steel gitara.

Slušajte dušom ovaj manifest melankolije.

Zvonko Sarić

Davne 1988., bend *Cowboy Junkies* snimio je album *The Trinity Session* koji je postavio smjernice novog žanra nazvanog *alt-country*. Poluanonimni kanadski band *Cowboy Junkies*, čiji je prvi album *Whites Off Earth Now* prošao prilično nezapaženo, ušao je te godine jedne večeri u crkvu Svetog Trojstva i uz pomoć više nego oskudne tehnike snimio album koji je postao kulturni. Čini se nevjerojatnim, ali snimanje i produkcija koštali su oko 250 dolara. Album sadrži 12 melankoličnih *country-blues* pjesama, balansirajući između autorskog materijala i obrada pjesama **Lou Reeda**, **Hanka Williamsa**, **Allena Reynoldsa** te dva tradicionalna napjeva.

Ponovno preslušavajući ovaj album prolazili su me žmarci uz božanski krhki šapat vokala koji izranja iz oblika najsporije, najtiše glazbe koja se ikad svirala na električnim instrumentima s pojačalom.

Slušajući ovaj album benda *Cowboy Junkies* ili bilo koji drugi njihov album, sigurno ćete pomisliti na ono najbolje što ste imali, a onda izgubili, ne uspijevajući zadržati ono što vas je činilo sretnim. Ljubav? Naravno. Pjesme *Cowboy Junkies* su svjedočenja, bolni i tužni fragmenti o raspadanju ljudskih odnosa i života, ali i pjesme o onima koji nastoje biti slobodni i jaki. *Trinity Session* je manifest melankolije nastao u jednom jedinom danu. Bend je dao svoje, a Crkva svoje. *Cowboy Junkies* su: pjevačica **Margo Timmins**, njezina braća **Michael** (gitara) i **Peter** (bubnjevi) te **Alan Anton** na basu.

Alternativni country i *Americana*

Krajem osamadesetih prošlog stoljeća, pojavom bendova *Giant Sand*, *Uncle Tupelo*, *Wilco*, *The Jayhawks* i *Cowboy Junkies*, prvi put se javlja pojam *alternative country*, kojim će glazbeni kritičari nazvati tadašnji pokret, a do kraja devedesetih za tu vrstu glazbe se uvažio termin *Americana*. Glazbeni pravac *Americana* su stvorili glazbenici koji su stvarali izvan okvira klasičnog country ili rok žanra. *Americana* je postala jedan od najutjecajnijih žanrova američke glazbene scene. *Americanu* reprezentativno predstavljaju bendovi poput *Dawes*, *Walkabouts*, *Dave Rawlings Machine* i

Idemo li večeras u kazalište? (77)

U službi razigranoga crno-bijelog kolorita

Preustrojem Hrvatskoga narodnoga kazališta i Magyar Színháza (temeljem teško shvatljive političke procjene) duboko se zasjeklo i prema onodobnom postupku uspostave repertoara u ozračju neizbježne nazočnosti, pa i upliva sumnjivih »autoriteta iz sjene«, pogotovo (njihova imena, danas ne znače ništa!), vazda i u svemu nazočne; u ime tzv. radničko-klasnog interesa ili »bratstva-jedinstva«, dok proizvoljno, i po svojemu, određuju dubinu gaza, od slučaja do slučaja, neprestano tražeći razne ustupke i prilagodbe zbog »izvanteatarskih kulturnih potreba«, uz ostale pri teatru teško složive navade. Ovo je jamačno iritiralo istinski zauzete kazališne djelatnike, unoseći kaos i tamo gdje ga ne bi bilo, odvlačeći njihovu pozornost od suštine, prema margini! I utjecalo na skor dramskih predložaka, pa i (usputno) dovođenje/odvođenje ponekog izvođača, pridonoseći općoj pometnji, uzdrmanju kriterija, gdje kada »produljenju ljetnog raspusta«, ali i sve uočljivijem gubitku kontakta s gledalištem, dočim glasine, ogovaranja i druga neželjena zbivanja iza kulisa potiskuju scenu i postaju »atraktivnija« od nje same. Mnogo toga se više nije dalo posložiti i uskladiti ni među samim kazališnim djelatnicima, osobito scen-skim izvođačima koji drže do sebe i umjetnosti općenito.

Prizori čudesne moći kazališnog jezika

No, ni ovdje, kao ni drugdje, nije uvijek sve baš svodivo na pojednostavljenost crno-bijelih *valeura*, niti su besprizornici uvijek naspram dobrih momaka. Rijetko kada su krivi potezi rezervirani samo za jednu stranu. A glede mjesnih prilika, posve je izvjesno: onamo gdje se ne prepoznaju, bunjevačko-šokački Hrvati u pravilu više i ne zalaze, a šteta nastala ukidanjem toga dijela njihova bića i tubitka postaje samo djelomično vidljivo-mjerljivo, dočim se pad prodanih ulaznica, u papagajskoj maniri, pripisuje nasrtaju filma i televizije, osobito nakon prometanja pedesetih u šezdesete godine XX. st. – i rastakanja dotadašnjega, prema mišljenju dugogodišnje kroničarke i kritičarke **Ivanke Rackov**, »zlatnoga razdoblja subotičkoga kazališta«. Pa i kada od njega ostane samo »legenda«, čini se još će neko vrijeme, valjda po inerciji, održavati stečenu kakvoću scenskog uprizorenja. U prilog ovoga vjerovanja uz tekstove kritičara svjedoči moć na sceni korištenja kazališnog jezika kada se, prekoračivši rampu, ugradi u svakodnevicu.

U tom kontekstu nije samo umjesno, dapače, nužno je potrebno zapitati se jesu li građani Subotice nakon II. svjetskog rata, napose Hrvati, Mađari i Srbi ovoga podneblja dobili onakvo kazalište o kakvom se dosta govorilo i često pisalo, pogo-

Jelka Asić, Ivanka Barić i Božidar Pavićević Longa – Tennessee Williams *Tramvaj zvani želja*, sezona 1959/60.

tovo u vrijeme gostovanja **T. Tanhofera** i njegovih scenskih suigrača? Teško je reći! Još teže dokazati. »Ono što vidi čovjek lakše prihvaća za stvarnost od onog što čuje, jer ovo ponajprije mora shvatiti. Iz toga proističe temeljno dvojstvo što ga zahtijeva dramski jezik, koji za potrebe glumca treba biti lako izgovoriv, a za račun gledatelja lako razumljiv.« [**András Benedek**, *Színházi dramaturgia nézőknek*, Budapest, 1975.]. U stanovitaj mjeri ovo se tiče i postavljenog pitanja o gradu i njegovu kazalištu.

Promatrajući cjelokupnost repertoarske ponude komada što su izvedeni u razdoblju od 1955. do 1965. uistinu ona odiše spretnim i sretnim izborom, i, čini se, gotovo svi se naslovi, uklapaju u zahtjeve što ih odlikuju kriteriji visoke kulture. Drukčije rečeno, uz lake, zabavne, »rekreativne« komade (o Bolti i bač Đuki Kerčaninu) publici su ponuđena i istinski zahtjevna djela (**M. Držića**, **I. O. Srijemca**, **A. Šenoe**, **M. Poljakovića**, **M. Matkovića**, **M. Krleže**, **W. Shakespearea**, **J. P. Sartrea**, **J. Racinea**, **J. Anouilha**, **E. Ionescoa**, **B. Shawa**, **A. Millera**, **J. Hašeka** i dr.) koja propituju pojedine aspekte etičkih i moralnih aspekata suvremenog načina života, štošta dovodeći u pitanje. Sve u svemu, scenska ponuda koje se ni danas ne bi posramilo nijedno kazalište.

Isprika

Omaškom priređivača feljtona o kazalištu, u broju *Hrvatske riječi* od 8. rujna 2017. na str. 39 uglednom scenografu **Berislavu Deželiću** krivo je navedeno ime (kao Boris). Ispričavamo se svim čitateljima i obitelji Deželića.

Na temelju članka 6. stavak 1. i članka 9. Odluke o dodjeli priznanja *Dr. Đorđe Natošević (Službeni list AP Vojvodine, broj 8/01, 10/10 i 37/14)*, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za dodjelu priznanja Dr. Đorđe Natošević za školsku 2016./2017. godinu

I.

Pravo sudjelovanja na natječaju za dodjelu priznanja *Dr. Đorđe Natošević* (u daljnjem tekstu: Priznanje) imaju predškolske ustanove, osnovne škole, srednje škole, glazbene škole, baletne škole, umjetničke škole i škole za osnovno i srednje obrazovanje djece sa smetnjama u razvoju, sa sjedištem u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, kao i odgojitelji, nastavnici, stručni suradnici i suradnici - sukladno pravilniku o programu rada stručnih suradnika u tim ustanovama.

Prijavu na natječaj mogu podnijeti samostalno predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, glazbene škole, baletne škole, umjetničke škole i škole za osnovno i srednje obrazovanje djece sa smetnjama u razvoju, nastavnici, odgojitelji, stručni suradnici i suradnici u ovim ustanovama ili ih za dodjelu Priznanja mogu predložiti učenici, roditelji, tijela lokalne samouprave, stručne udruge i druge pravne i fizičke osobe.

Sudionik na natječaju, odnosno predlagatelj podnosi dokaze o ispunjavanju uvjeta iz natječaja.

Dokaze o ispunjenosti uvjeta i privitke uz prijavu podnositelj dostavlja u cijelosti u elektroničkom obliku (najviše na 3DVD ili 5 CD-a).

II.

Priznanje se dodjeljuje za izuzetne rezultate ostvarene u prethodne dvije školske godine, primjenom suvremenih metoda u odgojno-obrazovnom radu i nastavi, na područjima: predškolskog odgoja i obrazovanja; nastave; rada s talentiranom i nadarenom djecom predškolske dobi i talentiranim i nadarenim učenicima, kao i učenicima koji zaostaju u savladavanju sadržaja odgojno-obrazovnog rada i sadržaja nastavnog gradiva; slobodnih aktivnosti s djecom predškolske dobi i učenicima; stručnog usavršavanja odgojitelja, nastavnika, stručnih suradnika i suradnika; profesionalne orijentacije učenika; suradnje s roditeljima; kulturne i javne djelatnosti i suradnje s užom i širom društvenom zajednicom; rukovođenja, organizacije i osiguravanja kvalitete rada ustanove; unaprjeđenja tolerancije i prihvaćanja različitosti, inkluzivnog obrazovanja i u drugim područjima u okviru osnovne djelatnosti ustanove.

III.

Poslovnik o radu Odbora za dodjelu priznanja *Dr. Đorđe Natošević*, s područjima rada, kao i elementi za vrednovanje postignutih rezultata za dodjelu Priznanja, skupa s obrascima za prijavu na natječaj, dostupni su na internetskoj adresi Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice www.puma.vojvodina.gov.rs.

IV.

Prijava, odnosno prijedlog za dodjelu priznanja po natječaju sadrži: podatke o predloženom ili prijavljenom pristupniku (predškolskoj ustanovi, školi, odgojitelju, nastavniku, stručnom suradniku i suradniku); temeljne podatke o predlagatelju; privitke i podatke o postignutim rezultatima u školskoj 2015./2016. godini i 2016./2017. godini, za svako područje obrazovno-odgojnog rada koje se vrednuje, sukladno Poslovniku o radu odbora.

V.

Natječaj je otvoren od 1. rujna do 30. rujna 2017. godine.

Nepravodobne i nepotpune prijave neće biti razmatrane.

Prijava, odnosno prijedlog za dodjelu priznanja, s dokazima i privitcima, dostavlja se Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, poštom, na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad (s opaskom: za Natječaj za dodjelu priznanja *Dr. Đorđe Natošević*).

Sve dodatne informacije mogu se dobiti na telefon, broj: 021/487-41 83 i 487-4867

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas

NOVA GENERACIJA

prvašića hrvatskih odjela

Školsko zvono zvoni već puna dva tjedna. Svi smo se pri-
vikli na obveze u novoj školskoj godini pa i prvašići koji
su započeli svoje školovanje na hrvatskom jeziku. Imamo
šest odjela, među kojima prvi puta i u Monoštoru. To su:

OŠ *Matko Vuković* iz Subotice

Prvi red slijeva na desno: **Marija Lulić, Martin Petrekanić, Roko Vojnić, Šimun Kujundžić, Anastasija Knežević, Petra Pirša, Martina Tikvicki, Emanuela Kiš, Filip Ivković Ivandekić i Petar Kujundžić.**

Drugi red slijeva na desno: **David Cvijanov, učiteljica Jelena Korponajić i Timotej Vukmanov Šimokov.**

OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice

Prvi red slijeva na desno: **Nikša Marinović, Mario Šefčić, Dražen Dulić, Pavao Huska i Marina Cibolja.**

Drugi red: učiteljica **Danijela Romić.**

OŠ *Sveti Sava* iz Subotice

Prvi red ispred učiteljice **Nataše Pastve** slijeva na desno: **Ivona Šimon i Jovan Petrik Mačkaš,** prvašići u kombiniranom odjelu.

OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta

Slijeva na desno: učitelj **Antun Lučić, Nikolina Jurić, Marijana Skenderović, Ivana Kajić, Josip Skenderović** i ravnateljica **Stanislava Stantić Prčić.**

OŠ *Ivan Milutinović* iz Male Bosne

Slijeva na desno: **Luka Ivković, Nikola Tumbas, Vedran Tikvicki, učiteljica Adrijana Žarić, Ivona Poljaković, Mihaela Elek i Maja Vuković.**

OŠ *22. oktobar* iz Monoštora

Prvi red slijeva na desno: **Milica Šarković, Maja Musa, Aleksa Šantor, Vedran Lugonja, Mateo Mišković, Vanesa Martinov i Ivona Pejak.**

Drugi red: učiteljica **Elena Brdar.**

**Svečani početak školske i
vjeronaučne godine**

Misom zazvali Duha Svetoga

Bože, hvala Ti za novu školsku godinu. Hvala Ti što mogu ići u školu, obrazovati se. Hvala Ti na mojoj odgojiteljici, učiteljici, nastavnici, profesoru. Hvala Ti na mojim školskim drugarima. Dođi Duše Sveti i budi uz nas i u novoj školskoj godini... samo su neke od molitvi koje smo izrekli u subotu, 9. rujna, na svečanoj svetoj misi u katedrali bazilici svete Terezije Avilske. Kao i svake godine okupili smo se da zajednički i s Božjim blagoslovom započnemo novu školsku i vjeronaučnu godinu. A bilo nas je baš dosta, oko 800 djece iz Subotice i okolice, odgojitelja, učitelja, nastavnika i profesora. Zajedno smo zapjevali *Himan* Duhu Svetomu. Svetu misu je predvodio mons. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik u zajedništvu s vlč. **Draganom Muharemom**, dok su neki svećenici bili na raspolaganju za ispovijed.

Veliko hvala organizatorima HGU Festival bunjevački pisama te DSHV-u koji su osigurali prijevoz djece na ovo misno slavlje.

SUNČANA AKCIJA
-10%

SUBOTICA 024/ 551 045

Pčelarstvo Sudarević
Vam nudi prirodni vrcani med.

*Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima,
aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose -
njegovo veličanstvo, MED*

BAGREM MED - CVETNI MED - MED SA MATIČNIM MLEČOM
MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM - PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310
Darujem psa niskog rasta, kratke dlake u tri boje. Tel: 024 532 570	U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Prodajem plug Leopard i sejačicu OLT GAMA 18. Tel: 064 225 4757	Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.	Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.	Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m². Tel.: 069 2887213.
Prodajem stroj šivaće marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.	Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 1488
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.	Ozbiljan muškarac, Hrvat iz Hrvatske, umirovljenik, želi upoznati ozbiljnu ženu do 55 godina. Tel.: 099-1958-444 (HR) i 064-041-5760 (SRB). Pošaljite za početak SMS.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva člana ili studenta. Lokacija Zemun. Tel.: 011 3077036.	
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.	
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.	

POGLED S TRIBINA Liga

Kad nema Europe dobro je i domaće prvenstvo. Pardon, *Rijeka* će ipak igrati u skupinama Lige Europe pa će hrvatski nogometni navijači ipak imati prilike (ukoliko im to navijački ponos dozvoljava) bodriti jedinog europskog predstavnika iz 1. HNL.

A kad smo kod najjače hrvatske nogometne lige proteklo 8. kolo donijelo je, poslije dugo vremena, apsolutnu dominaciju domaćeg terena jer su svi domaćini upisali pobjede. Pa čak i *Istra 1961*, koja je protiv *Slavena* upisala prvu pobjedu u ovoj sezoni.

Derbi su odigrali *Osijek* i *Hajduk*, a momčad iz Gradskog vrta slavila je pogotkom u posljednjim sekundama. Rutinsku pobjedu zabilježio je *Dinamo* protiv gradskog novaka *Rudeša*, ali je zato *Rijeka* dobro, sa sedam golova, napunila mrežu gostiju iz Vinkovaca. Na koncu, nove bodove je na svoj konto upisala i *Lokomotiva* u susretu sredine tablice protiv *Intera*.

Tablica nakon osam odigranih prvenstvenih kola počinje sličiti

tablicama godinama unazad, izuzev prošlogodišnje *Rijekine* dominacije, kada je *Dinamo* već zarana počeo dominirati stvarajući razliku u bodovima. Modri već imaju četiri boda viška ispred *Rijeke* i šest ispred *Hajduka*, a hoće li se taj trend nastaviti vidjet ćemo već u nekoliko narednih kola.

Poraz nogometne reprezentacije od Turske, nakon poklon gola vratara **Subašića**, na određeni način je poklonio mogućnost i ostalim momčadima u kvalifikacijskoj skupini I da u posljednja dva kola izbore jednu od dvije pozicije na vrhu tablice. Za sada, zahvaljujući boljoj gol razlici, Hrvatska i dalje drži vrh i praktično sama u svojim rukama (i nogama) drži svoju sudbinu u kvalifikacijama za plasman na SP u Rusiji 2018. Domaća pobjeda protiv Finske se očekuje, dok će posljednji susret na gostovanju u Ukrajini uveliko (ukoliko vatreni konačno ne zaigraju na strani kako dolikuje momčadi u kojoj igraju nogometaši najboljih europskih klubova i izbore pobjedu) ovisiti i o rezultatima ostalih pretendenaata za plasman na naredni mundijal.

Pa, vidjet ćemo...

M. D.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 19.9.2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Centar za kulturu, Stara Pazova
16. 09. 2017. s početkom u 19.30 sati

SRIJEMCI SRIJEMU

U PROGRAMU SUDJELUJU:

HKPD „Tomislav“, Golubinci	■	HKD „Ljuba“, Ljuba
HKPD „Matija Gubec“, Ruma	■	Društvo hrvatske mladeži Zemun
HKC „Srijem“ - Hrvatski dom, Srijemska Mitrovica	■	Zajednica Hrvata Zemuna,
HKPD „Jelačić“, Petrovaradin	■	knjižnica i čitaonica „Ilija Okrugić“
HKD „Šid“, Šid	■	Hrvatska čitaonica „Fischer“, Surčin

Gosti: HKC „Bunjevačko kolo“ Subotica - ogranak u Žedniku
Hrvatska čitaonica Subotica

Održana skupština HAŠK-a Zrinjski

Članovi Udruge i šahovskog kluba *Zrinjski* iz Subotice održali su godišnju skupštinu. »Poslije sedam godina kluba, čini se da ćemo biti tu još 27 godina«, kazao je predsjednik udruge **Marinko Miković**. Osim igre, razlog okupljanja članova je i kvalitetno druženje, ali i prilika za natjecanje.

Na skupštini je usvojen prijedlog da se osnuje još jedan šah-klub, namijenjen mlađoj dobi i igračima nižeg ranga. Aktivno se radi po pitanju sudjelovanja na natjecanjima, istaknuto je na skupštini. U tom smislu, redovitu potporu klub ima od matične zemlje, Hrvatske, od Hrvatskog nacionalnog vijeća kao i od članova.

Svake godine udruga proglašava jednog počasnog člana, a ove godine je to **Krunoslav Ivoković**, rodom iz Vinkovaca, ali je Subotičanin već više desetljeća.

Gost skupštine bio je republički zastupnik **Tomislav Žigmanov** koji je ovom prigodom ukazao na potrebu podupiranja ljudi unutar hrvatske zajednice koji imaju različita zanimanja i omogućiti im okupljanje i njihovo ostvarivanje.

(www.hnv.org.rs)

.....

Nazorovi veslači u Hrvatskoj

VUKOVAR/VINKOVCI – *Salašari somborski*, veslačka ekipa HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora osvojila je treće mjesto na 6. Maratonu čikli Vukovar – Ilok. Veslačka je to utrka duga 35 kilometara, na njoj Nazorovi veslači sudjeluju šest godina i ovo im je bio treći puta da osvajaju treće mjesto.

Već sutra *Salašari somborski* bit će sudionici 1. Mini maratona lađa koji će se u dužini od tri kilometra veslati u centru Vinkovaca, na Bosutu. Veslat će se u tradicionalnim neretvanskim lađama, a među sudionicima bit će i nekoliko veslačkih ekipa iz doline Neretve.

Z. V.

.....

Zlato za Sonćanke na Europskom prvenstvu

LAŠKO – Članice KUD-a *Mažoret* iz Sonte, jedine predstavnice Srbije, pozlatile su se na 19. Europskom prvenstvu održanom u gradu Laško u Sloveniji. Osvojile su titulu prvaka Europe u kategoriji kadeti, disciplina mace. Na prvenstvu se natjecalo više od 1400 mažoretkinja iz 12 europskih zemalja, podijeljene u tri kategorije. Sonćanskim mažoretkinjama ovo je jedanaesto sudjelovanje i prvo zlato na EP. Srebrna odličja osvajale su 2012. godine u Českoj i 2013. u Rumunjskoj. Predsjednik Mažoreta **Adam Vidaković** i trener **Valentina Zvonar** ponosni su na ostvareni uspjeh i najavljuju još predaniji rad. »Za ovaj uspjeh zahvalan sam prije svega djevojčicama i njihovom fanatičnom radu tijekom cijeloga ljeta, a i njihovim roditeljima, koji su jednim dijelom financirali boravak u Sloveniji. Zahvalni smo i Općini Apatin, koja je osigurala sredstva za put te **Alek-**

sandru Koraću za potporu u realizaciji naših projekata kroz cijelu godinu. S druge strane, nezadovoljan sam odnosom države prema nama, jer ipak smo s najvišeg postolja ispratili podizanje zastave i intoniranje himne Srbije«, rekao Vidaković.

I. A.

.....

Rukomet žene

ŽRK Sonta

Mihaljev novi predsjednik

SONTA – Na izvanrednoj izbornoj skupštini ŽRK *Sonta*, održanoj u subotu, 9. rujna, za novog predsjednika jednoglasno je izabran član UO i trener prve ekipe **Stevan Mihaljev**. Dosadašnji, vrlo uspješni predsjednik **Saša Krstin** sa svih funkcija u klubu povukao se zbog svojih profesionalnih obveza. »Hvala Krstinu na svemu urađenom za klub, velika je šteta što se mora povući. Ovo je za mene velika čast, ali i još veća obveza. Nastojat ću održati kontinuitet dosadašnjeg rada, a primarna zadaća u narednoj sezoni bit će nam opstanak u drugoligaškoj konkurenciji«, rekao je Mihaljev.

I. A.

.....

Nogomet

Vojvođanska liga Sjever

Porazi u nizu

ADORJAN – U 4. kolu NK *Tavankut* je zabilježio novi poraz, ovoga puta od Tise u Adorjanu, rezultatom od 3:0. Poslije najnovijeg, trećeg poraza, Tavankučani zauzimaju 13. mjesto na prvenstvenoj ljestvici. Dobru prigodu za bijeg iz opasne zone Tavankučani će imati u narednom kolu na svojem travnjaku, protiv Preporoda iz Novog Žednika.

I. A.

.....

Na temelju članka 102. stavak 2. i 3. Zakona o zaposlenima u autonomnim pokrajinama i jedinicama lokalne samouprave (Službeni glasnik RS br. 21/2016) i na temelju članka 34. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotice (pročišćen tekst) (Službeni list Grada Subotice broj 18/17), načelnica Gradske uprave objavljuje

OBAVIJEST O JAVNOM NATJEČAJU

Obavještavaju se svi zainteresirani kandidati da je Gradska uprava Grada Subotice dana 15. 9. 2017. raspisala javni natječaj za popunu slobodnih izvršiteljskih radnih mjesta.

Natječaj je objavljen na internetskoj stranici Grada Subotice: http://www.subotica.rs/index/pagelist/lg/cp/id_page_node/63

Ildikó Fabó, trenerica Škole trčanja i triatlonka

Takt za tempo

*Uspješan trener je često
i uspješan sportaš*

Održan 1. subotički polumaraton dobio je odlične ocjene sudionika, novinara, kao i publike. Kući je otišlo zadovoljno 476 natjecatelja, a zadovoljna je bila i **Ildikó Fabó** i kao trenerica Škole trčanja, čijim je sudionicima ovo bio prvi polumaraton, ali i kao sudionica koja je imala ulogu pejsa, trkača koji predvodi grupu koja želi doći u zadano vrijeme na cilj.

Sjajan prvijenac

»Ne znam je li to zato što sam trčala ulicama svoga grada, pa sam još uspjela stati i na postolje u svom gradu, ali sam oduševljena 1. subotičkim polumaratomom. Atmosfera je bila odlična. Ono što trkači očekuju, od startnog paketa, do medalja, preko okrpja i cjelokupne organizacije, sve je bilo na visokoj razini. Organizatori su pazili na svaki detalj. Čitala sam neke komentare oko kašnjenja starta ali meni ništa nije smetalo«, navela je Ildikó Fabó u svojim dojmovima o samoj utrci.

»Škola trčanja uspješno radi već pet mjeseci i iako je plan bio da se prvi polumaraton trči tek nakon 6 mjeseci, nismo odoljeli Subotici. Ovo je prvi polumaraton u našem gradu i kako su njegove pripreme počele kad je krenula i Škola trčanja, odlučili smo da ovo bude prvijenac i polaznicima koji budu željeli i bili spremni. Ja sam jako zadovoljna njihovim uspjehom. Čak tri polaznika se našlo na postolju osvojivši plasman u svojim starosnim kategorijama. Škola trčanja je sudjelovala s petnaest polaznika od kojih je pola trčalo polumaratonu utrku, a pola utrku na pet kilometara i svi su jako zadovoljni rezultatima«, dodala je Ildikó Fabó, koja uz pomoćnu trenericu i liječnicu Szilviju Keszeg, uspješno trenira polaznike subotičke Škole trčanja.

Svaki organiziran polumaraton ima svoje pejsove, trkače koji

su obelježeni određenim vremenom i čiji je zadatak da trče dik-tiranim tempom, kako bi ostale trkače koji ih prate doveli u cilj u dogovoreno, zadano vrijeme. Na 1. subotičkom polumaratonu, pejs s vremenom 1:45, bila je Ildikó Fabó.

»Trčim četrnaest godina i ovo mi je bio prvi put da se prihvatim ovakvog zadatka. Do ovoga je došlo spontano, kada su me organizatori pitali znam li nekoga tko bi mogao biti pejs na 1:45, što je značilo da za toliko vremena treba istrčati polumaraton. Poslije dužeg razmišljanja odlučila sam da bih se mogla uhvatiti tog zadatka jer sam netko tko 21 kilometar može istrčati i za manje vremena, a i bilo je vrijeme oprobati se u ovom izazovu. Uspjela sam u tome ali nije bilo lako jer je to teret. Teško je stalno biti u istom tempu, pogotovo meni jer sam trkačica koji tijekom utrke varira, a ovdje nisam smjela to sebi dozvoliti.«

Kad se trenerica čeliči

Uz uspješnu trenersku karijeru, Ildikó Fabó ostvaruje odlične rezultate u triatlonskim utrkama. Najbolja utrka ove sezone, na koju sam se dosta fokusirala je ona u Keszthelyu, koju sam jako lijepo uradila. Cijelu half distancu sam završila za 5 sati i 7 minuta i osvojila treće mjesto u svojoj starosnoj kategoriji. Za ovu godinu planiram, što se triatlona tiče, zatvaranje sezone half ironman distancom, na državnom prvenstvu krajem rujna u Beogradu, a što se trčanja tiče planiram još nekoliko kraćih utrka i sudjelovnje na maratonu u Budimpešti. To će za ovu sezonu biti ukupno tri half ironman-a, što je zaista dosta.«

Ildikó Fabó ne može odlučiti uživa li više u pozivu trenerice ili natjecateljice, ali jedno je sigurno, a to je da u oba ostvaruje sjajne rezultate.

Gorana Koporan

U NEKOLIKO SLIKA

Bili Aljmaš

Foto: Klapim

Iz Ivković šora

Berbe

piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Kako otkaleg, a ja krenem o njivi. Šta ćete sa mnom kad sam na njoj odraso. Što onaj kazo, ne mož seljak divanit o škuli kad nije učitelj. Neg sve mi se čini da dolaze ona naša stara vrimenta. Jeto, ja poradio prolitos za rana sve kako su ovi škulovani agronomi svitovali i zapovidali, posijo a ne posadijo kuruze, pa par puta borme raso mitrađa, pa polivo. Ne sićam se borme više ni šta ni kako, te je tribalo od jedne trave pa od druge pa priko lista pa odozgor, ta božem prosti više sam šprico neg kadgod moj dida vinograd, a sad kad sam obro ispalo kako Bog zapovida: rodilo ko kadgod kad smo išli za plugom i konjom i sadili na meter po dva zrcneta i pod petu. Kurtala bilo sve ono vozanje po njivi, stalo mi na jedna lotra niki rđavi sparušeni klipova pa ti sad vidi, kad ne da Svevišnji kiše mož ti bit moderan koliko voliš, on zapovida. Eto, skupili se ode kod mene nas trojca pa kugod poslidnji siročići računamo koliko ćemo ostat dužni. U tim računu moj pajdaš Pera spomenio med troškove i ono novoizmišljeno odvodnjavanje pa mal siroma nije bio ben... Kad smo sunili na njegov čeljadi, kako odvodnjavanje čovče božji, ta vadili drač što ga trevio grom litos a ono iskopali skoro meter u dubinu a od vlage ni traga, a ti bi odvodnjavanje. On se siroma niki pristavio, pa poblidio kugod nedokuvana maslica pa će: »Av, ta šta ste me skobili vas dvojca, ta ni meni se ne bacaju novci manite me, neću moć ni spavat od strava, nisam ni mislio da možete bit taki komisni, vidi ovog Josinu, ta i kafu sam prolio po novim čakčirama«. To nas još više rasrdilo, a vamo se divanilo da je i on »prišo« nikoj novoj družini, pa će mu Joso bisno: »Ta otkaleg tebi u ovoj nevolji za nove čakčire, momče? Da ti to nisu platili oni tvoji? Sram te bilo, prodo si se za jedne čakčire!« Tako su se zakrvali, čeljadi, da sam i moro na kraju mirit. Eto do čeg je došlo, da će se dva čovika pokrvat i neće još ni divanit zbog jedni jeptini čakčira, taka smo mi paori sirotinja, a vamo kad pozagledamo svudan nika slavlja, obilježavanja ovog jal onog. I ako nema svetac mi ga izmislimo samo nek se slavi nek svit ne divani o onim što je važno. Ne znadu već kako dicu u škulu opraviti, skupe knjige pa ostala potripština, samo kalmaroš košto ko meter kuruza, a o taški da ni ne divanim, triba prodat i tri! Al kome? Niko ni ne otkupljiva. Kad ponudiš, vele sad kupujemo nove, a kad nudiš nove onda tribaje stari. Ta čudo jedno šta se izveđava s ovim svitom. Nije ni čudo što mladi odlazie, dosadilo dici već i slušat ovoliko fantazija. Sad divane da će bit niki porez i na đubre, kažu od kvadrata, a nemaš se kim ni potužit. E, vidim ja da ću morat nač čivucki džak pa na obektu uvatit jednog Jazavca i s njim na sud kugod onaj. Samo, njemu je bilo lako. Ondak Jazo nije bijo zaštićena životinja pa ga mogo tužit, a sad jeste pa ne mož ni to. Mož me još Jazavac tužit za uvridu časti pa eto nevolje. Ne vridi ga tužit, a i kome? Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Nek se znade ko je ko

piše: Ivan Andrašić

Najmlađe dte o kum Tuninoga mlađega prvać se krenilo u prvi razred. Lipo ga dada i mater navukli, metnili u lemuzinu i odneli do škole. Oma poneli i najstarije i curu. U drugu se lemuzinu potrpali kum Tuna, njegova i njezni dada i mater. Nek svi vidu da mali ni tikva brez korenja. Mada stoju dva čosa dalje o škole, lipše jim i svečanje otit na lemuzina. Vad neće pišice, mogo bi ji kogod vidit, pa će potli pripovidat po selu da su ko poslidnja sirotnja. A ima se, može se. Ne radi vada zabadva nji šes iz kuće u državne službe, a troj najstariji unučadi idu na velike škole, pa kum Tuna obezbedijo da imadu stipendije i o države i o općine. Istina, ne idu oni na državne škole, neg none privatne, što puno koštu, a nigdi ne vridu, samo u ve države. A ko zna kako bi i prošli na državni, kanda su svi troj malo oteški na staroga. Zoto jim kum Tuna i platijo da se ubiližu tamo di posvršavali skoro svi iz njegove partije, tamo di i on i njegova stekli nikake diplome, što ni dan danas ne zna kako i kake. A vamo se divani da ji možu dobit samo ni što idu na državne škole. Kum Tuna i njegovi ne radu samo za nadnicu, mada, ruku na srce, nikomu iz kuće nadnice nisu baš male. Zasluži se tu dosta i osim službe, sva tri muška na taki mista di mož. Vomu napraviš vo, nomu napraviš no, ništa ti ne košta, samo malo mrdneš prstim. A zna se koliko taj prst košta. Niko ti neće i ne smije ostat dužan, jal kako se šta napravi, još lakše se može i pokvarit. Zna se i kako svit sapi, ko zna ka će ti ope tribat, pa se ni ni za zamirat. A i dica, ko da su znali da će vridit, obadva imadu po troj dice. I za nji o države dobili dosta novaca. Oma i jedan i drugi, kažu o ti novaca, kupili nove lemuzine. Jedino jim slabo ko u selu viruje, svi dobro znadu kako ko i koliko zarađiva. U vrime ka su primali dicu u prvi, naišo i bać Iva na njegove bicigle, pa veli šta mu košta da unide u škulu, bila za nji i mala priredba, a priredbe oduvik voljijo gledat. Čim unišo na vrata o sokaka, nako, sa svitloga, izgledalo mu da ima puno dice. Vidi, velika gužva. Al ka bolje pogledo, pa još i ka učiteljice prozvale dicu, jako mu se steškalo. Iz cile ne gužve prozvano ji jedva tris, ko dvi učiteljice. Sve drugo bili dade, matere, bake, strine, ujne, braća i sestre, zoto mu gužva izgledala velika. Spazijo i kuma Tunu i njegove. Mali se međ njima pogubijo, pa vada i odanijo ka ga učiteljica prozvala. Ošo međ drugu dicu, pa oma u divan š njima. Bać Iva se oma sitijo dana ka se on i kum Tuna krenili u prvi. Nji bilo za četiri razreda, a svaki o ta četiri bijo ofanj veći o va dva zajedno. I ni bilo baš puno ni što doveli dicu. Jedna mater znala pokupit nji pešes iz komšiluka i za prvi put ji dovest, da znadu di jim škula, a dosta nji došlo i sa starijom braćom jal sestrama što već išli u škulu. Dica ošla sa učiteljicama, pa istom onda kum Tuna opazijo bać Ivu. Samo mu se javijo i oma ošo ko direktora. Vada će mu reć koje je njegov unuk. Nek se o prvoga dana znade ko je ko.

RECEPT NA TACNI

Kuglof

Krenuli su berbanski dani pa su uz vina i domaće rakije vrlo traženi i deserti koji idu uz njih. Kuglof je idealan kada je riječ o vinima i u ovisnosti od njihove boje, opredijelite se i za vrstu kuglofa. Pravilo je da čokoladni kuglof ide uz crno vino i kavu, dok se žuti kombinira s bijelim vinom i čajem. Okusi mogu biti različiti, jer ovise o tomu što se u kuglof dodaje. U početku su to obično bili čokoladni i vinški okusi, a kasnije su se počeli dodavati razni drugi voćni dodaci. Najčešće se ubacuje suho voće i orašasti plodovi.

Potrebno: 6 jaja / 25 dag šećera / 1,5 dcl ulja / 1,5 dcl vode / 1 vanilin šećer / 1 prašak za pecivo / 25 dag brašna / 1 limun / 2-3 žlice kakao praha.

Postupak: Razdvojiti žumanjak od bjelanjka i najprije dobro umutiti žumanjak sa šećerom te u tu smjesu dodati ostale sastojke uz miješanje. Posebno umutiti snijeg od bjelanjaka. Sjediniti masu sa žumanjcima i umućenim bjelancima i polako miješati dok se smjesa ne sjedini. Dobijeno tijesto podijeliti tako da u jednu trećinu stavite narendanu koru od limuna i kakao te taj dio tijesta prvi uliti u pripremljeni kalup. Nakon toga sipati i ostatak tijesta te kalup staviti u zagrijanu pećnicu i peći sat vremena na temperaturi od 200 stupnjeva. Gotov kolač možete posuti šećerom u prahu ili otopljenom čokoladom.

Savjet: Budite kreativni kada je kuglof u pitanju. Sastojke određuje onaj tko pravi kuglof. U njega odlično idu lješnjak, suhe grožđice, čokolada, orasi, suhe kajsije, naranča, cimet... Jedino što je važno je da kuglof mora biti dobro pečen i to u kalupu – ostalo je na vama. Igrajte se okusima i uživajte!

Gorana Koporan

**PETAK
15.9.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Zaronite s nama:
Kampanel - Dugi otok
09:10 Capri, serija
10:10 Dome, slatki dome
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek,
telenovela
13:07 Zaronite s nama:
Kampanel - Dugi otok
13:15 Tragovima
istraživačice:
Tajne vikinškog blaga,
dokumentarna serija
13:35 Hrana kao lijek:
Prehrana i kretanje,
dokumentarna serija
14:07 Razglednice iz
Malezije, dokumentarni
film
15:01 Mijenjam dom,
dokumentarna serija (R)
15:55 Detektiv Murdoch,
serija
17:00 Vijesti u 17
17:15 Hrvatska uživo
17:45 Lijepom našom: Garčin
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 turizam.hrt
20:35 Vinkovačke jeseni
2017., prijenos otvorenja
22:10 Dnevnik 3
22:50 Eurojackpot
23:00 Smiri živce, američki
film
00:58 Don Matteo, serija
01:56 Vera, serija
03:26 Detektiv Murdoch,
serija (R)
04:11 Reprizni program
04:29 Tema dana
04:41 Dinastija, serija
05:26 Voli me zauvijek

06:13 POPROCK.HR
06:43 Džepni djedica, serija
07:10 Juhuhu
09:06 Moja životinjska
obitelj, dokumentarna
serija
09:12 Školski sat: Iza
Homerovih mitova
09:42 Gem, set, meč - (R)
10:10 Na prvi pogled, serija
10:40 Idemo na put s
Goranom Milićem:

Sjeverna Amerika
11:25 Velečasni Brown, serija
13:15 Brazil - Ekspres,
dokumentarna serija
13:45 Degrassi, serija
14:30 Dispečerica, američki
film
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Glazbeni spotovi
17:00 Davis cup: Kolumbija
- Hrvatska, prijenos dva
meča
20:14 Tajne Borgo Laricija,
serija
21:00 Umorstva u
Midsomeru, serija
22:40 Zakon i red: UK, serija
23:30 Bitange i princeze,
humoristična serija
00:05 POPROCK.HR
00:35 Dispečerica, američki
film
02:00 Noćni glazbeni
program

**SUBOTA
16.9.2017.**

06:25 Klasika mundi:
Stephanie Argerich
- Vražja kći, glazbeno-
dokumentarni film
08:00 Na nišanu, američki
film - ciklus klasičnog
vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:00 Informativka
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Obiteljski plan,
američki film 88'
14:50 Prizma -
multinacionalni magazin
15:40 Wolf Hall, serija
17:00 Vijesti u 17
17:13 Otkrivamo Hrvatsku:
Bužim i Smiljan
17:40 Zlatne žice Slavonije -
Požega 2017., snimka
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:10 Šibicari, američki film
22:10 Dnevnik 3
22:45 A strana, zabavno-
glazbena emisija
00:30 Endeavour Mladi
Morse, serija
01:59 Na nišanu, američki
film - ciklus klasičnog
vesterna
03:21 Wolf Hall, serija
04:21 Vera, serija (R)
05:51 Dinastija, serija

06:03 POPROCK.HR
06:33 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:56 Moja životinjska
obitelj, dokumentarna serija
09:02 4Teens, serija
09:55 Neočekivana
pobjednica, američki film
11:20 Vrtlarica
11:55 Kao u bajci, američki
film
13:20 Glazbeni spotovi
13:35 Tajne Borgo Laricija,
serija
14:20 Umorstva u
Midsomeru, serija
15:55 Rukomet LP (M),
prijenos
17:30 Davis cup: Kolumbija
- Hrvatska, uključenje u
prijenos parova
20:00 Vina svijeta,
dokumentarna serija
21:00 Anthony Bourdain -
Upoznavanje
nepoznatog: Novi
Meksiko,
dokumentarna serija
21:50 Bitange i princeze,
humoristična serija
22:25 Dva i pol muškarca,
humoristična serija
22:45 Kao u bajci, američki
film
00:10 Noćni glazbeni
program

**NEDJELJA
17.9.2017.**

07:10 Zlatne žice Slavonije -
Požega 2017., snimka
08:25 Staza slonova, američki
film - Zlatna kinoteka
10:10 Pozitivno
10:40 Biblija
10:50 Dubrovnik: Misa u
povodu dolaska sv.
Leopolda Bogdana
Mandića u Dubrovnik,
prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Stambeno pitanje: Kad
novi ostari,
dokumentarna serija
15:00 Mir i dobro
15:25 Manjinski mozaik
15:45 Korijeni siromaštva:
Park Avenue,
dokumentarna serija
17:00 Vijesti u 17

17:11 Hrvatska moj izbor:
Šupica i Godec
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 U potrazi za Markom
Polom
21:10 Crno-bijeli svijet, serija
22:05 Dnevnik 3
22:40 Kulturni kolodvor
23:15 Žene, povjerljivo!
00:05 Endeavour Mladi
Morse, serija
01:34 Staza slonova, američki
film - Zlatna kinoteka
03:14 Vera, serija
04:44 Tema dana
04:56 Plodovi zemlje

05:48 HRT TOP 20
06:33 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kućni ljubimci Marca
Morronea,
dokumentarna serija
08:50 Paul O'Grady i ljubav
prema psima
09:15 Na prvi pogled, serija
10:00 Vinkovačke jeseni
2017. - svečani
mimohod, prijenos
11:30 Vrtlarica
12:05 Dobar, bolji,
najbolji...kroz ušicu igle,
dokumentarna serija
13:05 Ciglu po ciglu - Bryk
preuređuje
13:30 Mafijaški kolačići,
američki film
15:40 Magazin Lige prvaka
16:10 Sportski trenuci za
pamćenje: Nogomet,
LP - finale
17:00 Davis cup: Kolumbija -
Hrvatska, prijenos
20:20 Košarka EP (M): finale,
prijenos
22:30 Košarka EP (M): finale
23:05 Vikinzi, serija
00:35 Dva i pol muškarca
00:55 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
18.9.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:18 Capri, serija (R)
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:20 Voli me zauvijek

13:10 Dr. Oz, talk-show
14:00 Bit će kako ja hoću:
Obitelj Cvanciger
14:28 Bit će kako ja hoću:
Obitelj Pranić
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch,
serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Čuvar dvorca, dramska
serija
21:00 Hrvatski premijeri
osobno: Stjepan Mesić,
dokumentarna serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1
na 1, talk show
00:05 Detektiv Murdoch
00:53 Don Matteo, serija
01:43 Plijen, serija
02:28 Kuća od karata, serija
03:18 Žed za životom, serija
04:03 Junakinje velikog rata,
serija
05:03 Reprizni program
05:08 Nova prilika, serija
05:53 Voli me zauvijek

06:03 Riječ i život
06:33 Dvorac igračaka
07:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
09:30 Školski sat: Nova
svjetska čuda
10:00 Dokumentarna serija
10:30 Degrassi, serija
11:35 Velečasni Brown, serija
12:30 Veliki preporod
britanskog vrta
13:30 Ljubav dolazi polako,
američki film
15:00 Mjesto pod suncem -
zimsko sunce,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dokumentarna serija
17:25 Capri, serija (R)
18:20 TV Bingo
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Deset godina, američki
film
22:40 Zakon i red: UK, serija
23:35 Bitange i princeze,
humoristična serija
00:05 Goldbergovi,
humoristična serija
00:35 Noćni glazbeni program

**UTORAK
19.9.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:18 Capri, serija (R)
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:20 Voli me zauvijek, telenovela
13:10 Dr. Oz, talk-show
14:00 Bit će kako ja hoću: Obitelj Maltar
14:28 Bit će kako ja hoću: Obitelj Kovačev
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch, serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu, talk show
21:00 Cosmos: A spacetime Odyssey, dokumentarna serija
21:55 Otvoreno
22:45 Dnevnik 3
23:20 Igre moći, serija
00:05 Detektiv Murdoch, serija
00:53 Don Matteo, serija
01:43 Plijen, serija
02:28 Kuća od karata, serija
03:18 Žed za životom, serija
04:03 Junakinje velikog rata, serija
05:03 Reprizni program
05:13 Nova prilika, serija
05:58 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Dvorac igračka, animirana serija
07:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
09:30 Školski sat: Šišmiši
10:00 Dokumentarna serija
10:30 Degrassi, serija
11:35 Velečasni Brown, serija
12:30 Veliki preporod britanskog vrta
13:30 Code Breakers, film
15:00 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
17:35 Capri, serija (R)
18:30 Goldbergov, humoristična serija
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Žene, povjerljivo!
21:00 Prodavačica, američki film
22:45 Zakon i red: UK, serija
23:40 Bitange i princeze, humoristična serija
00:10 Goldbergov, humoristična serija
00:40 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 20.9.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:18 Capri, serija (R)
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:20 Voli me zauvijek
13:10 Dr. Oz, talk-show

14:00 Bit će kako ja hoću: Obitelj Kešer
14:28 Bit će kako ja hoću: Obitelj Maros
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch, serija
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Neočekivana Angela Merkel, dokumentarni film
21:05 Zapisano u kostima, dokumentarna serija
21:35 Pola ure kulture
22:10 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:35 Igre moći, serija
00:20 Detektiv Murdoch
01:10 Don Matteo, serija
02:00 Plijen, serija
02:45 Kuća od karata, serija
03:35 Žed za životom, serija
04:20 Junakinje velikog rata
05:20 Reprizni program
05:45 Tema dana
05:57 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Dvorac igračka
07:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
09:30 Školski sat: Vlakna (u prehrani)
10:00 Dokumentarna serija
10:30 Degrassi, serija
11:35 Velečasni Brown, serija
12:30 Veliki preporod britanskog vrta
13:30 Chuzpe - Klops braucht der Mensch, njemačko-

austrijski film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
17:35 Capri, serija (R)
18:30 Goldbergov, humoristična serija
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Oči u oči
21:00 Henryjev zločin, američki film
22:50 Zakon i red: UK, serija
23:45 Bitange i princeze
00:15 Goldbergov, serija
00:45 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 21.9.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:18 Capri, serija (R)
11:10 Tako prosi duša, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Voli me zauvijek, telenovela
13:10 Dr. Oz, talk-show
14:00 Bit će kako ja hoću: Obitelj Mandir McConnell
14:28 Bit će kako ja hoću: Obitelj Kaspert
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Šifra, kviz

20:55 Noćni upravitelj, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Igre moći, serija
00:10 Detektiv Murdoch, serija
01:00 Don Matteo, serija
01:50 CSI Las Vegas, serija
02:35 Kuća od karata, serija
03:25 Žed za životom, serija
04:10 Junakinje velikog rata, serija
05:10 Nova prilika, serija
05:55 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Dvorac igračka
07:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
09:30 Školski sat: Matematika i planet Zemlja
10:30 serija za mlade
11:05 Pozitivno
11:35 Velečasni Brown, serija
12:30 Veliki preporod britanskog vrta
13:30 Casa Vita, američki film
15:00 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
17:35 Capri, serija (R)
18:30 Goldbergov, humoristična serija
19:00 Kronike Matta Hattera
19:30 POPROCK.HR
20:05 Koktel bar
21:00 Šetnja po šumi, američki film
22:45 Zakon i red: UK, serija
23:40 Bitange i princeze
00:10 Goldbergov, humoristična serija
00:40 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena: Bukovac, Fruška gora

Stazama Bukovačkog maratona

Najavljenih događaja u prirodi nikako ne nedostaje, nego je sve više onih koje ćemo morati propustiti jer se podudaraju s nekom drugom primamljivijom akcijom. Srećom, nećete pogriješiti bilo što odaberete jer s prirodom nema greške.

Ovom vikendu smo dali znak Fruške gore, trekking lige i otišli na Bukovac. To je selo koje se nalazi u Srijemu, na obroncima Fruške gore, a od Petrovaradina je udaljeno 3 km. Kroz selo protiče Bukovački potok. Svake godine početak rujna rezerviran je za Bukovački maraton i to je prilika koju koriste planinari širom Vojvodine, ali i regije da prošeću svoje tenisice, ali i provozaju dvokotače jer je staza prigodna i za MTB bicikle.

Na Bukovačkom maratону postoje četiri staze i one se razlikuju u duljini. Najkraća staza broji 7 km, a one duže su 16,6 km, 22 km, 35 km i 46,1 km.

Voda koju vila ima

U srcu šume, na oko 3,5 km od Bukovca, nalazi se izvor Vilina vodica. Ukoliko se uputite iz sela, čeka vas ugodna šetnja kroz nevjerovatnu prirodu. Ovaj čuveni izvor poznat je od davnina po svojim blagodatima, stoga i ne čudi ime koji nosi. Vilina vodica je nezaobilazno mjesto planinara i ljubitelja prirode, a odličan izbor za one koji nisu u najboljoj formi pa će im odlazak do ove odrednice i nazad biti dovoljan zalogaj. To je ujedno i ruta najkraće staze ovoga maratona. Dalje su sudionici bili u prigodi vidjeti TV toranj, izletišta Astali, spomenik Sloboda, manastir Staro Hopovo, Novo Hopovo, Grgeteg,

Krušedol i Remeta, zatim Gusle, Brankov grob i planinarski dom Stražilovo.

Ovaj dio Fruške gore obiluje planinarskim domovima i mjestima pogodnim za kratke i slatke pauze. Mi smo za ovu prigodu odabrali stazu dugu 16,6 km jer nismo baš u nekoj formi i uživali smo u svakom koraku. Na samom početku nas je uspon do Viline vodice preznorio, raširio nam disajne puteve i njemu hvala jer smo uspjeli udahnuti svaki milimetar mirisa kojim šuma odiše u ovom razdoblju godine. U šumi su bili u tijeku šumski radovi pa je cijela mirisala na posječena drva, a mi se nadamo da su ona pažljivo selektirana i da je sječeno samo ono što je moralo biti posječeno.

Predivan dan

Vrijeme je bilo idealno, uglavnom sunčano, s kišicom u jednom momentu koja je samo oprala lišće i osvježila miris zelenila Fruške gore. Predivan dan. Imali smo sreću da se toga dana održavala i pjesnička manifestacija *Brankovo kolo* pa smo svjedočili i kulturi u prirodi, a to što smo u povratku doma svratili i u Srijemске Karlovce na Dane vina je već čitavom danu dalo bajkoviti kraj.

Mnogo je trekinaša, planinara ali i posjetitelja koji su Frušku goru posjetili u vlastitom aranžmanu, šetali Bukovcem i okolinom ovoga vikenda, a nadam se da je još više onih koje će ovakve priče primamiti na nove zapise s terena.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVODANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

KONGRESNI HOTEL GALLERIA OBILJEŽAVA 10 GODINA POSTOJANJA I RADA

Internacionalni hotelsko-kongresni i poslovni centar *Galleria* u Subotici obilježio je desetogodišnjicu rada i postojanja nizom aktivnosti i događaja. Ovaj poslovni kompleks dio je njemačke kompanije *Phiwa* d.o.o. i predstavlja jednu od najvećih investicija ove tvrtke u Srbiji.

Kompanija *Phiwa* d.o.o. osnovana je u kolovozu 2002. godine u Subotici. Osnovna djelatnost kompanije je investiranje i izgradnja, a bavi se još i nekretninama, trgovinom, logistikom i ugostiteljskim djelatnostima, te se u sklopu tvrtke nalaze logistički centri u Subotici, Senti i Zrenjaninu. Kompaniju odlikuje korektno i pošteno poslovanje, kao i njegovanje dobrih odnosa s općinama i klijentima, što je čini pouzdanim i omiljenim partnerom već deset godina.

Najveća investicija ove tvrtke u Srbiji upravo je Kongresni hotel *Galleria* s četiri zvjezdice, koji se nalazi u samom srcu Subotice. Ovaj hotelsko-kongresni i poslovni centar prostire se na površini od oko 30.000 m², s pet katova i dvije podzemne etaže u kojima su garaže s mjestima za parkiranje. Hotel je otvoren u lipnju 2007., a s radom je počeo 31. kolovoza iste godine. Od tada je bio nagrađivan nebrojeno puta, a najznačajnija priznanja su potvrda na hotelskom pretraživaču *Trivago* za najbolje ocijenjeni hotel u Srbiji 2014. godine, u kategoriji do četiri zvjezdice, od strane gostiju na booking sajtovima, kao i preporuka prestižnog *The New York Timesa*, prema kojem su hotel i njegov wellness centar uvršteni u top 50 destinacija na svijetu koje treba obići. Osim toga, gotovo svake godine, hotel je dobitnik nagrade od lokalne samouprave, kako za najbolju popunjenost tako i za broj noćenja.

U svojim smještajnim kapacitetima *Galleria* posjeduje ukupno 90 smještajnih jedinica, od čega 78 prostranih dvokrevetnih soba i 10 apartmana, od kojih su tri de lux apartmani, odnosno *Predsjednički*, *Kraljevski* i *Mladenački*. Poštujući najzahtjevnije standarde hotelske industrije, hotel sadrži još dvije dvokrevetne sobe za osobe s posebnim potrebama u kojima su potpuno prilagođeni kupaonica i ulaz u sobe, uz veći prostor oko kreveta. Ono što ga izdvaja od drugih hotela jesu dva jedinstvena restorana: *Panorama* i *Paviljon*, koji su, osim po vrhunskoj kuhinji i vinima, poznati po prelijepom pogledu na panoramu grada.

Hotel *Galleria* je jedini kongresni hotel u regiji, te je Subotica 2012. godine proglašena za šestu kongresnu destinaciju u Srbiji, pri čemu je hotel dobio vodeću ulogu kao idealan izbor za održavanje poslovnih skupova. Tome pridonosi šest kongresnih dvorana, nazvanih po europskim gradovima, od čega su četiri najmanje dvorane *Berlin*, *Budimpešta*, *London* i *Moskva*, idealne za sastanke na kojima sudjeluje do 40 osoba. Kongresna dvorana, koja nosi naziv grada u kojem je hotel smješten, površine je 130 m² i kapaciteta za 90 osoba, dok se najveća dvorana *Rim* prostire na površini od 540 m², te je odlična za velike kongrese, jer može ugostiti i do 400 osoba.

Ovime je *Galleria* najpogodniji hotel u regiji za tzv. MICE (Meetings, Initiatives, Conferences, Events) turizam, što potvrđuju brojne domaće, ali i strane kompanije, koje su u ovom poslovnom centru održale forume, konferencije i kongrese. Među njima su Ministarstvo financija Republike Srbije, Farmaceutska komora Republike Srbije, Savez farmaceutskih udruga Srbije, Institut za nuklearne nauke *Vinča*, NIS, *Imlek*, *Continental*, *Siemens*, *Swarovski*, *Galenika*, *ABS Holding*, *ProCredit* banka, *Erste* banka, *Nestle*, *Coca Cola*, *Victoria group*, *Audi*, *Bosch*, *Carlsberg group*, *British American Tobacco* i mnogi drugi.

Također, organizatori i sudionici su brojnih sajmova, poput sajmova vjenčanja, zdravlja i alternativne medicine, poljoprivrede, socijalne zaštite, te im je poslovanje na tržištu u Srbiji i regiji dovodilo goste sa svih strana, ali i nositelje najvećih državnih funkcija naše i okolnih zemalja.

Osim MICE turizma, na izuzetno visokoj razini razvijen je i dentalni turizam, a sve zahvaljujući stomatološkom centru *Nordent* iz Subotice, koji u prostorijama hotela ima polikliniku s najsuvremenijom tehničkom i tehnološkom opremom i medicinskim osobljem koje s pacijentima razgovara na materinjem jeziku, iz kojeg god dijela svijeta da su došli.

Osim poslovnih, hotel *Galleria* njeguje i kulturno-zabavne manifestacije, te su tako u njenoj *Balskoj dvorani* za svečanosti, koja se prostire na impresivnih 570 m², ili prelijepom *Atriju* nastupali brojni estradni umjetnici poput **Sergeja Četkovića**, **Hari Mata Harija**, **Marije Šerifović**, **Vlade Georgijeva**, **Goce Tržan** i **Romane**. Također, hotel svake godine obilježava Dan zaljubljenih, Dan žena i doček Nove godine, te je uvijek omiljena destinacija za ovakav tip proslava.

Povodom sportskih događanja u Subotici, nekoliko puta je bio domaćin i sportskim ekipama, koje su održavale formu u teretani i fitness centru hotela, a potom se veoma rado opuštale u wellnessu, koji je od nedavno i renoviran.

Desetogodišnjicu postojanja i rada Kongresni hotel *Galleria* obilježio je nizom aktivnosti i događaja. Kako bi simbolično obilježili ovaj veliki datum u kalendaru, na dan otvorenja, 31. kolovoza, za sve goste koji su noćili u hotelu priređeno je iznenađenje. Potom je 5. rujna organiziran koktel za sve dobavljače, kako bi im rukovodstvo hotela zahvalilo na dugogodišnjem radu i povjerenju.

Središnja proslava jubileja održana je 8. rujna u *Balskoj dvorani* za sve kupce i VIP goste.

- Proslavu je obilježio tradicionalni duh, goste su dočekivale hostese u srpskim, mađarskim, bunjevačko-hrvatskim i njemačkim nošnjama, dok su se za svečanu večeru služili tradicionalni specijaliteti. Za muziku i dobro raspoloženje bio je zadužen Zvonko Bogdan s tamburaškim ansamblom *Ravnica*, dok su tijekom svečane večere gosti imali priliku uživati u glumačkoj izvedbi operne pjevačice *Alenke* i orkestra *Gábora Bunforda* – rekli su iz menadžmenta hotela *Galleria*.

Na samom kraju, ali ne i manje važno, hotel je 10. rujna organizirao *Family day* za svoje zaposlene i njihove obitelji, tako što je jubilej proslavljen brojnim aktivnostima i natjecanjem u prirodi, uz predaju nagrada najzaslužnijim.